

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
(1964-1992)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΑΔΑΩΝΗ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΡ. 54

ΜΑΡΙΝΑ ΒΡΕΛΛΗ - ΖΑΧΟΥ

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
(1964-1992)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1994

*Στο δάσκαλό μου
Μιχάλη Γ. Μερακλή,
για όσα του οφείλω*

και

*στους φοιτητές μου,
για τις γόνιμες ώρες
της συνεργασίας μας*

Φωτογραφίες εξωφύλλων:

- α) Ενδυμασίες της Καλύμνου, αρχές του 20ου αιώνα.
(Από την εργασία της φοιτήτριας Φαιρινής Χαλκίτη)
- β) Ενδυμασίες της Στυλίδας Φθιώτιδος, αρχές του 20ου αιώνα.
(Από την εργασία του φοιτητή Σπυρ. Τσαμπάκαλου)

ISBN 960-233-017-1

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
Α. Παραδοσιακές ελληνικές ενδυμασίες κατά γεωγραφικά διαμερίσματα	
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
Θράκη - Ανατολική Ρωμυλία - Πόντος	
Νομός Έβρου	19
» Ροδόπης	19
Ανατολική Ρωμυλία	20
Τραπεζούντα	21
Μακεδονία	
Νομός Γρεβενών	21
» Ημαθίας	22
» Θεσσαλονίκης	23
» Καστοριάς	24
» Κοζάνης	25
» Πέλλης	26
» Σερρών	27
» Φλωρίνης	27
» Χαλκιδικής	28
Ήπειρος	
» Θεσπρωτίας	28
» Ιωαννίνων	29
» Πρεβέζης	36

Θεσσαλία	Σελ.
Γενική αναφορά	37
Νομός Καρδίτσας	37
» Λαρίσης	39
» Μαγνησίας	40
» Τρικάλων	41
Στερεά Ελλάδα	
Νομός Αιτωλοακαρνανίας	42
» Ευρυτανίας	43
» Φθιώτιδος	44
» Φωκίδος	44
Πελοπόννησος	
Νομός Αχαΐας	45
» Λακωνίας	45
» Μεσσηνίας	45
Σαρακατσάνοι	46
ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
Επτάνησα	
Κέρκυρα	49
Παξοί και Αντίπαξοι	51
Λευκάδα	52
Κεφαλονιά	52
Ζάκυνθος	53
Νησιά Αιγαίου	
Λέσβος	53
Κυκλάδες	
Πάρος	53
Δωδεκάνησα	
Κάλυμνος	54
Κρήτη	54
ΚΥΠΡΟΣ	56

Β. Επιμέρους τμήματα της ενδυμασίας και άλλα ενδυματολογικά είδη	
Εξωτερικά ενδύματα	57
σιγκοϊνι	57
ποδιά	57
Κόμμωση - Κεφαλόδεσμος	57
Κάλτσες - Υποδήματα	58
Κοσμήματα - Φυλαχτά	58
Καλλωπισμός	59
Γ. Επεξεργασία πρώτων υλών. Μέσα. Υφαντική	60
Α. Το ένδυμα στο γραπτό λόγο	
αρχαία ποίηση	62
βυζαντινά κείμενα	64
νεοελληνική λογοτεχνία	65
λαϊκή λογοτεχνία και γλώσσα	68
ευρωπαϊκή λογοτεχνία	69
Ε. Άλλα ενδυματολογικά ζητήματα	
Το σύγχρονο αστικό ένδυμα	
διαφήμιση	70
μπλου τζηνς	71
γαμήλια κοστούμια	71
ρούχα του πένθους	74
Στολές	
σχολικές αμφιέσεις	75
επαγγελματικά ενδύματα	75
ενδυμασία του κλήρου	76
θεατρικά κοστούμια	77
ΕΠΙΜΕΤΡΟ	79
ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ	
Α' Ευρετήριο ονομάτων φοιτητών	85
Β' Ευρετήριο τόπων	89

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αντικείμενο του βιβλίου αυτού είναι η καταλογογράφηση και παρουσίαση 170 ανέκδοτων φοιτητικών χειρογράφων του Λαογραφικού Αρχείου της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Τα χειρόγραφα αυτά συντάχθηκαν και αρχειοθετήθηκαν κατά τη χρονική περίοδο 1964-1992 ως φροντιστηριακές εργασίες στα πλαίσια των μαθημάτων Λαογραφίας. Στην πλειονότητά τους αποτελούν αξιόλογες πηγές πληροφόρησης και αναφοράς για τους μελλοντικούς ερευνητές του θέματος «Ένδιμα», στο βαθμό πάντοτε που η συγκριτική εξέταση των μαρτυριών τους με άλλες πηγές αποβαίνει θετική και επιστημονικά αποδεκτή.

Ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή της Κοινωνικής Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Μιχάλη Γ. Μερακλή για την προθυμία και την υπομονή του να διαθέσει τα χειρόγραφα κείμενα της εργασίας αυτής και να κάνει χρήσιμες υποδείξεις. Τον ευχαριστώ ακόμη για την ευκαιρία που μου έδωσε, κατά τη διάρκεια της θητείας μου ως επιστημονικής συνεργάτιδος και βοηθού του τα χρόνια 1981/82-1984/85, όταν ακόμη υπηρετούσε ως καθηγητής της Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, να εποπτεύω την εκπόνηση εργασιών των φοιτητών του με ενδυματολογικό περιεχόμενο και να ασκηθώ μαζί τους στο αντικείμενο που από τότε θεωρούσα.

Ευχαριστώ επίσης τον αναπλ. καθηγητή της Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων κ. Μηνά Αλ. Αλεξιάδη (που για πρώτη φορά στα 1980 παρουσίασε Ηπειρωτικά χειρόγραφα του Λαογραφικού Αρχείου του Πανεπιστημίου μας, βλ. σημ. αρ. 8), για τις χρήσιμες βιβλιογραφικές και άλλες υποδείξεις του κατά την ολοκλήρωση της εργασίας.

Ευχαριστώ τέλος τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, η οποία ενέκρινε τη δημοσίευση της εργασίας στη σειρά των Παραρτημάτων της Επιστημονικής Επετηρίδας της Φιλοσοφικής Σχολής "Αωδώνη".

Ιωάννινα, Ιούλιος 1994

Μαρίνα Βρέλλη - Ζάχου

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ιστ: Τμήμα Ιστορικών Σπουδών

Ιστ-Αρχ: Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Κλασ: Τμήμα Κλασικών Σπουδών

Μ.Ν.Ε.Σ.: Τμήμα Μεσαιωνικών και Νεώτερων Ελληνικών Σπουδών

Μ.Ν.Ε.Φ.: Τμήμα Μεσαιωνικής και Νεώτερης Ελληνικής Φιλολογίας

Νηπ: Τμήμα Νηπιαγωγών

Π.Τ.Δ.Ε.: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Φιλ: Τμήμα Φιλολογίας

Φ.Π.Ψ.: Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε παλαιότερο δημοσίευσμά μου¹ είχα την ευκαιρία να παρουσιάσω τις πρώτες προσπάθειες στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων από μέλη ΔΕΠ του μετέπειτα Τομέα Λαογραφίας, να διδαχθεί και να εξεταστεί το θέμα Ένδυμα στις ποικίλες όψεις και λειτουργίες του, έστω και εξαιρετικά όψιμα σε σχέση με τα δεδομένα σε άλλες χώρες².

Πράγματι, το αντικείμενο αυτό -σχεδόν αγνοημένο από τους πανεπιστημιακούς λαογράφους ως τα τέλη της δεκαετίας του '60- μόλις στα τέλη της επόμενης δεκαετίας άρχισε να απασχολεί την πανεπιστημιακή έρευνα, και μάλιστα σε ένα περιφερειακό Πανεπιστήμιο, όπως αυτό της "μικρής" μας πόλης³.

Στο δημοσίευσμά μου που προανέφερα είχαν συνοπτικά δοθεί οι γενικές κατευθύνσεις και οι αναζητήσεις της διδασκαλίας του αντικειμένου στις

1. Βλ. Μαρίνα Βρέλλη - Ζάχου, "Ένδυματολογία: Διδασκαλία και έρευνα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων", *Διαβάξω*, τεύχος 245 (5.9.90), σ. 54-59.

2. Στην Αγγλία π. χ. το θέμα Ένδυμα διδάσκεται σε μεταπτυχιακό επίπεδο ήδη από το 1964 στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών εκεί βλ. το άρθρο της Penelope Byrde, "The study of the history of dress at the University of London, Courtauld Institute of Art", *Costume*, 8 (1974), σ. 74-76.

3. Μόλις το 1965 παρουσιάζεται η συναφής προς το θέμα διδακτορική διατριβή της Άλκης Κυριακίδου - Νέστορος, *Τα Υφαντά της Μακεδονίας και της Θράκης* (Αθήνα, εκδ. Ε.Ο.Ε.Χ.). Πρέπει εντούτοις να μνημονευθούν οι δύο εξαιρετικές περιπτώσεις της Αγγελικής Χατζημυχάλη και του Δημητρίου Λουκόπουλου. Η πρώτη, ήδη το 1925, στο βιβλίο της "Ελληνική Λαϊκή Τέχνη, Σκύρος" πραγματεύεται θέματα σχετικά και με την ένδυση (και, όπως είναι γνωστό, θα συνεχίσει να δίνει έκτοτε πολλές ενδυματολογικές σελίδες), ενώ ο Λουκόπουλος θα δημοσιεύσει το 1927 το βιβλίο του "Πώς υφαίνουν και ντύνονται οι Αιτωλοί", που μπορεί και προδρομικό να χαρακτηριστεί.

4. Η πρώτη προσέγγιση του θέματος έγινε στα πλαίσια των μαθημάτων του Μ.Γ. Μεραλή για τη Λαϊκή Τέχνη. Βλ. σχετικά και το πρόσφατα δημοσιευμένο βιβλίο του Μ. Γ. Μεραλή, *Λαϊκή Τέχνη. Ελληνική Λαογραφία. Γ' τόμος*, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1992, Κεφάλαιο 4 (Ένδυμασία), σ. 96-105.

τρεις όψεις που απασχόλησαν -και ακόμα απασχολούν- τους διδάσκοντες⁵. Ακόμη παρατίθεται με χρονολογική σειρά κατάλογος των επιστημονικών εργασιών (άρθρων και διατριβών), που ο Τομέας Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έδωσε σχετικές (α) με την αναστήλωση παραδοσιακών ενδυμασιών του τόπου μας (ύστερα από συστηματική έρευνα, των πηγών και επιτόπια), (β) με την ανάδειξη της ευρύτερης κοινωνικής και αισθητικής λειτουργίας και χρήσης των ενδυμάτων και (γ) με άλλα συναφή προς το ένδυμα θέματα⁶.

Επαναλαμβάνω και εδώ, με ιδιαίτερη ευχαρίστηση, ότι υπήρξε θερμή η ανταπόκριση στα μαθήματα των φοιτητών προχωρημένων ετών και εξαμήνων, από όλα τα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αλλά και του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης⁷. Η συμμετοχή τους ήταν κατεξοχήν δημιουργική, με την εκπόνηση εργασιών με πρωτότυπο ποικίλο ενδυματολογικό περιεχόμενο. Οι εργασίες αυτές έχουν κατατεθεί στο Λαογραφικό Αρχείο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Λ.Α.Π.Ι.) και έχουν ταξινομηθεί κατά χρονική σειρά, βιβλιοδετημένες, για ασφαλέστερη διατήρηση και ευχερέστερη χρήση, πολλαπλασιάζονται μάλιστα συνεχώς⁸.

5. Βλ. Βρέλλη - Ζάχου, ό. π., σ. 55: (α) Υλικός λαϊκός πολιτισμός: ένδυση και κοινωνία (β) Ιστορική εξέλιξη του κοστούμιού από την αρχαιότητα ως τον εικοστό αιώνα (γ) Μορφολογική και κοινωνιολογική προσέγγιση της ελληνικής παραδοσιακής φορεσιάς.

6. Ό.π., σ. 58-59.

7. Τελευταία και του Τμήματος Νηπιαγωγών.

8. Για το περιεχόμενο του υλικού του Λαογραφικού Αρχείου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, όσον αφορά στην Ήπειρο, βλ. Μηνά Αλ. Αλεξιάδη, **Ήπειρωτικά Χειρόγραφα Λαογραφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Συλλογή Φοιτητών, 1964 - 1974**. Σειρά Δημοσιευμάτων Λαογραφικού Μουσείου και Αρχείου, αρ. 2, Ιωάννινα 1980.

Ας σημειωθεί ακόμη εδώ, ότι στην εργασία του ίδιου (σ. 6, σημ. 2) αναφέρονται όλες οι δημοσιευμένες κατά τη δεκαετία 1969-1979 παρουσιάσεις λαογραφικών χειρογράφων που έχουν κατατεθεί από φοιτητές, σπουδαστές, ερευνητές και φίλους της Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στη Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία, στο Κέντρο Συντάξεως του Ιστορικού Λεξιικού και Ερένης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών.

Από τη βιβλιογραφία της δεκαετίας του 1980 που παρουσιάζει και αξιοποιεί χειρόγραφες λαογραφικές συλλογές βλ. Δικαίου Β. Βαγιακάκου, "Αι γλασκουαί και λαογραφικά σπουδαί διά την Λακωνίαν", Πρακτικά Α' Συνεδρίου Λακωνικών Σπουδών, **Λακωνικά Σπουδαί- Πρακτικά Β'** (1980), σ. 273-313. Βλ. επίσης Μηνά Αλ. Αλεξιάδη, "Λαϊκές αυτοβιογραφικές συνεντεύξεις (Δείγματα από τη Σοφινή Ράδιου)", **Δωδεκανησιακά Χρονικά**, 10 (1984), σ. 38-53· Μαρίας Μηλιγκου-Μαρκαντιώνη, "Χειρόγραφες συλλογές λαογραφικής

Συγκεκριμένα οι εργασίες εκπονήθηκαν κατά τις εξής χρονικές περιόδους: (α) 1978-1982, με την εποπτεία του καθηγητή της Λαογραφίας Μ. Γ. Μερακλή και τη συνεργασία της βοηθού Κ. Μπάδα - Τσαμώζου, και 1982-84, με την εποπτεία του ίδιου και τη συνεργασία της επιστημονικής συνεργάτιδος Μ. Βρέλλη - Ζάχου, στα πλαίσια των γενικών μαθημάτων Λαογραφίας, (β) 1983-84, με την εποπτεία της λέκτορος Κ. Μπάδα, και (γ) 1984-1992, με τη δική μου εποπτεία, στα πλαίσια των μαθημάτων της Ενδυματολογικής Λαογραφίας, για τα οποία έκανα λόγο προηγουμένως.

Στην παρούσα εργασία ωστόσο κρίθηκε απαραίτητο και κατεξοχήν χρήσιμο να συμπεριληφθεί η παρουσίαση και του μικρού αριθμού χειρογράφων με ανάλογο περιεχόμενο, τα οποία είχαν συνταχθεί (α) κατά την περίοδο 1964-1969, με την εποπτεία του τότε καθηγητή της Λαογραφίας Δημ. Σ. Λουκάτου και (β) κατά την περίοδο 1970-1974, με την εποπτεία του καθηγητή της Μεσαιωνικής και Νεότερης Ελληνικής Φιλολογίας Ν. Μ. Παναγιωτάκη (που είχε με ανάθεση την έδρα της Λαογραφίας)⁹.

Ο σκοπός της εκπόνησης αυτών των εργασιών ήταν :

(α) Η συλλογή κάθε είδους πληροφοριών και υλικού για τις παραδοσιακές ενδυμασίες κυρίως παραμελημένων από την έρευνα περιοχών, και για άλλες, που έχουν ουσιαστικά ήδη πάψει να υπάρχουν. Επιδιώχθηκε

ύλης από τα Δωδεκανησια του Σπουδαστηρίου Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών", **Δωδεκανησιακά Χρονικά**, 10 (1984), σ. 29-37 της ίδιας, "Χειρόγραφες συλλογές λαογραφικού υλικού περιοχής Σουλίου του Σπουδαστηρίου Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Κέντρου Ερένης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών", **Μνήμη Σουλίου**, 6(1985), σ. 53-57 της ίδιας, "Χειρόγραφες συλλογές πρωτογενούς λαογραφικής ύλης του Σπουδαστηρίου Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (1966-1986)", **Παρουσία**, 5 (1987), σ. 539-550. Βλ. ακόμη Μ. Γ. Μερακλή, "Λαογραφικές εργασίες φοιτητών για τη Β. Ελλάδα. Ορισμένα γνωρίσματά τους", **Πρακτικά ΕΣυμποσίου Λαογραφίας Βορειοελλαδικού χώρου**, Θεσσαλονίκη 1989, σ. 149-157.

Από την πρόσφατη βιβλιογραφία βλ. επίσης Μαρίας Μηλιγκου-Μαρκαντιώνη, "Το 1490 Σκιαθίτικο χειρόγραφο του Σπουδαστηρίου Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (Ενδεικτικές επισημάνσεις-Συμπεράσματα)", **Παρουσία**, 8(1992), σ. 25-36· Στεφάνου Δ. Ημέλλου, "Παρατηρήσεις εις τον λαϊκόν πολιτισμόν των νοτίων Κυκλάδων", στο βιβλίο του με τον τίτλο **Λαογραφικά, Β'**: Ποικίλα, Αθήνα 1992, σ. 130-135 και Μανώλη Γερ. Βαρθόλη, "Κυκλαδικά χειρόγραφα πρωτογενούς λαογραφικού υλικού στο Σπουδαστήριο Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών", **Αιγαίοπελαγίτικα Θέματα**, 30 (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1993), σ. 34-40.

9. Βλ. και στο Επίμετρο της εργασίας αυτής (σ. 78) τον Κατάλογο των βιβλιοδετημένων τόμων του Λαογραφικού Αρχείου.

η διατήρησή τους στις ποικίλες μορφές και λειτουργίες τους (καθημερινή πενήμη), πέρα από την κατιζοχήν επίσημη και ιδιαίτερα "σημαντική" ενδυμασία των γάμων και βίβλου, η κατά το δυνατόν ακριβής ένταξη τους στον ιστορικό χώρο και χρόνο.

(β) Η άμεση επαφή των φοιτητών με το λαϊκό παραδοσιακό πολιτισμό, η εκαισθητοποίησή τους και η συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας της καταγραφής του στις ύστατες στιγμές της ύπαρξής του, κι ακόμη, η άσκησή τους στην επιτόπια έρευνα με την επιλογή και την προσέγγιση υπεύθυνων ηλικιωμένων πληροφορητών και τη χρήση ειδικά εκπονούμενου ερωτηματολογίου για τη συλλογή του υλικού. Η προσπάθεια να διακριθούν και να επισημανθούν τα στάδια της υποχώρησης του παραδοσιακού πολιτισμού μπροστά στα νέα οικονομικά, κοινωνικά και αισθητικά μεταπολεμικά δεδομένα επιδιώχθηκε επίσης. Όσον αφορά το ένδυμα, εννοούμε τους σταδιακούς μετασχηματισμούς του και τέλος την εγκατάλειψη των παραδοσιακών ενδυματολογικών τρόπων με την αποδοχή των αστικών της δυτικοευρωπαϊκής μόδας.

(γ) Η γνωριμία των φοιτητών και με άλλα ενδυματολογικά ζητήματα και φαινόμενα των σύγχρονων αστικών κοινωνιών, που, μολονότι δείχνουν να ξεφεύγουν από τη λαογραφική έρευνα -στα στενά της όρια-, εντάσσονται ωστόσο στην ευρύτερη ανθρωπολογική θεώρηση του ενδύματος, έτσι όπως και διεθνώς αντιμετωπίζεται¹⁰. Πρόκειται εδώ για θέματα (αναφέρονται διαγραμματικά παρακάτω), που ως σήμερα σχεδόν δεν έχουν απασχολήσει την ελληνική δημοσιευμένη βιβλιογραφία. Εντούτοις άσκησαν γοητεία και ελκυσαν το ενδιαφέρον της ερευνητικής διάθεσης των φοιτητών.

Τα περισσότερα χειρόγραφα, συχνά πολυσέλιδα, αποτελούν συγκροτημένα με επιμέλεια κείμενα, που ξεπερνούν το χαρακτήρα της απλής συλλογής υλικού¹¹.

10. Βλ. π.χ. το διάγραμμα των ζητούμενων της ενδυματολογικής έρευνας, όπως αυτό παρουσιάζεται συνοδευμένο με πλούσια βιβλιογραφία στο βιβλίο του Jackson Kesler, *Theatrical Costume. A guide to information sources*, Gale Research Company, Detroit, Michigan, 1979. Βλ. ακόμη τα πλούσια σε θέματα περιεχόμενα των περιοδικών *Costume* (Αγγλία) και *Dress* (Η.Π.Α.).

11. Επιμέρους ενδυματολογικές ετήσιες έχουν επίσης επισημανθεί σε χειρόγραφα φοιτητών με γενικότερο λαογραφικό περιεχόμενο. Το θέμα αυτό θα απασχολήσει μελλοντικό δημοσίευμα.

Το υλικό αυτό στη μεγαλύτερη έκτασή του παρουσιάζεται διαρθρωμένο κατά κεφάλαια και επιμέρους ενότητες, είναι εφοδιασμένο με χρήσιμες εισαγωγικές πληροφορίες και ακόμη (α) με αυθεντικές φωτογραφίες (ή σε ανατύπωση) παραδοσιακών ενδυμάτων και ενδυμασιών (β) με αντίγραφα προικοσυμφώνων και άλλο έντυπο (κατά κανόνα ανέκδοτο) υλικό (γ) με σχέδια και χάρτες (δ) με γλωσσάρι των ιδιοματικών όρων και λέξεων και ευρετήριό τους και (ε) με πίνακα Περιεχομένων, για την καλύτερη χρήση κάθε εργασίας από μελλοντικούς ερευνητές.

Τα αιτήματα και τα πορίσματα των εργασιών ταξινομήθηκαν και παρουσιάζονται εδώ στις εξής θεματικές κατηγορίες:

A. Παραδοσιακές ελληνικές ενδυμασίες κατά γεωγραφικά διαμερίσματα και νομούς.

1. Ηπειρωτική Ελλάδα (Θράκη - Ανατολική Ρωμυλία - Πόντος, Μακεδονία, Ήπειρος, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησος, Σαρακατσανίται).
2. Νησιωτική Ελλάδα (Επτάνησα, Νησιά Αιγαίου, Κυκλάδες, Δωδεκάνησα, Κρήτη) και
3. Κύπρος.

B. Επιμέρους τμήματα της ενδυμασίας και άλλα ενδυματολογικά είδη.

Γ. Επεξεργασία πρώτων υλών. Μέσα. Υφαντική.

Δ. Το ένδυμα στο γραπτό λόγο.

1. Αρχαία ποίηση.
2. Βυζαντινά κείμενα.
3. Νεοελληνική λογοτεχνία.
4. Λαϊκή λογοτεχνία και γλώσσα.
5. Ευρωπαϊκή λογοτεχνία.

Ε. Άλλα ενδυματολογικά ζητήματα.

1. Το σύγχρονο αστικό ένδυμα (Διαφήμιση, μπλου τζηνς, γαμήλια κοστούμια, ρούχα του πένθους).
2. Στολές (Σχολικές αμφιέσεις, επαγγελματικά ενδύματα, ενδυμασία του κλήρου, θεατρικά κοστούμια).

Τα χειρόγραφα αναφέρονται με τη χρονική σειρά που παρουσιάστηκαν. Ειδικότερα δίνονται:

(α) Το ονοματεπώνυμο του φοιτητή / φοιτήτριας και το Τμήμα φοίτησής τους, όταν αυτό σημειώνεται στην εργασία, (β) Ο τίτλος της εργασίας, (γ) Τα στοιχεία ταξινόμησης του τόμου του Λαογραφικού Αρχείου, στον οποίο περιέχεται η εργασία, (δ) Συνοπτική περίληψη-παράθεση του περιεχομένου της εργασίας με επισήμανση των βασικών σημείων της σύμφωνα με την πορεία που ακολουθήθηκε κατά τη σύνταξη του κειμένου.

Τίτλος ακολουθούν: (α) Ειρητήριο ονομάτων φοιτητών και (β) Ευρητήριο τόπων.

Στο Επίμετρο παρατίθεται Κατάλογος των βιβλιοδετημένων τόμων του Λαογραφικού Αρχείου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με χειρόγραφα των φοιτητών από το παν. έτος 1964-1965 έως το παν. έτος 1991-1992.

Α. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΥΣ

Η πειρωτική Ελλάδα

ΘΡΑΚΗ - ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΡΩΜΥΛΙΑ - ΠΟΝΤΟΣ

Νομός Έβρου

Μπιτζολάκη Ελένη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η παραδοσιακή γυναικεία φορεσιά στη Νέα Βύσσα Έβρου (σύντομη περιγραφή)**. Νέα Σειρά, 1973-78, Α-Ω, σ. 435-438.

Σύντομη περιγραφή της καθημερινής και νυκτικής φορεσιάς: Άσπρη φούστα - κόκκινη φούστα - ματζούρι - τσεμελούκι - μεσοφόρι - τσοίνες - φανέλα - γιλέκο - πόλκα - τραχηλιά - μανικάκι - μπούστο. Κοσμήματα: Ντοίμπλες - χάντρες - μαργαριτάρι - καλαθάκια. Κόμμωση: Γκούκος. Κοσμήματα κεφαλής. Υποδήματα: Φιλάλια - παντόφλες. Κάλτσες: Τσουράπια - τινλίκια. Μαντίλια κεφαλής: Το μάλλινο - τσεμπέρια.

Ζηλιασκοπούλου Σμαρούλα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Θρακιώτικη παραδοσιακή ενδυμασία**. Νέα Σειρά, 1978-79, Β - Κ, σ. 315-341 .

Γενικές παρατηρήσεις. Φούστα - ποδιά - ποικάμισο - γιλέκο - ζ(ι)μπούν(ι) - μαντίλι - κιούρκ(ι) - εσώρουχα - κάλτσες - στολίδια. Η νυφιάτικη φορεσιά. Η γιορτινή (παρατηρήσεις). Η φορεσιά σήμερα (σύντομη αναφορά).

Νομός Ροδόπης

Λάμπρου Ουρανία, **Η παραδοσιακή φορεσιά της Γρατινής Ροδόπης**. Νέα Σειρά, 1984, Α-Λα, Θερινό εξάμηνο, σ. 475-573 .

Πρόλογος. Μορφολογία. Ανθρωπογεωγραφία. Ιστορικό περι-

γραμμά. Φωτογραφίες. 1. Η γυναικεία φορεσιά. 1α. Η γιορτινή: Μαντίλα (φλοΐδα). Κόμμωση: Γουρνίλλες - μπουντίκα - τρέλες - κουλούρα - φεσάκι - πισκούλια. Εξωτερικά ενδύματα: Φόρεμα - φούστα - μινιές - κοντογούνι - ποδιά (τσαντίλα). Υποδήματα: Κουντούρια. Κοσμήματα: Χαρχάλια - βέργες - ντούμπλες και φλουριά. 1β. Η νυφική φορεσιά: Σιματάδες - τρέλες - γούνα. Τσεβρές - πισκούλια. 1γ. Η καθημερινή φορεσιά: Η διαδικασία της κατασκευής. Το τσιπάδι. Το φόρεμα των ηλικιωμένων γυναικών. Τερλίκια - παντόφλες - γαλέτζες. 2. Η ανδρική φορεσιά: Τραγιάσκα - βαλάς - ποτούρια - τσαμαντάνι - π(ου)κάμισο - αντιρί - ζουνάρι - καπνοσακούλα και παραδοσακούλα - βράκα - τσουράπια - κουντούρια. Η νεότερη μορφή της φορεσιάς: Σακάκι - στρατιωτική κυλότα - ζώνη - τσαρούχια - τσαργούλια - κάπες. 3. Η παιδική φορεσιά: Ποδιές - κλόπανα - πουλπάνια. 4. Συμπληρωματικά στοιχεία: α. Καρναβάλι. Μασκαρέματα. β. Ταφή. γ. Φορεσιά του πένθους. δ. Συντήρηση της φορεσιάς. ε. Εγκατάλειψη της παραδοσιακής φορεσιάς. Επίλογος. Πληροφορητές. Λεξιλόγιο. Σημειώσεις. Περιεχόμενα.

Ανατολική Ρωμυλία

Ζηκούδης Ιωάννης. Η γυναικεία ενδυμασία των προσφύγων της Ανατολικής Ρωμυλίας. Νέα Σειρά, 1984, Α-Λα, Θερινό εξάμηνο, σ. 131-197. Εισαγωγικά. 1. Πουκάμισο - τσούκνα- ζνάρι- πουδιά. 2. Διακοσμητικά εξαρτήματα και κοσμήματα: Σκέπες- φέσι- πάτκα - δέμα - σκου(ου)ρίκια - μπουμπούκι - γκιρντάνι ή γκερντάνι - ασημένιος σταυρός. Κεντίδια στη διακόσμηση της τσούκνας και του πουκάμισου: Μέρτζα, μέρτζωμα. Κλωστές. Βαφή. Το κέντημα στο μανίκι. Τιμπίκι - μιτούνι-ποδαράκια. Το κέντημα του ποδόγυρου (πουδιές). Η διακόσμηση της τσούκνας. Ο κόρφος. Ο ποδόγυρος. Η διακόσμηση στην πουδιά και το ζνάρι. Μέρτζα και γράμματα. Κοσμήματα: Τσιγκέλα ή τσιγκέ(ου)α- ζώνη με τα καπάκια - ιντισίδια. 3. Πανωφόρια: Γούνα - τσουμπές ή τζουμπές - καμζέλα. 4. Γενικά στοιχεία και πληροφορίες. Επίλογος. Εικόνες και σχέδια. Φωτογραφίες.

Τραπεζούντα

Κουταλίδου Πολυξένη (Μ.Ν.Ε.Σ.), Η ποντιακή ενδυμασία της Τραπεζούντας. Νέα Σειρά, 1980-81, Κ - Ν, σ. 1-30.

Εισαγωγικά. 1. Γυναικεία φορεσιά: Ζουπούνα - σαλβάρ' - αντερίν' - κοντογούνι - λαχόρ - πισκίλ - φωτά - δέματα - φαρτικόν - βρακί - ποστάλια - κουντούρες - λιπατέδες - γιασμάδες - τσίτια - κουρσί - ζουλούφια - τσάμιας - καντίλια - σοκοταλάτα - τσιγκράκια - εγκόλλιο - λετσέκ. 2. Αντρική φορεσιά: Ζίπκα - καμίσ' - μιλτάν' - τραπολόζ' - τσερκέζικα - πουτσάκ' - κουκούλας - παπάχια - τσάπουλα - ποτίνια ή σαπόκια - ορτάρια - εγκόλλιο. 3. Παιδική φορεσιά. 4. Τραγούδια σχετικά. Πληροφορητές.

Χαραλαμπίδης Γεώργιος (Ιστ - Αρχ), Η παραδοσιακή φορεσιά της Γαλλιάνας Πόντου. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 25: Τσι - Ω, σ. 253-335.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Πληροφορίες για τη Γαλλιάνα Ματσούκας. Ιστορία, γεωγραφία, οικονομία, κοινωνία. 1. Πρώτες ύλες και τεχνίτες. 2. Η ανδρική φορεσιά: Ίστονιν - καμίσ' - υποκάμισο - γελέκ - τσόχα - ζίβρα - κουκούλα - γιαιπιντζά - ζωστήρα ή ζωνάρ' - ορτάρε - γεμενία - φέσι ή φέσ' - τσεμπέρ' ή τσομπέρ ή λετσέκ. Κόμμωση. 3. Η γυναικεία φορεσιά: Βράκα - καμίσ' - φιστάν' ή ζιπούνα - σπαρέλ' - κοντογούν' - ταραπουλούζ' - φωτά - κασίκ' - τσομπέρ' - τάπλα ή κουρσίν' - ορτάρε - κουντούρας. Κοσμήματα: Πεντόλιρα - ζουλουφλούκια - βραχιόλε- δαχτυλίδε. Κόμμωση. Καλλωπισμός. 4. Πληροφορίες - βιογραφικά για τους πληροφορητές. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Μ Α Κ Ε Δ Ο Ν Ι Α

Νομός Γρεβενών

Ζιώγας Δημήτριος (Ιστ-Αρχ), Η παραδοσιακή ανδρική και γυναικεία φορεσιά από τη Λάβδα Γρεβενών. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991 - 92, Θερινό εξάμηνο, τ. 23: Α-Λ, σ. 299-377.

Εισαγωγή. Ιστορία του χωριού. Οικονομία και κοινωνική δομή τον τελευταίο αιώνα. Ασχολίες κατοίκων. Κατασκευαστές της

παιδαγωγικής φορεσιάς. 1. Κατεργασία του μαλλιού. Βαφή. 2. Ανδρική ενδυμασία. Εσώρουχα: Σώβρακο. Εξωτερικά ενδύματα: Φουκαπάνελα - ποικάμισο - πισλί - τσιαμαντάν' - ζωνάρι. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. 3. Γυναικεία φορεσιά: Φούστες - φουστάνια. Κόμμωση. Κεφαλόδεσμος. Κοσμήματα. Καλλωπισμός. 4. Διατήρηση της φορεσιάς. 5. Δημοτικά τραγούδια για τη φορεσιά και τη χρήση της. Φωτογραφίες.

Νομός Ημαθίας

Κολίτσα Μαρία (Αετής). **Φορεσιά Βέροιας**. Νέα Σειρά. 1984. Α-Λα, Θερινό εξάμηνο, σ. 325-351.

1. Περιγράφεται η γυναικεία φορεσιά του 1905: Κάλτσες - παπούτσια - παντοφίλες - κυλότα - κατασάρκι - μακρύ ποικάμισο - φούστα - φόρεμα - τραχηλιά - ποδιά - μανικέτια - ζωνάρι - φακίολι - τσίπες - λιμπιτί - μακρολέμπι - σετρ - κοντογούνι - τζουμπές - λαιμοδέτης. Κοσμήματα. Κόμμωση. 2. Το ντύσιμο στα κορίτσια. 3. Η μεταφορά και η συντήρηση των ρούχων. 4. Ντύσιμο των γυναικών στο πένθος. 5. Υφάσματα. Κεντήματα. 6. Το αντερί. Πληροφορητές. Λεξιλόγιο. Φωτογραφίες.

Δρόσου Χριστίνα (Π.Τ.Δ.Ε.). **Η γυναικεία τοπική ενδυμασία της Νάουσας, 1900 - 1940**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου. 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 23: Α-Λ, σ. 83-179.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Γεωγραφικό, ιστορικό, κοινωνικό πλαίσιο. Παρατηρήσεις για τη φορεσιά. Συγκρίσεις. Κατασκευαστές. 1. Υλικά κατασκευής. Κατεργασία του μαλλιού. Το μετάξι. 2. Ανδρική ενδυμασία. Σύντομη αναφορά. 3. Γυναικεία ενδυμασία. Παρατηρήσεις. Εσώρουχα: Βρακιά ή συντρόφια - φούστες - ποικάμισο. Εξωτερικά ενδύματα: Φόρεμα - ποδιά - ζώστρα - τραχηλιά - λιμπαντί - κοντογούνι - σκουρτέλα - μαφέσι - μανικάκια - μαντίλι. Κόμμωση: Κόσες - τσουλούφια. Κεφαλοκαλύμματα: Τιπιλούνια ή τιπιλίκια ή τιπελίκια - φυτώσι - σιοίπο. Κάλτσες: Παΐτια ή πιΐτια - σκουφούνια. Υποδήματα. Κοσμήματα: Φλουριά - σταυρός - καδένα με ρολοϊ - καρφίτσα - δαχτυλίδια - βραχιόλια. Άλλα εξαρτήματα: Τσάντα. Καλλωπισμός. 4. Περιποίηση της φορεσιάς. Φωτογραφίες. Αποσπάσματα από συνεντεύξεις. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Ζεμπιτζή Λουσία (Νηπ). **Η φορεσιά του Ρουμλουκιού, 1905-1945**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου. 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 23: Α-Λ, σ. 181-295.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ιστορία. Παρατηρήσεις και γενικές πληροφορίες για τη φορεσιά. 1. Κατεργασία υλικών. Αγορά. Προμήθεια. Κατασκευή της φορεσιάς. 2. Ανδρική φορεσιά. Σύντομη αναφορά: Φανέλα - βρακί - ποικάμισο - παντελόνι - γιλέκο - σακάκι - ζωνάρι - κάλτσες - γκέτες - παπούτσια - ταιροίχια - κισκέτο - μαντίλι. Ξύρισμα του γαμπρού. 2. Γυναικεία φορεσιά. Διαφορές κατά κοινωνική ηλικία και περίπτωση (Κεφαλόδεσμος - σαγιάς - αντερί - τσίπα της νύφης). Τα βασικά μέρη της φορεσιάς: Π'κάμ'σου - σαϊάς - τραχ'λιά - ζ'νάβ' - ποδιά ή φούτα - κοιντόσ' - μπρουμιάν'κα - φανέλα ή καταστάρι - βρακιά. Κεφαλόδεσμος: Κατσούλι - φοίντες. Κάλτσες: Σκ'φούνια. Υποδήματα. Κοσμήματα - στολίδια: Μαγκλικουτάρι - μαγκλικουτάρι με ντουμπλες - τσουράκια - αλυσίδα με σταιρό - κοψιάδες - ζώστρες - πόρπες - μπιλτζίκια - χαϊμαλί. Άλλα εξαρτήματα: Μαντίλια - παρασόλια. Καλλωπισμός. 4. Περιποίηση της φορεσιάς. Καθαρισμός. Σιδέρωμα. Αποθήκευση. Φωτογραφίες. Αποσπάσματα από απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις. Περιεχόμενα.

Νομός Θεσσαλονίκης

Αραμπατζή Χριστίνα (Μ.Ν.Ε.Σ.). **Λαϊκή παραδοσιακή φορεσιά των κατοίκων Ζαγκλιβερίου Θεσσαλονίκης**. Νέα Σειρά, 1980 - 81, Α-Κ, σ. 1-11.

Εισαγωγικά. 1. Γυναικεία ενδυμασία: Κάπα - λιμπαντές - αντιρί - ποδιά - κάλτσες - φέσι - φανέλα - βρακί - ποικάμισο - υποδήματα. Αλλαγές. Εξέλιξη. 2. Ανδρική ενδυμασία: Φουστάνελα - γιλέκο - ποκάμισο - ζίβρες - μπενεβρέμι - λιμπαντές - βιροίτι - φανέλα - βρακί. 3. Παιδική ενδυμασία: Φανέλα - φούστα - ποικάμισο - βρακί - αντιρί. Πληροφορητές. Λεξιλόγιο.

Δεδέ Αικατερίνη (Ιστ-Αρχ). **Η φορεσιά των προσφύγων από το Κεφακλί στα Κουφάλια Θεσσαλονίκης (1924 - 1960)**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου. 1990 -91, Θερινό εξάμηνο, τ. 12: Α-Καν, σ.185-265.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Η επεξεργασία του μαλλιού. 1. Η ανδρική ενδυμασία. Γενικές παρατηρήσεις. Εσώρουχα: Φανέλα - βρακί.

Εξωτερικά ενδύματα: Π'χάμ'σο - ιλικάκ' - πουτούρι- ζ'νάρο. Επενδύτες: Τζαμαντάν' - μακρόγουννα - σεγκούνι ή τζουμπές. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα: Καλπάκι. Καλτσούνια. Υποδήματα: Μπιάλια - τσαρούχια - ιμινιά. Κοσμήματα: Κιουστέκι. Άλλα εξαρτήματα: Κισιά - κομπολόι - μπαστούνια - μαντίλια τσέπης. 2. Η γυναικεία ενδυμασία. Γενικές παρατηρήσεις. Εσώρουχα: Π'χάμ'σούδι. Πουκάμισο ή π'χάμ'σο. Εξωτερικά ενδύματα: Τσούνια - τουπουνί - κάπα - ποδιά - ζωνάρι. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα: Τσιμπέρι - το κριβό. Κάλτσες: Τζιαράπια. Υποδήματα: Γκαλέτσια - τριλίκια - κουντούρες. Κοσμήματα: Λέμα - μπάπκα - μπουμπουκι - κίτκες - γκιρντάνια - μπιλιτζίκια. Καλλωπισμός: Σαπούνια - κρέμες - μπογιές. Φωτογραφικό υλικό. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Τζιάρα Ευαγγελία (Νηπ), **Η νυφική φορεσιά στο Σοχό Θεσσαλονίκης**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 24: Μ-Τσα, σ. 345-423.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ιστορία του τόπου. Παρατηρήσεις για τη φορεσιά. Κατασκευαστές (ραφτάδες - κεντήστρες - τσαγιαράδες - κοσμηματοποιοί - τεχνίτες του μεταξιού - κουρείς). 1. Υλικά κατασκευής. Κατεργασία του μαλλιού. Βαφική. 2. Νυφική στολή: Φούστα - πουκάμισο - φόρεμα - ποδιά - ζωνάρι - σάλπα - λιμπαντέ. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα: "Κράι" - τσιμπέρι - βέλο. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα: Καρφίτσες για το τσιμπέρι - "κάτια" - σκουλαρίκια με λίρα - καρφίτσα για το σάλι - βραχιόλια. Καλλωπισμός. 3. Γαμήλια έθιμα της περιοχής. 4. Περιποίηση της φορεσιάς. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Βιβλιογραφία. Περιεχόμενα.

Νομός Καστοριάς

Βούρδα Χαρίκλεια (Ιστ), **Η γυναικεία ενδυμασία στο χωριό Γέμμας του νομού Καστοριάς**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ.1: Α-Σ, σ. 97-183.

Εισαγωγή. 1. Πρώτες ύλες. Επεξεργασία του μαλλιού. 2. Η γιορτινή ενδυμασία. Εσώρουχα: Βρακί - πουκάμ'σου. Εξωτερικά ενδύματα: Σ'τόφα - δεύτερου φουστάν' - φούστα - πουδιά - πόλκα - καβάδ' - ιλ'έι - πιλούσ' - γούνα - κουντουγούν'. Κεφαλόδε-

σμοι: Καλιμκιριά - μπούλα - μπιτσιμάνιον μαντίλ'. Κάλτσες: Τσιαράπια. Υποδήματα: Κουντούρες. 3. Γενικές παρατηρήσεις. Η εξέλιξη της φορεσιάς. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Νομός Κοζάνης

Γούλα Γραμματική (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η γυναικεία φορεσιά της Κοζάνης**. Νέα Σειρά, 1982-83, Α-Γ, σ. 375-431.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ιστορική πορεία της Κοζάνης. Η φορεσιά: Μαντίλι - πουκάμισο - σιντρόφι - φούστα - φουστάνι - λιμαρά - φέλιμαρ - φύρτα - ζιόνη - λιμπαντές - σκουρτέκα - μπούδα - σάκκος - σκουφούνια - υποδήματα. Επίλογος. Φωτογραφίες.

Καρούτα Αλεξάνδρα (Μ.Ν.Ε.Φ.), **Η παραδοσιακή γυναικεία φορεσιά στον Πεντάλοφο Κοζάνης**. Νέα Σειρά, 1983-84, Γ-Λ, σ. 331-447.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ιστορικό - κοινωνικό πλαίσιο της περιόδου 1920-1950. 1. Τα υλικά. Η επεξεργασία τους. Οι ραφτάδες. 2. Η φορεσιά της ανύπαντρης και της αρραβωνιασμένης. Η καθημερινή: Πουκάμισο - φούστα - ποδιά - κουντούσια - μαντίλι ή νταρτμάς - τσουράπια - τσαρούχια - γοιρουντοσάρουχα. Η γιορτινή: Πουκάμισο - φουστάνι - κουντούσια - ποδιά - μαντίλι - τσουράπια. 3. Η νυφιάτικη φορεσιά: Πουκάμισο - πάρτα - φουστάνι - ποδιά - κλόσες - σκέπη - τσουράπια - υποδήματα - κοσμήματα. Η φορεσιά κατά την περίοδο 1940 - 50. Η νυφιάτικη φορεσιά πριν το 1920. 4. Η φορεσιά της παντρεμένης: Κουντούσια - κάπα - ποδιά - κόμμωση - τσουράπια - στόφα. Η αλατζένια φορεσιά. Η καθημερινή φορεσιά της παντρεμένης. 5. Η φορεσιά της ηλικιωμένης. 6. Η εξέλιξη της φορεσιάς μετά το 1950. Αλλαγές. Μεταχείριση. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Χατζηστεργίου Δήμητρα (Π.Τ.Δ.Ε.), **Η γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά στο χωριό Αυγερινός του νομού Κοζάνης**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 2: Τ-Ω, σ. 403-485.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Η καθημερινή φορεσιά: Φανέλα - π'κάμ'σο - φούστα - μύστρα - ποδιά. 2. Η γιορτινή φορεσιά: Φανέλα - π'κάμ'σο - ζακέτα - φούστα - ζιόνη - πουδιά

κοινωνία - μαντίλι - τοιχεία - μέστια. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Φίτακα Ευαγγελία (Νηπ). **Αναστήλωση της παραδοσιακής φορεσιάς της Λαζαρινάς (περιοχή Λιανής Κοζάνης)**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 25: Τσι-Ω, σ. 165-251.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της Λιανής. Παρατηρήσεις και συγκρίσεις με φορεσιές γειτονικών περιοχών. 1. Υλικά κατασκευής. Τραγούδια για τον αργαλειό και το κέντημα. Εθιμικές πράξεις. 2. Η φορεσιά για τις μικρές Λαζαρινές της προσχολικής ηλικίας: Κατασάρι - π'κάμ'σου - μεσάλα - σκ'φοίνια - τσιμπέρι. Σχολικής ηλικίας: Φούστα - λαιμαριά - κουτσομάνικο - λιμπαντές - μαντίλι - καδένα - κιοστέκι. 3. Η φορεσιά στις ηλικίες 12-16 χρονών: Εσώρουχα - φούστα - φοιστάκι από κατ'φέ - λαιμαριά - σεγιούνι - ποδιά - ζώνη. 4. Η φορεσιά από 16 χρονών και πάνω (ηλικία γάμου): Διπλές και τριπλές φούστες - κροσσωτό μαντίλι, φύρτα. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα: Τσιμπέρι - "λουδ'" ή σπαλέτο ή νταρτάς. Κάλτσες: Σκ'φοίνια. Υποδήματα: Παπούτσια ή λουστρίνια. Κοσμήματα: Θ'λύκια - ζούνα - καδένα με φλουριά - χαϊμαλί - κιοστέκι - μπελετζίκια - πεντόλιρα. Καλλωπισμός. 5. Περιποίηση της φορεσιάς. 6. Εθιμικές πράξεις που αφορούν την ένδυση γυμνού και νύφης. Φωτογραφίες. Αποσπάσματα από απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Νομός Πέλλης

Δράμαλη Δήμητρα (Μ.Ν.Ε.Σ.). **Η γυναικεία φορεσιά της Έδεσσας (1910 - 1935)**. Νέα Σειρά, 1982-83, Δ-Κα, σ. 1-127.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Χρονολογική τοποθέτηση της φορεσιάς. Το ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο της περιόδου 1910 - 1935. 1. Τα υλικά. Μαλλί. Βαμβάκι. Μετάξι. Η επεξεργασία τους. 2. Η φορεσιά της μικρής κοπέλας: Φανέλα - πουκάμισο - βράκα ή βρακί - φουστάνι - ποδιά. 3. Της έφηβης και της αρραβωνιασμένης: Φουστάνι - τσέσι. Κεφαλοκαλύμμα: Παρλάντι. Κοσμήματα: Μπισέρι - φλουριά. 4. Της νύφης: Εσώρουχα: Φανέλα - βράκα - πουκάμισο - επιμανίκια - τραχηλιά ή

οιγκαλάι - φοιστίς - νυχτικό φοιστάκι - ζωνάρι ή πορηιάς. Επινυδίες: Λιμπαντές - κοντογούνα - πόλκα. Κάλτσες. Υποδήματα: Γοβόκια από λουστρίνα. Κεφαλοκαλύμμα: Τιπιλικά - σιγμιαίρω - σερίβια - λουλοϊδία - ζλάτο. Κόμμωση. Κοσμήματα: Μπισέρι - φλουριά - σταυρός - βραχιόλια - σκουλαρικια. 5. Της παντρομένης. Γιορτινή και καθημερινή. Συγκρίσεις με τη φορεσιά της νύφης. 6. Της ηλικιωμένης. Αλλαγές στα χρώματα και το στολισμό. Το φεσάκι με τα "γλόσια". 7. Η πένθητη φορεσιά. Τα σημεία διαφοροποίησης. Τα χρώματα. 8. Μεταχείριση. Προστασία της φορεσιάς. Αλλαγές. Η προίκα. Επιλογικά: Η δότη της Εδουσιώτικης φορεσιάς. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Νομός Σερρών

Μπίζελα Άννα (Μ.Ν.Ε.Σ.). **Η παραδοσιακή φορεσιά της Βιτάστας ή Κρηνίδας Σερρών**. Νέα Σειρά, 1980-81, Κ-Ν, σ. 635-665.

Εισαγωγικά. 1. Η γυναικεία φορεσιά: Φουστάνι - ποδιά - μπόλκα - λιομπαντέδες - κοντογούνα - τζιομπές - σιαμί - τσουράπια - κοινωνούρια - τερλίκια - εσώρουχα - πουκάμισο - βρακιά. Γυναικεία φορεσιά της δουλειάς. Νυχτικό. Νυχτική στολή. Η κατισκευή της φορεσιάς. Τα υφάσματα. Μακιγιάζ. Κοσμήματα ή χρυσαφ'κά. 2. Η ανδρική φορεσιά: Σαλβάρι ή πουτούρι - αντερί - γιλέκι - ζωνάρι ή ζ'νάρ' - τζιάκα - τοιπχέρι - φέσι - κάλτσες - σιόβρακο - φανέλα. 3. Η παιδική φορεσιά: Πουκάμισο- βρακί - φουστάνι - τσιουράπια - κιοσιουλέδες. Φωτογραφίες.

Νομός Φλωρίνης

Σταυρίδου Καίτη (Νηπ). **Η παραδοσιακή φορεσιά του χωριού Πολυπλάτανος Φλωρίνης**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 24: Μ-Τσα, σ. 231-343.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Γεωγραφικό, ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο. Ασχολίες των κατοίκων. Οικονομία. Μετανάστευση. Πρώτες ύλες. Παρατηρήσεις για τη φορεσιά. 1. Υλικά κατασκευής. Επεξεργασία του μαλλιού. Βαφική. Αγορά. Προμήθεια υλικών. 2. Εθιμικές πράξεις, προλήψεις και τραγούδια που σχετίζονται με την ένδυμασία κατά τις διαβατήριες στιγμές

της γυναίκας: αρκαφίονα, γάμο, θάνατο. 3. Η φορεσιά: Εσώρουχα - ποικάμισο - επιστήθιο - ποδιά. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα: Μαντίλια - "άλτοκα" - "βείκα". Κάλτσες: Τσόραπ'. Υποδήματα: τσαρούχια από χοιρόδερμα. Κοσμήματα: Νομίσματα κεφαλής - αλυσίδες και χάντρες του λαιμού - κουστέκια - μαντίλια της μέσης με νομίσματα και πουλιές - φυλαχτά. Πουγκί. Καλλωπισμός. 4. Περιποίηση της φορεσιάς. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Νομός Χαλκιδικής

Κατσακού Άννα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η παραδοσιακή γυναικεία γιορτινή φορεσιά στη Βαρβάρα Χαλκιδικής (1880-1935)**. Νέα Σειρά, 1982-83, Δ-Κα, σ. 381-493.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ιστορικό-κοινωνικό πλαίσιο. 1. Πρώτες ύλες. Κατεργασία μαλλιού και μεταξιού. Βαφική. 2. Η φορεσιά: Εσώρουχα - μπουμπουνλί - φουστουδά - μεσοφούσι - φουστάνι - πετσέτα - λιμπαντέ - σκορτέλα - καβάδι - λαχούρι - ζώνη - ποδιά - φέσι - σκουφούνια - παντόφλες. Κοσμήματα. Καλλοντικά. Σταδιακές αλλαγές. 3. Η αντιμετώπιση της φορεσιάς σήμερα. Εγκατάλειψη. 4. Γενική αισθητική αξιολόγηση. Παράθεση προικοσυμφώνου. Φωτογραφίες πληροφορητριών. Άλλο φωτογραφικό υλικό. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Η Π Ε Ι Ρ Ο Σ

Νομός Θεσπρωτίας

Σκόδρα Αλεξάνδρα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Στολές Φιλιατών Θεσπρωτίας**. Σειρά Δευτέρα, 1965-66, Α-Ω, σ. 527-531.

Σύντομη εισαγωγή. 1. Νυφιάτικη στολή Φανερωμένης Φιλιατών: Φόρεμα - γιλέκι - ποδιά - σαλταμάρα. Μαντίλι. Κάλτσες. Παπούτσια. Κολιέ. 2. Νυφιάτικη στολή Εσχώρου Φιλιατών: Φόρεμα ή ρουτί - γιλέκι - σεγγούνι. Κάλτσες. Ζώνη ή γκρέπια. Ποδιά. Μαντίλι.

Αναστοπούλου Μανθούλα (Ιστ-Αρχ). **Η φορεσιά του χωριού Τσαμαντάς του νομού Θεσπρωτίας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη Ζάχων, 1991-92. Θερμό εξάμηνο, τ. 23: Α-Α, σ. 1-81.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Υλικά κατασκευής. Κατεργασία του μαλλιού και του σπάρτου. 2. Ανδρική ενδυμασία: Βράκες - μεσοφάνελη - μπουραζάνα - ποτούρι - ποικάμισο - γκουτσουμάνα - βρακοζενά - μπόλκα - μερούτσα - κάπα - ταλαγάνι - κούκος - φέσι - τζερέπια - τσαρούχια με φοίντες και τσαρούχια με μύτη. Αναφορά στη φορεσιά με φουστάνελα που προϋπήρξε της μπουραζάνας. 3. Γυναικεία ενδυμασία. Παρατηρήσεις. Τα μέρη της φορεσιάς: Ρουτί- αλατζιάς - κατωσέγκουνο - τσιπούνη - γελέκι - ζωνάρι - ποδιά - σιγκούνι - μαντίλια - κάλτσες - τσαρούχια με φοίντες. Κοσμήματα: Γκρέπια ή ξάβες. Κόμμωση. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Νομός Ιωαννίνων

Κίγκα Ελένη (Αετής), **Πώς στόλιζαν τη νύφη στις αρχές του αιώνα μας και πιο παλιά στο χωριό Μόλιστα Κονίτσης**. Σειρά Πρώτη, 1964-65, Α-Κ, σ. 457-471.

Ποικάμισο υφαντό - φουστάνι - τσιπούνη - φλοκάτα ή σαγιάκι - ποδιά - τσιρέπια - κορδέλια. Κεφαλόδεσμος: Σκούφια με φλουριά - μαντίλι - μαγκούρα - σκουλαρίκια. Κόμμωση: Τζαλούφια. Μπούλα. Άλλα κοσμήματα: Ζάβα - ασμοζούναρο. Σκέπη.

Τσατσάνης Ευάγγελος και Μπαρδάκας Λάμπρος (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Νυφική στολή και στολίδια και ανδρική γαμπριάτικη φορεσιά στο Παγώνι**. Νέα Σειρά, 1975-79, Σ-Χ, σ. 417-431.

1. Η νυφική στολή: Ρουτί - λαιμαργιά - φούστα - σαγιάκι ή σιγιάκι - ζωνάρι - ζώνη - ποδιά - ντουλαμάς - προπόδια - τσουράπια ή πατούνια - πανωσιάγιακο - κοντούρες. Κοσμήματα: Κορώνα - σκουλαρίκια - μέρτζες - τζουλούφια - κεμέρια - τσιαπράκια - τσιαπρακόπουλα - τραχηλιά - σταυρός - καρφίτσα. Μαντίλια - μπαρμπουλί. 2. Ανδρική γαμπριάτικη φορεσιά: Ποικάμισο - γελέκο - πεσίλι - φουστάνελα - τσουράπια - τσαρούχια - φέσι - σελιάχι - ζωνάρι - ποτούρι.

Γουτσιόλη Ζωίτσα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Το Σουλί και οι φορεσιές του**. Νέα Σειρά, 1975-79, Σ-Χ, σ. 433-479.

Εισαγωγικά. 1. Φορεσιά μικρού. 2. Ανδρική φορεσιά: Φανέλα - κοντίσι - φουστάνελα - σιγκούνι - κάλτσες - τσαρούχια. 3. Φορεσιά του γαμπρού: Πουκάμισο - γιλέκο - ζώνη. 4. Φορεσιά γέρον: Σούφρακο - κάπα - κάλτσες - σκούφος - φουστάνελα. 5. Γυναικεία φορεσιά: Μεσοφόρι - φούστα - πουκάμισο - γιλέκο - πανωσέγκουνο - κοσμήματα - κάλτσες - μαντίλι. 6. Φορεσιά της νύφης: Φανέλα - ρουτί - σιγκούνι - ποδιά - ζωνάρι - πατούνες - τσαρούχια - μαντίλι - κοσμήματα. 7. Φορεσιά παντρεμένης. 8. Φορεσιά νεκρών. *Επίλογος*. Λεξιλόγιο.

Ανδρεάδου Μαρία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ενδυμασία του χωριού Σταυράκι Ιωαννίνων**. Νέα Σειρά, 1978-79, Α-Β, σ. 115-144.

1. Γυναικεία ενδυμασία: Φανέλα - κυλότα - ποδόγυρος - φούστα - φόρεμα - γιλέκο - σιγκούνι - ποδιά - κάλτσες - παπούτσια - μαντίλι - στολίδια. *2. Ανδρική ενδυμασία*: Φανέλα - πουκάμισο - κυλότα - φουστάνελα - ζωνάρι - σελάχι - γιλέκο - κάλτσες - παπούτσια - φέσι - κάπα. *3. Παιδική ενδυμασία*: Φόρεμα - φανέλα - κυλότα - κάλτσες - παπούτσια - φέσι. *Λεξιλόγιο*.

Αντωνίου Μαρία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η γυναικεία και ανδρική φορεσιά του Μετσόβου**. Νέα Σειρά, 1978-79, Α-Β, σ. 263-292.

Εισαγωγικά. 1. Η γυναικεία φορεσιά: Πουκάμισο - βρακί - φούστα - κλειστό - φόρεμα - ποδιά - ασημοζώνη - σάρικα ή φλοκάτα - τσίπα - σπαλέτα - ιχράμι - παπούτσια - καλτσίνια - τσιρέπια. 2. Η ανδρική φορεσιά: Πουκάμισο - σαλιβάρι ή μπουραζάνι - κάλτσες - τσαρούχια - κλίτσα. *Η γαμπριάτικη φορεσιά*: Φουστάνελα - τσιαμαντάνι. *Φωτογραφίες*.

Βάντζου Αγή (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η παγωνήσια φορεσιά**. Νέα Σειρά, 1978-79, Α-Β, σ. 610-647.

Εισαγωγή. 1. Γυναικεία φορεσιά. *Της αρραβωνιασμένης*: Ρουτί - λαιμαργιά - φούστα - ντουλαμάς - ζωνάρι - ζώνη - ποδιά - κάλτσες - προπόδια - ασπροσέγκουνο. *Της νύφης*: Ρουτί - λαιμαργιά - φούστα - σαγιάκι ή σιεγάκι - ζωνάρι - ζώνη - ποδιά - ντουλαμάς - προπόδια ή τσουράπια ή πατούνια - κοντούρες - πανωσιέγκαο. *Στολίδια*: Κοκόνια - σκουλαρίκια - μέριτζες - τζουλοίφια - κεμέρια - τσιαπράκια - τσιαπρακόπουλα - τραχηλιά - σταυρός - καρφίτσα

- δαχτυλίδια - βραχιόλια. 2. Ανδρική φορεσιά. *Η γαμπριάτικη*: Πουκάμισο - γιλέκο - πεούλι - φουστάνελα - τσιγκάπια - τσαρούχια - φέσι - σελάχι - ζωνάρι - ποτούρι. *Φωτογραφίες*.

Ιωάννου Ευαγγελία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η ενδυμασία του Αγίου Νικολάου Λωδώνης**. Νέα Σειρά, 1978-79, Β-Κ, σ. 431-489.

Γενικές παρατηρήσεις. 1. Η ανδρική φορεσιά: Φέσι - φανέλα - σούφρακο - πουκάμισο - σιγγούνι - κάπες ή κοντοκάπια - μανδύες - κάλτσες - σιουλβάρα ή μπουραζάνι - σικκάκι - τσαρούχια - μαύρη κυλότα. 2. Η γυναικεία φορεσιά: Μαντίλι - φανέλα - πουκάμισο ή ποιτί - μιτάν(ι) - σιγγούνι - ζωνάρι - πανωσιέγκουνο - κάλτσες - τσαρούχια - ποδιά. *Κοσμήματα*: Τοκάδες - αλικίδες - γκρέπια - ντούπιες - καδένες - χανάκα - θηλωκιάρι - κλιτσοζώνη. *Η νυφική φορεσιά*. Ομοιότητες - διαφορές. *Συγκρίσεις με γειτονικά χωριά*. Άλλες πληροφορίες. 3. Βαφική. Πλύσιμο των ρούχων. 4. Λούσιμο των μαλλιών.

Κωτσόκη Καλλιόπη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Γυναικεία παγωνήσια φορεσιά**. Νέα Σειρά, 1978-79, Κ-Λ, σ. 416-465.

Γενικές παρατηρήσεις. 1. Υφαντικές ύλες. *Επεξεργασία*. 2. Η φορεσιά: Σιαγκούνι - ζωνάρι - ζώνη - ποδιά - πατούνια - πουκάμισο - λαιμαριά - ντουλαμάς - τσαρούχια ή πόχες - ομπόλια - φούστα - εσώρουχα. 3. Τα μωρονδικά. 4. Η νυφιάτικη φορεσιά: Σκούφια - τζουλουφρίκια - σκουλαρίκια - μέριτζες - κεμέρια - σαγιάκι - τσιαπράκια - τσιαπρακόπουλα - τραχηλιά - σταυρός - καρφίτσα - δαχτυλίδια - βραχιόλια - πόσια - μπαρμπούλι. *Το φκιασίδωμα της νύφης*. 5. Δημοτικά τραγούδια για τη φορεσιά. *Βιβλιογραφία*. *Βοηθήματα*. *Φωτογραφίες*.

Πολίτσου Δήμητρα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η ενδυμασία της Μηλιάς Μετσόβου**. Νέα Σειρά, 1978-79, Λ-Σ, σ. 557-599.

Ο αργαλειός. 1. Η ανδρική ενδυμασία: Δίμιτα - πουκάμισο - γιλέκο - ζώνη - κάλτσες - τσαρούχια - κάπα - ρολόγι - κυλότα - κοστουμί. *Γαμπριάτικη στολή*. 2. Η γυναικεία ενδυμασία. *Της ανύπαντρης*: Φούστα - γιλέκο - ποδιά - τσαρούχια ή πασούμια - κεφαλόδεσμος. *Της παντρεμένης*: Μαντίλι - αλεπισιάνικα - δίμιτα - φούστα - γιλέκο ποδιά - ζώνη - φλοκάτα - κάλτσες - περούκλια ή κοσιδία - πετές. *Το νυφικό φόρεμα* - πέπλο. *Η γιορτινή ενδυμασία*. *Βιβλιογραφία*. *Πληροφορητές*. *Φωτογραφίες*.

Μπέλλου Αλεξάνδρα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Τοπική ενδυμασία Ελευθεροχωρίου Λοδώνης**. Νέα Σειρά, 1979-1980, Α-Π, σ. 211-245.

Εισαγωγικά. 1. Ανδρική ενδυμασία ως το 1925: Φουστάνελα - ποικάμισο - φέσι - τσαρούχια - γιλέκο - σάβρακο - τσουρέπια - τελιγούκια - τσαρούχια. Μετά το 1925: Μπουμαζάνα - σακάκι - γιλέκι - ποικάμισο - κάπα - φέσι. 2. Γυναικεία ενδυμασία: Μαντίλι - φανέλα - ποικάμισο - γιλέκο - σεγγουίνι - πανωσέγγουνο - ποδιά - τσουρέπια. Κοσμήματα: Λαιμαριά - τοκάδες - αλικίδες - γκρέπια - σταυρός - θηλυκωτάρια. Παρατηρήσεις - Συγκρίσεις με άλλα χωριά. Η φορεσιά σήμερα. 3. Η βαφική των νημάτων. Τεχνικές. Υφαντική.

Ντόλγυρα Ελένη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Τοπική ενδυμασία Σκλίβανης**. Νέα Σειρά, 1979-80, Α-Π, σ. 249-287.

Εισαγωγικά. 1. Η ενδυμασία πριν από το 1897. 2. Η ενδυμασία μετά το 1897. 3. Η ενδυμασία των μωρών: Σπάργανα - π'καμισάκι του κουνού - κατσάκι - φωτίμα - φουστάνάκι - τσουρέπια - τσαρούχια - καπί - ζακέτα. 4. Η ενδυμασία των παιδιών. 5. Η γυναικεία ενδυμασία. 6. Η ανδρική ενδυμασία. 7. Η βαφή.

Τσιρώνη Βασιλική (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Τοπική ενδυμασία περιοχής Σουλίου. Πληροφορίες από το Ζωτικό**. Νέα Σειρά, 1979-80, Π-Χ, σ. 483-537.

Εισαγωγικά. 1. Η ανδρική φορεσιά: Φέσι - φανέλα - ποικάμισο - γιλέκο - απανωσέγκουνο - σάβρακο - κάλτσες - σακάκι - μπουραζάνα - κυλότα - τσαρούχια. 2. Η γυναικεία φορεσιά: Φανέλα - ποικάμισο ή ρουτί - σιγκούνι - τσιπούνα - ζωνάρι - ποδιά - πανωσέγκουνο - μαντίλι - τσιουράπια - κοσμήματα. Παρατηρήσεις. Συγκρίσεις με τη φορεσιά των γύρω χωριών. Εξέλιξη. 3. Δημοτικά τραγούδια.

Πλιακοπάνος Κώστας (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ενδυματολογία περιοχής Ξηροβουνίου**. Νέα Σειρά, 1981-82, Π-Ρ, σ. 1-63.

Εισαγωγικά. 1. Η γυναικεία ενδυμασία. Η καθημερινή: Υφάσματα. Φόρεμα - ποδιά - τσουρέπια - μαντίλια. Η ενδυμασία του γάμου: Φόρεμα - ποδιά - μαντίλια - τσουρέπια - σιγκούνια - στολίδια. Η ενδυμασία του αρραβώνα. Η εορταστική ενδυμασία. Η ενδυμασία της ταφής. Οι μοδίστρες. Το κόστος. 2. Η ανδρική ενδυμασία: Φουστάνελα - σάβρακο - κάλτσες - φανέλα -

ποικάμισο - πισλί - κοντοσέγκουνο - τσακταίρα ή μπουμαζάνα ή σιαλβάρια - σταυρωτό. Τα καθημερινά. Φωτογραφίες.

Ζιμάνη Κωνσταντινιά (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η μετσοβίτικη ενδυμασία όπως φοριέται από τους Βλάχους στα Τρίκαλα του 1983**. Νέα Σειρά, 1982-83, Α-Κα, σ. 133-229.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Ιστορικά - Οικονομικά - Πολιτιστικά στοιχεία. *Εισαγωγή*. 1. Η γιορτινή γυναικεία φορεσιά: Φούστα - κλειστό - φόρεμα - ποδιά - ζωνάρι - φλοκάτη - μαντίλι. Κάλτσες. Κόμμωση. Κοσμήματα. Παπούτσια. 2. Η ανδρική: Ποικάμισο - γιλέκο - σιγκούνι - κοντοκάπι. Κάλτσες. Σκούφος. Ζωνάρι - χιμέρι. Τσαρούχια. 3. Η μετσοβίτικη φορεσιά όπως τη φορούσαν στο Μέτσοβο από τους παλαιότερους χρόνους μέχρι την απελευθέρωση. Διαφορές της φορεσιάς πριν από την απελευθέρωση με τη φορεσιά του 1983. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Τσουμάνη Κωνσταντινή (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η γυναικεία φορεσιά του Ζαγοριού**. Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω, σ. 413-509.

Πρόλογος. Πληροφορητές. *Εισαγωγή*. Η φορεσιά: Φανέλα - βρακί - βρακοζώνια - ποικάμισο - γιλέκο - φούστα - φουστάνι - ποδιά - φλοκωτό - κάλτσες - παπούτσια - μαντίλι - κοσμήματα. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Χρυσανθοπούλου Φωτεινή (Βετής), **Η φορεσιά του Μετσόβου**. Νέα Σειρά, 1983-84, Θερινό Εξάμηνο, Λο-Ω, σ. 621-668.

1. Γυναικεία φορεσιά. Πρώτη κοινωνική τάξη: Φούστα - γιλέκο ή κλειστό ή πόλκα - φουστάνι - σιγκούνι ή φλοκάτα - χράμι ή χεράμι - ποδιά - ζώνη. Κόμμωση. Κεφαλόδεσμος. Κοσμήματα. Δεύτερη κοινωνική τάξη: Φούστα - φόρεμα - ποδιά - ζώνη - σιγκούνι. Τρίτη κοινωνική τάξη. Παρατηρήσεις και συγκρίσεις. Τα προικιά. 2. Ανδρική φορεσιά. Πρώτη κοινωνική τάξη: Τα ευρωπαϊκά. Τσελιγκάδες: Τσουαρίτσι. Κάλτσες - καλτσοδέτες. Τσαρούχια. Δίμιτα ή σιγκούνι - κούκος - ταλαγάνι, μπουραζάνα - ζωνάρι. Τρίτη κοινωνική τάξη: Παντελόνι - ποικάμισο - σακάκι. Παρατηρήσεις. Πληροφορητές. Φωτογραφίες.

Βιργινιά - Παντούλα Ελένη (Ιστ) και Σγούρου Καίτη (Ιστ). **Η νυφική ενδυμασία του χωριού Γεροπλάτανος Ζαγορίου**. Νέα Σειρά. 1983-84, Α-Β, σ. 169-214.

Εισαγωγικά. 1. Η φορεσιά: Ρουτί - λαιμαργιά - τσιαπρακούλια - ασπικαέγκουνο - πεσιλί - ζωνάρι - ζώνια - ποδιά - φακιόλι - κάλτσες - τσιρούχια - κοντούρες - κοσμήματα. 2. Οι ράφτες. 3. Τα σίνεργα της ραιτικής. 4. Οι ετοιμασίες των προικιάτικων ενδυμάτων. 5. Η ετοιμασία της νύφης. Το στόλισμα. Τραγούδια για την αμφίεση της νύφης. Προλήψεις. Δίπλωμα. 6. Συντήρηση της φορεσιάς.

Βιργινιά - Παντούλα Ελένη (Ιστ). **Η πωγωνήσια φορεσιά (της παντρεμένης) στο χωριό Γεροπλάτανος**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 1: Α-Σ, σ. 1-93.

Εισαγωγή. Πληροφορητές. Γεωγραφικό, ιστορικό, οικονομικό, κοινωνικό πλαίσιο. Πολιτιστική κατάσταση. Χρονολογική τοποθέτηση της φορεσιάς. Τα υλικά. Επεξεργασία. Βαφή (μαλλί - μετάξι). 2. Η φορεσιά: Εσωτερικά ενδύματα: Φανέλα - σάβρακο. Εξωτερικά ενδύματα: Ρουτί ή χουμαϊ ή πουκάμισο - λαιμαργιά - φούστα - σεγκούνι ή σιγκούνι - ζωνάρι - ζώνια - ποδιά - αλατζάς - πεσιλί - μανικωτό - κλαδεντός. Κεφαλόδεσμοι: Ομπόλια ή φακιόλι. Κόμμωση. Κάλτσες: Πατούνες. Υποδήματα: Τσαρούχια - γόβες. Κοσμήματα: Τοκάδες - τσαπράκια - τσαπρακούλια - κουμπιά. 3. Σύγκριση με τη φορεσιά της αρραβωνιασμένης, της ηλικιωμένης, της νύφης. Διαφορές χειμερινής - θερινής φορεσιάς. 4. Παραδόσεις και τραγούδια για την ενδυμασία. Σχέδια. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Τζέρπου Παρασκευή (Π.Τ.Δ.Ε.), **Η γυναικεία μεσοβίτικη φορεσιά**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 2: Τ-Ω, σ. 1-117.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Η νυφιάτικη φορεσιά: Εσωτερικά ενδύματα: Φανέλα - βρακί - φούστα - κλειστό. Εξωτερικά: Ποδιά - σεγκούνι. Κεφαλόδεσμος: Μαντίλι - περούκλια. Κάλτσες - υποδήματα. Ζώνη. Κοσμήματα. 2. Σύγκριση καθημερινής και νυφιάτικης φορεσιάς. 3. Υλικά κατασκευής. Προστασία. 4. Γενικές παρατηρήσεις. Η εξέλιξη της φορεσιάς. Γλωσσάρι. Φωτογραφίες.

Αρλέτου Βασιλική (Φιλ). **Η ενδυμασία στους Καλαρρύτες**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Θερινό εξάμηνο, τ. 10: Α-Α, σ. 1-153.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Οι Καλαρρύτες. Ασχολίες των κατοίκων. Αργιροχρυσόχοι. Η ενδυμασία. Ράφτες και μίφρες. Πηγές έρευνας. 1. Τα υλικά κατασκευής. 2. Ανδρική φορεσιά. Καθημερινή, επίσημη, γαμπριάτικη. Εσωτερικά ενδύματα: Φανέλα - σάβρακο. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - γιλέκο - σαλβάρια ή σαλβάρι - σακάκι - ζωνάρι - πισλί - φουστάνελα - σελιάχι. Κόμμωση - Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες: Τσουρέπια. Υποδήματα: Τσαρούχια. Κοσμήματα: Σταυρωτό. Άλλα εξαρτήματα: Γκλίτσα - καρποσακούλα - ρολόι - κομπολόι. 3. Γυναικεία ενδυμασία. Καθημερινή ή ποιμενική. Επίσημη. Νυφική. Εσωτερικά ενδύματα: Φανέλα - μπουστό. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - φούστα - πλοκάκι - σάρικα - ποδιά - φουστάνι - ζακέτα. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα: Μαντίλι ή τσεμπέρα. Κάλτσες ή τσουρέπια. Τσαρούχια και παπούτσια. Κοσμήματα: Επιστήθια - ζώνη - σκουλαρίκια. Άλλα εξαρτήματα: Τουρβάς - μαντίλι. Καλλωπισμός. Στολισμός της νύφης. Φωτογραφίες. Αποσπάσματα από συνεντεύξεις. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Φείδη Ερασμία (Φ.Π.Ψ.), **Η ανδρική, γυναικεία και παιδική φορεσιά στη Βοβούσα**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, τ. 11: Μ-Ω, σ. 533-655.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ιστορία του χωριού Βοβούσα. Η ανδρική ενδυμασία. Η καθημερινή. Εσωτερικά ενδύματα: Φανέλα - σάβρακο. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - γιλέκο - σιρβάρια ή κυλότα ή μαύρη φουστάνελα - λουρί. Τσουρέπια. Υποδήματα. Κόμμωση. Η γιορτινή φορεσιά. Εσωτερικά ενδύματα: Φανέλα - σάβρακο. Εξωτερικά ενδύματα: Χολέβια - κολτσοβέτα - κάλτσες - φουστάνελα ή πουκάμισο - γιλέκο - τσιπούνη - ζωνάρια - παλτό - κούκος. Τσαρούχια. Κοσμήματα. Εξαρτήματα. 2. Η γυναικεία ενδυμασία. Η καθημερινή. Εσωτερικά ενδύματα: Φανέλα - βρακί. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - φούστα - φόρεμα - γιλέκο - ποδιά - ζώνη - ασημοξούνιμο - τσιπούνη - σάρικα - φλουριά - σκουλαρίκια - κουκάκια. Κάλτσες - Παπούτσια. 3. Η παιδική φορεσιά (σύντομη αναφορά). Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Λιακάκου Ελένη (Ιστ-Αρχ), **Η γιορτινή γυναικεία φορεσιά στην περιοχή Ζίτσας (1900 - 1940)**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 23: Α-Λ, σ. 381-573.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ιστορία της περιοχής. Γενικές παρατηρήσεις και πληροφορίες για τη φορεσιά. Η θέση της γυναίκας. Συγκρίσεις με τη φορεσιά γύρω περιοχών. 1. Υλικά κατασκευής. Επεξεργασία του μαλλιού. Βάψιμο. Γνέσιμο. Ύφανση. Άλλα υλικά. 2. Η φορεσιά. Εσωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - ποδόγυρος - μπρομάνικα. Εξωτερικά ενδύματα: Σιγκιούνι - γιλέκι - φούστα ή φ'στανι - ποδιά. Παρατηρήσεις για την καθημερινή, νυφιάτικη και πένθιμη φορεσιά. Κομμώσεις: Κότσες. Κεφαλοκαλύμματα: Τσεμπέρι ή ουρά μαντίλι. Κάλτσες. Υποδήματα: Τσαρούχια με φούντα - γόβες. Κοσμήματα: Διπλή αλυσίδα με φλουρί κρεμαστό - θηλυκωτάρες ή αλύσια - κιμέρι ή ασημοζώναρο. 3. Περιποίηση της φορεσιάς. Επίλογος. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Μούσιου Ελένη (Νηπ), **Αναστήλωση της παραδοσιακής φορεσιάς του χωριού Καστανέα Κονίτσης νομού Ιωαννίνων**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 24: Μ-Τσα, σ. 1-93.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ιστορία. Οικονομία. Κάτοικοι. Ασχολίες. Μετανάστευση. Παρατηρήσεις για τη φορεσιά. 1. Υλικά κατασκευής. Κατεργασία του μαλλιού. Προμήθεια - Αγορές υλικών. 2. Η φορεσιά. Παρατηρήσεις. Διακρίσεις. Εσώρουχα: Φανέλα. Εξωτερικά ενδύματα: Φουστάνι - τσ'πούνα - ποδιά - ζώνη - φλοκάτα. Κόμμωση. Κεφαλόδεσμος. Κάλτσες: Τσουράπια. Υποδήματα: Λιόπες - παπούτσια. Κοσμήματα: Νύστια - τζιτζιφιλία - σταυρός - κομπολόγια - σκουλαρίκια - καρφίτσες - βραχιόλια - ζάβες. Καλλοπισμός. 3. Περιποίηση της φορεσιάς. 4. Λίγα λόγια για την ανδρική φορεσιά. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Νομός Πρεβέζης

Χύτη Ευθυμία (Μ.Ν.Ε.Φ.), **Η γυναικεία φορεσιά στο Ριζοβούνι της Πρέβεζας**. Νέα Σειρά, 1983-84, Χ-Ω, σ. 411-491.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Γεωγραφικό - πολιτικό - πολιτιστικό πλαίσιο. 1. Τα υλικά και η επεξεργασία τους. Βαφές. 2. Η φορε-

σιά της ανύπαντρης: Πουκάμισο - τουμάνι - κότελλο - γιλέκι - γκιούρτα - ποδιά - κάλτσες - παπούτσια. Κόμμωση: Κότσες. Κεφαλοκαλύμματα: Μαντίλι γιαννιώτικο - μαντίλι πολιτικό - φακιόλι. Διαφορές χειμερινής - θερινής ενδυμασίας. 3. Η φορεσιά της αρραβωνιασμένης: Εσώρουχα - κάλτσες μάλλινες - ροζ κότελλο - θηλυκωτάρια - καρφίτσουλες - τρεμούλες - ζακέτα αργαλίσια - μαντίλι. Υποδήματα: Καλίγια. 4. Της νύφης: Άσπρο ή κόκκινο κότελλο - θηλυκωτάρια - κοστέκια - γιλέκι - φακιόλι. 5. Η φορεσιά της παντρεμένης: Φόρεμα - γκιούρτα. Γιορτινό: Το φόρεμα του γάμου. Μαντίλι. 6. Η φορεσιά της ηλικιωμένης: Μαύρο κότελλο. Παπούτσια: Κορδέλια. Μαντίλι "γεροντίστικο". 7. Τα κοσμήματα της φορεσιάς: Χαντρίτσες - κοστέκια - σκουλαρίκια - καρφίτσουλες - τρεμούλες - θηλυκωτάρια. 8. Τα καλλυντικά: Κόκκινη βαφή - κάρβουνο - καραμπογιά. Παράθεση προικοσυμφώνου του 1927. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Θ Ε Σ Σ Α Δ Ι Α

Γενική αναφορά

Μπρότση Αικατερίνη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Θεσσαλική ενδυμασία**. Νέα Σειρά, 1980-81, Κ-Ν, σ. 667-689.

Γενικές παρατηρήσεις και πληροφορίες για τις φορεσιές του Πηλίου, του Τρίκερι και των Καραγκούνων.

Νομός Καρδίτσας

Μούζα Γεωργία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ενδυμασία και κοσμήματα Καραγκούνων από τα περίχωρα Καρδίτσας**. Νέα Σειρά, 1968-73, Α-Ω, σ. 599-619.

Σύντομη εισαγωγή. Η ενδυμασία: Φανέλα - πουκάμισο - σαγιάς - γιλέκι - ποδιά - τραχηλιά - καβάδι - μαντίλι - χούφτες - κάλτσες. Ενδυμασία της χήρας (σύντομη αναφορά). Κοσμήματα: Ασημοζώναρο - σκουλαρίκια - δαχτυλίδι - βραχιόλι - φλουριά.

Επίθμιου Παναγιώτης (Ιστ). **Η γιορτινή ενδυμασία της παντρεμένης Καραγκούνας στο χωριό Ρούσο του νομού Καρδίτσας.** Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 1: Α-Σ, σ. 187-245.

Εισαγωγή. Πληροφορητές. Η ενδυμασία: Φανέλα - πουκάμισο - φλοκάτο - σιγκούνια - γιουρντί - σαγιάς - τραχ'λιά - ποδιά. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. Καλλυντικά. Γενικές παρατηρήσεις. Μεταχείριση. Προστασία. Αλλαγές. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Μπαντελά Αικατερίνη (Φ.Π.Ψ.). **Η νυφική παραδοσιακή καραγκούνικη φορεσιά στο χωριό Αρτεσιανό Καρδίτσας. Η εγκατάλειψη. Η αντικατάστασή της από το λευκό νυφικό φόρεμα.** Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 17: Μπα-Παυλη, σ. 1-151.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Τα υλικά κατασκευής για κάθε τμήμα της φορεσιάς ξεχωριστά. 2. Η φορεσιά. Εσώρουχα: Φανέλα - κάμπ'σο ή κάμ'σο - μαν'κούλια - τραχ'λιά. Εξωτερικά ενδύματα: Σαϊάδες - ποδιά - πατσαούρα. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα: Χαστάς - πέπλο. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα: Φλουριά - κεφαλόκομπτσα - σκουλαρίκια - αλυσίδες - καρφίτσα - ντουμπλόνη - ασμιοζούναρο - συρματερά. Καλλωπισμός. Άλλα εξαρτήματα. 3. Η εγκατάλειψη. Η αντικατάσταση της νυφικής καραγκούνικης φορεσιάς από το λευκό νυφικό φόρεμα. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Οικονόμου Παναγιώτα (Ιστ-Αρχ), **Η ενδυμασία της Καραγκούνας στο χωριό Καρδίτσομάγουλα και στα γειτονικά χωριά.** Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, τ. 17: Μπα-Παυλη, σ. 303-329.

Σύντομες πληροφορίες για τη φορεσιά, τα κεντήματα και τα κοσμήματα.

Σταθάκη Φωτεινή (Ιστ-Αρχ), **Αναστήλωση της γυναικείας φορεσιάς του χωριού Ελληνόφυγος του νομού Καρδίτσας.** Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, τ. 18: Παυλι-Τσι, σ. 163-247.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Σκοπός της εργασίας. Λόγοι επιλογής του θέματος. Χρονική τοποθέτηση της φορεσιάς. Γεωγραφικό, ιστορικό, οικονομικό, κοινωνικό πλαίσιο του χωριού. Πρώτες ύλες. Κλιματολογικές συνθήκες. Μεταναστεύσεις. 1. Πληροφορίες για την ένδυση των κατοίκων. Ράφτες. Υλικά κατασκευής. Αγορά. Προμήθεια. Κατεργασία του μαλλιού. Βαφι-

κή. 2. Η φορεσιά. Εσώρουχα: Κορσές - βρακί - μεσουφούρι - π'κά μ'σο. Εξωτερικά ενδύματα: Φούστα - πολκάκι - σκουτί - ποδιά. Κομμώσεις και περιποίηση των μαλλιών. Κεφαλοκαλύμματα: Τσίπες με κοινάκια. Κάλτσες: Τσιρέπια. Παπούτσια - γουρουνι-τσάρουχα. Καλλωπισμός. Κοσμήματα: Δαχτυλίδι - σκουλαρίκια. Προλήψεις. Φωτογραφίες. Σχέδια. Παράθεση αποσπασμάτων από απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις στο τοπικό ιδίωμα. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Βιβλιογραφία. Περιεχόμενα.

Φασούλα Ιωάννα (Νηπ). **Η γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά στο χωριό Αγναντερό ή Μεσδάνι του νομού Καρδίτσας.** Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 25: Τσι-Ω, σ. 103-163.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Σκοπός της εργασίας. Γεωγραφικό, κοινωνικό, ιστορικό πλαίσιο. Ασχολίες των κατοίκων. Πρώτες ύλες. Οικονομική κατάσταση. Μετανάστευση. Παρατηρήσεις για τη φορεσιά. Συγκρίσεις με τις φορεσιές των γύρω χωριών. 1. Υλικά κατασκευής. Αγορά. Προμήθεια. Κατεργασία μαλλιού. 2. Η φορεσιά. Εσώρουχα: Φανέλα με χειρότια. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - καβάδια - χούφτες - τραχηλιά - φουστάνι - σαγιάς - γιλέκι - ποδιά. Κόμμωση. Κεφαλόδεσμοι. Κάλτσες. Υποδήματα: Κορδέλια. Κοσμήματα: Αλυσίδα με φλουριά - κεφαλόκομπτσα - καδένα με ντουμπλόνη - μπελετζίκια - ασμιοζούναρο. Καλλωπισμός. 3. Περιποίηση της φορεσιάς. Φωτογραφίες. Αποσπάσματα από απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις στο τοπικό ιδίωμα. Γλωσσάρι.

Νομός Λαρίσης

Τζιόλα - Γερογιάννη Αικατερίνη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Παραδοσιακή φορεσιά του Πυργετού Λαρίσης.** Νέα Σειρά, 1981-82, Τ-Χ, σ. 1-43.

1. Η φορεσιά γύρω στο 1900: Μπούστο - φανέλα - βρακί - κόφα - κομπινεζόν - φόρεμα - πολκάκι - ποδιά - σκέπη - μεσαλίτσα - θ'λυκωτήρια - ζώνη - κάλτσες - σκαρπίνια. 2. Νυφική ενδυμασία: Φόρεμα - λιμπαντές. 3. Ανδρική ενδυμασία: Σκουφί - φανέλα - τσαμαντάνι - πουκαμίσα - τσιπούνη - κοντοκάπι - ζώνη - φουστάνελα. Λεξιλόγιο. Φωτογραφίες.

Παυλίδης Χαράλαμπος (Ιστ-Αρχ), **Η γυναικεία φορεσιά της Μελίβοιας στην επαρχία Αγιάς του νομού Λαρίσης**, Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, τ. 18: Παυλι-Τσι, σ. 1-59.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Η φορεσιά. Εσώρουχα: Π'κάμισο. Εξωτερικά ενδύματα: Φούστα - σταυρωτή φούστα - χασίτ'κ - φόρεμα, φουστάνι - ποδιά. Κόμμωση: Κοσιές. Κεφαλοκαλύμματα: Σκέπη - μαγούλες - φακιόλες. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα: Σκουλαρίκια - φλουριά - δαχτυλίδια. Καλλωπισμός. Απομαγνητοφωνημένα αποσπάσματα από συνεντεύξεις. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία.

Τσιτάσιου Ευαγγελία (Ιστ-Αρχ), **Η παραδοσιακή φορεσιά στην κοινότητα Καλλιπεύκης Ολύμπου του νομού Λαρίσης**, Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, τ. 18: Παυλι-Τσι, σ. 249-355.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Τα υλικά. Η επεξεργασία τους. Η κατασκευή της φορεσιάς. 2. Η ανδρική ενδυμασία. Γενικές παρατηρήσεις. Εσωτερικά ενδύματα: Τμάνι - φανέλα. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - μπλουζα - παντελόνι - ζώνη - σουκάρι - σακάκι - μαλλιότο - κοστουμι. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα: Κούκος. Κάλτσες: Τσιρέπια - χολέβια. Υποδήματα: Τερλίκια - γρουνοτσάρουχα - σκαρπίνια. Κοσμήματα. Άλλα εξαρτήματα: Κλούτσα - μαντίλια. 3. Η γυναικεία ενδυμασία. Γενικές παρατηρήσεις. Εσωτερικά ενδύματα: Βρακί - π'κάμ'σο - στηθόδεσμος - φανέλα - φούστα. Εξωτερικά ενδύματα: Φουσκωτό - στόφα - γκιουρντί - πόλκα - ποδιά ή πιστιμάλι. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα: Σκέπη - κροσάτη μαντίλα. Κάλτσες: Τσιρέπια - τερλίκια. Υποδήματα: Παπούτσια - γ'ρουνοτσάρουχα. Κοσμήματα: Βέρα - δαχτυλίδι - θ'λύνια. Καλλωπισμός. Φωτογραφίες. Αποσπάσματα από απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη. Ανακεφαλαίωση. Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Νομός Μαγνησίας

Σαρακατσάνη Δήμητρα (Αετής), **Λαογραφική εργασία. Περιγραφή της γυναικείας Πηλιορείτικης ενδυμασίας και Πηλιορείτικα κάλτσες**. Σειρά Πέμπτη, 1968-69, 7, Ρ-Σ, σ. 267-281.

Η καλή φορεσιά: Ασπρούδες - μισοφόρια - πουκάμισο - φ'στάνι - ζώνη - κλειδωτάρια ή θ'λκωτάρια - ζώστρα - αλιμπαντές -

κοντογούνι - φέσι - μαφέσι. Κόμμωση: Κοσιές. Κάλτσες. Τερλίκια ή τερλικοπιάπ'τσα. 2. Η καθημερινή φορεσιά. Διαφορές από τη γιορτινή.

Ακρίβος Κωστής (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η ανδρική φορεσιά του Πηλίου**. Νέα Σειρά, 1978-79, Α-Β, σ. 33-55.

Σύντομη παρουσίαση της φορεσιάς με βάση βιβλιογραφικά δεδομένα.

Δεληστεργίου Σταυρούλα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η φορεσιά της Ζαγοράς Πηλίου**. Νέα Σειρά, 1978-79, Β-Κ, σ. 49-91.

Εισαγωγικά. Η καθημερινή και γιορτινή φορεσιά, ανδρική και γυναικεία. Διαφοροποιήσεις. Παρατηρήσεις. 1. Γυναικεία φορεσιά: Εσώρουχα - πουκάμισο - αρματωσιά - τζάκα ή κοντογούνι - σάικος ή ματινές - φόρεμα - φεσάκι - μαγνάντι - καλεμερι - φακιόλι - κλειδωτάρια - ξενόκοσσα - χρυσόκοσσα ή ασημόκοσσα. 2. Ανδρική φορεσιά: Κούκος ή καλπάκι - ασπρόρουχα - πουκάμισο - γιακαλί - γιακαλί γιορτινό - κοντογούνι - αμπάς - κάπα ή καπότο ή καπουτέλ' - βράκι ή πανουβράκ' - ζωνάρι - πουγγί.

Αθανασούλα Ελένη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η τοπική ενδυμασία στο Τρίκερι**. Νέα Σειρά, 1979-80, Α-Γ, σ. 130-173.

Εισαγωγικά. 1. Παιδική ενδυμασία: Πάνες - κοικούλι - φωτίκια - λιόκριο. 2. Γυναικεία ενδυμασία: Ασπρούδα - καλοβόλια - πουκάμισο - φουστάνι - ποδιά - τσοβρές ή τσιβρές - αντιρί - τζάκα. Μαντίλι. Κόμμωση. Κάλτσες. Υποδήματα. 3. Παρατηρήσεις για τη φορεσιά της αρραβωνιασμένης και της νύφης. Κοσμήματα: Βελονάκι - κλειδωτάρια - κόσα - δαχτυλίδια. 4. Νεκρική φορεσιά. 5. Τα κεντήματα.

Νομός Τρικάλων

Παπακωνσταντίνου Παναγιώτα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η καραγκούνικη φορεσιά των Μεγάλων Καλυβιών Τρικάλων**. Νέα Σειρά, 1979-80, Α-Π, σ. 495-527.

Εισαγωγικά. 1. Η νυφική φορεσιά: Φανέλα - πουκάμισο - σαϊάδες - τραχηλιά - γιλέκι - ποδιά - τσεμπέρι - κοσμήματα - τσιρέπια - παπούτσια. 2. Τα μωρουδιακά. 3. Η παιδική φορεσιά. 4. Η γιορτινή φορεσιά: Φουστάνι. 5. Η καθημερινή φορεσιά: Σαϊάς - πουκάμισο - τσίπα - τραχηλιά - ποδιά.

Μπανιάτου Ευαγγελία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η παραγκούνικη φορεσιά στα Μεγάλα Καλύβια Τρικάλων**. Νέα Σειρά, 1982-83, Κου-Ο, σ. 343-431.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Γεωγραφία. Ιστορία. Πολιτιστική κατάσταση. Η φορεσιά. 1. Για μισόκαιρες, καθημερινή: Φανέλα - λατζομάνικα - πουκάμισο - φουστάνι - τραχηλιά - ποδιά. Τσιρέπια. Παπούτσια. Μαντίλι. 2. Για μισόκαιρες, επίσημη: Δεύτερο λινό - μανικούλια - ασπροφούστανο - θλίκα - γκιουρντί. 3. Νυφιάτικη φορεσιά: Καλό λινό - κατωσαϊάς - σαϊάς - γιλέκι - μπερέτα - κεφαλοκούμπτσα - φλουριά - ντουμπλόνη - ζωνάρι - πατσιαιώρα - σκουλαρίκια - λιανομάνικα - χούφτες. 4. Η φορεσιά για τις ηλικιωμένες και χήρες. Επίλογος. Λεξιλόγιο. Φωτογραφίες. Περιεχόμενα.

Παπαντώνη Ιουλία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η παραγκούνικη φορεσιά (α) στο Αγναντερό ή Μισδάνι Καρδίτσας και (β) στο Μεγαλοχώρι ή Μπουχούνισα Τρικάλων**. Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω, σ. 259-213.

Πρόλογος. Πληροφορητές. α. Η φορεσιά στο Αγναντερό. 1. Η νυφιάτικη: Τραχηλιά - γιλέκο - σκουτί ή σιγκούνι - ποδιά. 2. Τα λινομάνικα. Η καθημερινή φορεσιά. 3. Η γαμπριάτικη ανδρική φορεσιά. Γενικές παρατηρήσεις και συμπληρωματικές πληροφορίες. β. Η φορεσιά στο Μεγαλοχώρι. 1. Η γυναικεία φορεσιά: Φόρεμα - επιστήθιο ή τραχηλιά - σκουτί ή σιγκούνι - ποδιά - μπερέτα ή τσίπα ή κόθρος - φλουριά και ζώνη. 2. Η ανδρική φορεσιά. 3. Η παιδική φορεσιά. 4. Η φορεσιά της ηλικιωμένης. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Σ Τ Ε Ρ Ε Α Ε Λ Λ Α Δ Α

Νομός Αιτωλοακαρνανίας

Μήτση Έλλη και Αρίδα Παρασκευή (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ενδυμασία Μοναστηρακίου Βονίτσης**. Νέα Σειρά, 1978-79, Λ-Σ, σ. 273-287.

1. Ανδρική ενδυμασία: Φανέλα - σάβρακο - κοντό(πουκάμισο) - πισλί - φουστάνελα - ντουλαμάδες - μελτσιές - σελάχι - ζωστήρα - κοντόκαπα - σκούφια - φέσι - σιάλτσες - τσουράπια - τσαρούχια. 2. Γυναικεία ενδυμασία: Πουκάμισο - βράκα - γιλέκο - ασπροφούστανο - πουλκάκι - φούστα - κουζουκί - μπερτάκι - φλοκάτη - ποδιά - τσίπα - κόμμωση - κάλτσες - παπούκια - κοσμήματα.

Μπάδα Ελένη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Γυναικεία νυφική και γεροντίστικη φορεσιά Ορεινής Τριχωνίδας**. Νέα Σειρά, 1980-81, Κ-Ν, σ. 267-309.

Πρόλογος. 1. Νυφικό φόρεμα(1900 - 1940): Κόπτσα - φοινός ή μεσοφόρι - πουκάμισο ή κοντό - γιλέκο ή καμίζελα - συντρίφι ή βρακοζώννα - σιάλτσες - στιβάλι. Το βέλο. Κοσμήματα και άλλα εξαρτήματα. 2. Νυφικό φόρεμα: Φούστα - σάκος - γαϊτάκι. Διατήρηση των ρούχων και των νυφικών. Σιδέρωμα των ρούχων. Πλύσιμο. Τραγούδια. 3. Η γεροντίστικη φορεσιά: Φανέλα - πουκάμισο ή κοντό - φούστα - σάκος - μπερέτα - κάλτσες - γουρουνισάρουχα - βρακί ή μπουραζάνα. Κοσμήματα. Πληροφορητές. Λεξιλόγιο.

Γαλάνη Κυριακή (Φιλ), **Παρουσίαση - αναστήλωση της γιορτινής ανδρικής φορεσιάς της περιοχής του Αιτωλικού**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 12: Α-Καν, σ. 105-183.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Ο σκοπός της εργασίας. Λόγοι επιλογής του θέματος. Χρονική τοποθέτηση της ενδυμασίας. Το γεωγραφικό, οικονομικό, κοινωνικό πλαίσιο της περιοχής. 1. Τα υλικά κατασκευής και ο τρόπος κατεργασίας τους. Το μαλλί. 2. Η ανδρική ενδυμασία. Εσώρουχα: Κορμωφανέλα - σιάβρακο ή συντρίφι. Εξωτερικά ενδύματα: Φουστάνελα - ζωνάρι - σελάχι - πουκάμισο - κοντογιλέκο ή γιλέκο - τσιπούνη - φέρμελη. Επενδύτες: Πατατούκα. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα: Σκούφια - φέσι - κουρσάρι. Κάλτσες και καλτσοδέτες. Υποδήματα: Τσαρούχια. Κοσμήματα: Κουστέκι - ασημοσουργιάς - ασημοκουμπούρα - ασημοστόλιστο - γαταγάκι - χαρμπί - φουσεκίκι - χαϊμαλί - ασημοσουργιάς. Φωτογραφίες. Βιβλιογραφία.

Νομός Ευρυτανίας

Υφαντή Αμαλία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η νυφιάτικη κρικελιώτικη φορεσιά**. Νέα Σειρά, 1981-82, Τ-Χ, σ. 571-615.

1. Η νυφιάτικη φορεσιά: Πουκάμισο - μπούστο - φόρεμα - μπροστοποδιά - σιγγούνα - γάζα - βλαχόκαλτσες. Κοσμήματα: Φλουριά - σκουλαρίκια - καρφίτσα - θηλυκωτάρι. 2. Η καθημερινή φορεσιά. Φωτογραφίες.

Καραπατά Αναστασία (Φιλ), **Η λαϊκή φορεσιά στο χωριό Δουμνίστα Ευρυτανίας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Θερινό εξάμηνο, τ. 10: Α-Λ, σ. 211-235.

Πρόλογος. Πληροφορητές. 1. Ανδρική φορεσιά. Εσώρουχα: Φανέλα - σάβρακο. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - γιλέκο - φουστανέλα. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. 2. Γυναικεία φορεσιά. Καθημερινή, γιορτινή. Εσώρουχα: Φανέλα - βρακί. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - φουστάνι - τραχηλιά - ποδιά - κοντογούνι. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. Είδη καλλωπισμού. Σύντομη αναφορά στη νυφιάτικη φορεσιά.

Νομός Φθιώτιδος

Μαμαλούδη Μαρία (Φ.Π.Ψ.), **Η γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά στο χωριό Νέο Μοναστήρι Φθιώτιδος**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 16: Κρα-Μ, σ. 99-239.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Τα υλικά κατασκευής για όλα τα ενδύματα ξεχωριστά. 2. Η φορεσιά. Εσώρουχα: Π'κάμ'σο. Εξωτερικά ενδύματα: Τσούκνα - ζ'νάρι - πιστίσκα - τσεμπέρια - κλειστός - κάπα - γιλέκο. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα: Τσιουμπέρια - ντουράς. Κάλτσες. Υποδήματα: Λουράκια - καλέβρις - τσιλίκια. Κοσμήματα: Μπάπκα - γιουρντάνις - ντούμπλις - κλειδάματα - μπιλιτζίκια - δαχτυλίδια - σκουλαρίκια. Καλλωπισμός. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Νομός Φωκίδος

Παπακωνσταντίνου Ιωάννα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η νυφιάτικη γυναικεία φορεσιά της Αράχωβας**, Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω, σ. 207-255.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Γεωγραφικό, ιστορικό, οικονομικό, πολιτιστικό πλαίσιο της Αράχωβας. Χρονολογική τοποθέτηση της φορεσιάς. Η φορεσιά: Βράκα - μισοφόρι - πουκαμίσα - σεγκούνα - ποδιά. Κεφαλόδεσμος. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Π Ε Λ Ο Π Ο Ν Ν Η Σ Ο Σ

Νομός Αχαΐας

Τρούπουλη Χρυσούλα (Μ.Ν.Ε.Σ.) **Η φορεσιά της Δάφνης Καλαβρύτων**. Νέα Σειρά, 1975-79, Σ-Χ, σ. 387-415.

1. Δείγματα υφασμάτων. Σχέδια κεντημάτων. Τα υφάσματα: Ουγκωτό - σκέτο - ψιλορέντικο - τριαδούλα - ψυριάρικο - πλατιά σταυρωτό - αλατζάς. 2. Μωρουδιακά. 3. Γυναικεία ενδυμασία: Εσώρουχο - πουκάμισο - μπούστος - μπόλκα - βελέσι - φουστάνι - ποδιά - σκαλτσούνια - μπελερίνες - γούρτα. 4. Ανδρική φορεσιά: Εσώρουχο - φανέλα - πουκάμισο - μείντανογέλεκο - φέσι - φουστανέλα - μπουντούρι - σιάλτσες - σιάλαχι - κάπες.

Νομός Λακωνίας

Σταθοπούλου Δήμητρα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Για την παραδοσιακή ενδυμασία των Καρυών Αράχωβας Λακωνίας**, Νέα Σειρά, 1981-82, Π-Ρ, σ. 553-621.

Εισαγωγικά. 1. Γυναικεία ενδυμασία: Γελέκι - φόρεμα - μεσοφόρι - μπόλκα - βρακιά - μπουστάκι - μπροστοποδιά - μαντίλια - τσεμπέρια - μπαρέζια. Κόμμωση. Υποδήματα. Το νυφικό. 2. Ανδρική ενδυμασία: Φουστανέλα - πουκάμισο - μπενοβρέκια - φέρμελες - σελάχια - φανέλα - γελέκι - φέσι - τσαρούχια - πουκαμίσα. Ο γάμος. Λεξιλόγιο. Φωτογραφίες.

Νομός Μεσσηνίας

Σταματοπούλου Πολυτίμη (Μ.Ν.Ε.Φ.), **Η γυναικεία στολή της Αρτεμισίας (Μεσσηνίας)**. Νέα Σειρά, 1983-84, Σ-Φ, σ. 175-186.

Γενικά για το χωριό. Η στολή: Πουκάμισο - φουστάνι - ζωνάρι - γιούρντα - ρεβιθί σαμί(μαντίλα) - κυλότα - μπούστος. Κάλτσες. Παπούτσια. Κοσμήματα. Παρατηρήσεις. Φωτογραφίες.

ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑΙΟΙ

Μαντζούτσου Ευθυμία (Αρχ). **Γενικά χαρακτηριστικά της γυναικείας σαρακατσάνικης φορεσιάς**. Νέα Σειρά, 1981-82, I-M, σ. 723-797.

Η εργασία πραγματοποιείται τη σαρακατσάνικη φορεσιά με βάση τα βιβλιογραφικά δεδομένα. Φωτογραφίες από τη συλλογή του Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης.

Μπέη Κατερίνα (Μ.Ν.Ε.Σ.). **Η δύση της σαρακατσάνικης φορεσιάς στην περιοχή Ελασσόνας**. Νέα Σειρά, 1982-83, Κου-Ο, σ. 435-511.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Η φορεσιά: Κατασάρκι - φοιόστα μάλλινη - πουνκάμισο - ζωστάρι - φουστάνι - ζώστρα - ποδιά - κοντόκαπα. Κάλτσες. Τσαρούχια. Μαντίλια. Κοσμήματα: Κομποθηλιά - ντουμπλόνη - φλουριά - πιλιντζίκια - σκουλαρίκια. Συμβολισμοί. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Κατοικοπούλου Θωμαΐς (Μ.Ν.Ε.Σ.). **Η σαρακατσάνικη φορεσιά στην επαρχία Φαρσάλων (αρχές 19ου αι. - 1930)**. Νέα Σειρά, 1983-84, Γ-Λ, σ. 467-539.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Η ζωή των Σαρακατσάνων. Η επαρχία Φαρσάλων σήμερα. Το γεωγραφικό, οικονομικό και πολιτιστικό πλαίσιο. Η φορεσιά. 1. Τα υλικά και η επεξεργασία τους. 2. Παιδική φορεσιά. 3. Γυναικεία φορεσιά. Της έφηβης και της αρραβωνιασμένης. Της νύφης. Η προίκα. Η φορεσιά της παντρεμένης. Της ηλικιωμένης. Η πένθιμη φορεσιά. Καλλυντικά. Κοσμήματα. 4. Ανδρική φορεσιά. Η πένθιμη ανδρική φορεσιά. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι.

Τζουμερκιώτη Αγγελική (Φιλ). **Η γυναικεία καθημερινή σαρακατσάνικη φορεσιά της περιόδου 1930-55 στο χωριό Καλπάκι Ιωαννίνων**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 2: Τ-Ω, σ. 121-171.

Πληροφορητές. Εισαγωγή. Οι Σαρακατσάνοι. Το Καλπάκι. 1. Τα υλικά. Η κατεργασία. 2. Η φορεσιά. Εσώρουχα: Κατασάρκι. Εξωτερικά ενδύματα: Κάπα - ποδιά - φουστάνι - χειρότια. Κάλτσες. Υποδήματα. Κεφαλοκαλύμματα. Κόμμωση. Κοσμήματα: Κομποθηλιές - χαντρωτό - ζώνη. Γενικές παρατηρήσεις. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι.

Μαχά Αθηνά (Ιστ-Αρχ). **Η γυναικεία σαρακατσάνικη φορεσιά στην Ήπειρο (1920-1960)**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, τ.16: Κρα-Μα, σ. 321-453.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Χάρτης χωριών της Ηπείρου όπου κατοικούν Σαρακατσάνοι. 1. Υλικά κατασκευής. Επεξεργασία. 2. Η φορεσιά: Κατασάρκι - χειρότια - φοιόστα - τραχηλιά ή ποδιά - φ'στάνι - κοζόκι - ζώνη - ποδιά - βελεντζούλα ή τσόλι - τσουράπια. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα: Τσαρούχια. Κοσμήματα: Σκουλαρίκια - κομποθηλιές - κουστέκι - θηλυκάρι - ζώνη ασπρένια - ασπμοζόνιναρο - δαχτυλίδια - βραχιόλι - μπελετζίκι. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία.

Τσαμπάκαλος Στυριδών (Ιστ-Αρχ). **Η σαρακατσάνικη φορεσιά στην περιοχή της κομόπολης Στυλίδας στην Ανατολική Φθιώτιδα την περίοδο 1900-1960**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 24: Μ-Τσα, σ. 427-513.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Η κοινωνική ζωή των Σαρακατσάνων. Ασχολίες. Παρατηρήσεις για τη φορεσιά. 1. Κατεργασία των πρώτων υλών. Το μαλλί. 2. Η ανδρική φορεσιά: Με φουστάνελα - με μπουραζάνα. Εσώρουχα - πουνκάμισο - γιλέκο - μπουραζάνα - σελάχι - πατατούκα - κάπα. Κόμμωση. Σύρισμα του γαμπρού. Κεφαλοκαλύμματα: Σκούφια. Κάλτσες. Υποδήματα: τσαρούχια. Κοσμήματα: Ρολόι με καδένα. Άλλα εξαρτήματα: Κομπολόι - γκλίτσα. 3. Γυναικεία φορεσιά: Εσώρουχα - πουνκάμισο - φουστάνι - μπουλάκι - τραχηλιά - κοντόκαπα - φλοκάτο - ποδιά - ζωστάρι. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμμα: Μαντίλα. Κάλτσες. Υποδήματα: Τσαρούχια. Κοσμήματα: Κιονστέκ' - κομποθηλιά - σκουλαρίκια - βραχιόλια. Άλλα εξαρτήματα: Τρουβάδια - σακούλια. Καλλωπισμός. 4. Περιποίηση της φορεσιάς. Καθαρισμός και αποθήκευση. Διατήρηση. Φωτογραφίες. Απομαγνητοφωνημένα αποσπάσματα από συνεντεύξεις με πληροφορητές. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Παλιγκιώτη Κων/να (Ιστ-Αρχ). **Η γυναικεία σαρακατσάνικη φορεσιά της περιόδου 1920-1960 στην περιοχή της Ηπείρου**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 24: Μ-Τσα, σ. 95-229.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Σαρακατσάνοι, οι "καταλαγαρότεροι" Έλληνες. Γλώσσα. Κοινωνική οργάνωση. Οικο-

γένεια. Η θέση της γυναίκας. Τα παιδιά. Οικονομία. 1. Οι πρώτες ύλες. Κατεργασία του μαλλιού. 2. Η φορεσιά. Παρατηρήσεις. Σιγηρίσις. Τα μέρη της γιορτινής φορεσιάς: Κατασάρκι, χειρότια - φούστα - τραηλιά - σιγκούνα - κάπα - γκιουζόκι - μπέρτα - φοιστάνι - ποδιά. Η κεντητική τέχνη των Σαρακατσάνων. Η πλεχτική. Κόμμωση: Κόσες. Κεφαλοκαλύμματα: Μαντίλι πολιτικό. Κάλτσες: Τσουράπια. Υποδήματα: Τσαρούχια. Κοσμήματα: Σκουλαρίκια - δαχτυλίδια - πελετζίκια - χαίμαλιά - κομποθ'λιές - κουστέκια - ζώνη - ασημοσουγιά. Καλλωπισμός. 3. Η περιποίηση της φορεσιάς. Φωτογραφίες. Επίλογος. Κατάλογος πληροφορητών. Γλωσσάρι και Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Νησιωτική Ελλάδα

ΕΠΤΑΝΗΣΑ

Κέρκυρα

Νικηφόρου Αλίκη (Αετής) **Περί της τοπικής ενδυμασίας των γυναικών του χωρίου Άνω Κορακιάνα Κερκύρας**. Σειρά Πέμπτη, 1968-69, 5, Μ-Ο, σ. 789-807.

Εισαγωγικά. Η ενδυμασία. Εξαρτήματα κομμώσεως και κάλυμμα κεφαλιού: Μέρζα - καγιούρι - μπόλια - γιορτινό ντύσιμο της κεφαλής. Φορεσιά άνω μέρους. Καθημερινή: Φανέλα και μάγια - ποκαμίσο - τζιπούνι κουτσομάνικο - καμιζότο και μπροστούρι - σεγκούνι. Γιορτινή: Ποκαμίσο - μπροστούρι - πεσελί - καμιζιόλα. Φορεσιά κάτω μέρους. Καθημερινή - γιορτινή: Βελέσι - φασκιά. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα: Βεργέτες - καδίνα - καρφίτσες ή σπίλες - δαχτυλίδια - βραχιόλια. Πένθιμη φορεσιά.

Αθηναίου Καλλιόπη (Μ.Ν.Ε.Σ.). **Η ενδυμασία των γυναικών στα χωριά του Όρους του νομού Κερκύρας**. Νέα Σειρά, 1981-82, Α-Ε, σ. 35-113.

Εισαγωγικά. Η καθημερινή φορεσιά: Κόμμωση - μπόλια - φανέλα - ποκαμίσο ή ρουτί - βελέσι - σάρτζα - μπροστούρα - τζιπούνι - γιακέτα - σκαλτσούνια.

Κουτάγιαρ Αικατερίνη, **Η γαστουριώτικη ενδυμασία**. Νέα Σειρά, 1982-83, Α-Ο (Συμπλήρωμα), σ. 411-501.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Χρονολόγηση της ενδυμασίας. Ιστορική, κοινωνική, πολιτιστική αναδρομή. 1. Υλικά κατασκευής. 2. Η ενδυμασία της ανύπαντρης. Καθημερινή και γιορτινή: Μαντίλι - γρέκα - ροκέτο ή βελέσι ή άμπιτο - ποκαμίσα - πεσελί. 3. Της νύφης: Τορκός και φιόρι - μπόλια - ποκαμίσα - μπουστίνα - κοτολί - πεσελί - ζωνάρι - ροκέτο - ποδιά - τσουτσιμίδα - κότολο. 4. Της παντρεμένης: Τορκός - ποδιά - μπουστίνα - τσουτσιμίδα - ροκέτο - γρέκα - μπουστίνα - ροκέτο - κότολο - ποκαμίσα - παπούτσια. 5. Της ηλικιωμένης. 6. Τα κοσμήματα. 7. Η

προύκα της Γαστουριώτισσας. 8. Αλλαγές στην ενδυμασία σήμερα. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Σγουρού Αικατερίνη (Ιστ). **Η γυναικεία ενδυμασία στο χωριό Ρόδα του νομού Κερκύρας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 1: Α-Σ, σ. 353-459.

Εισαγωγή. Πληροφορητές. 1. Η καθημερινή ενδυμασία. Εσώρουχα: Σώβρακο - μπουστίνια - πουκάμισο - ασπροβέλεσο. Εξωτερικά ενδύματα: Τζιπούνι - μπροστούρα - καμιζιόλα-φασκιά- βελέσι - ταξέσσα. Κεφαλόδεσμος: Μέρζα- μπόλια. Κάλτσες. Υποδήματα. 2. Η γιορτινή ενδυμασία. Εσώρουχα: Σώβρακο - μπουστίνια - πουκάμισο - ασπροβέλεσο. Εξωτερικά ενδύματα: Τζιπούνι - μπροστούρα - καμιζιόλα - πεσελί - φασκιά - βελέσι. Κεφαλόδεσμος: Μέρζα - μπόλια. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα: Σπίλα - καδίνα. 3. Η πένθιμη ενδυμασία. Γενικές παρατηρήσεις. 4. Η εξέλιξη της φορεσιάς. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Δημητρίου Γιαννούλα (Ιστ-Αρχ). **Η φορεσιά στο χωριό Μαγουλάδες της Κέρκυρας στη δεκαετία του 1930**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Θερινό εξάμηνο, τ. 10: Α-Λ, σ. 155-209.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Υλικά κατασκευής. Επεξεργασία. Βαφική. 2. Γυναικεία φορεσιά. Κατάταξη. Γενικές παρατηρήσεις. Εσώρουχα: Μπουστίνια - σώβρακο - κότολο - πουκάμισο - μπροστούρα. Εξωτερικά ενδύματα: Τζιπούνι - σεγκούνι - ροκέτο - ποδιά - φασκιά. Χειμωνιάτικα ρούχα. Κόμμωση. Κεφαλόδεσμος: Καγιούρι - μπόλια. Κάλτσες: Σκαλτσούνια. Υποδήματα: Τσαρούχια - σκαρπίνια. 3. Επίσημη νυφιάτικη φορεσιά. 4. Κοσμήματα. Άλλα εξαρτήματα: Μαντίλι - ποδολόγος. 5. Καλλωπισμός. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Καταρού Βασιλική (Φιλ), **Η παραδοσιακή γυναικεία φορεσιά της περιοχής Συνιών της Κέρκυρας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Θερινό εξάμηνο, τ. 10: Α-Λ, σ. 237-367.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Υλικά κατασκευής. Κατεργασία. Βαφική. Κατασκευή των ενδυμάτων. Κατάταξη της φορεσιάς. 2. Η καθημερινή φορεσιά. Εσώρουχα: Μπουστίνια - βράικα - πουκάμισο - φανέλα. Εξωτερικά ενδύματα: Τζιπούνα - σάρτζα - βελέσι - μανικωτή - μεσάλι - ποδιά - ζωνάρι. Κόμμωση.

Κεφαλοκαλύμματα: Μπόλια - καγιούρι. Κάλτσες: Σκαλτσούνια. Υποδήματα: Τσαρούχια τελατίνια - τσαρούχια αψινιτικά. 3. Η νυφιάτικη - γιορτινή φορεσιά. Εσωτερικά ενδύματα: Μπουστίνια - βράικα - πουκάμισο - ασπροβέλεσο. Εξωτερικά ενδύματα: Τζιπούνι - καμιζιόλα - πεσελί - βελέσι - πετάρι - ποδιά - ζωνάρι. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα: Τσαρούχια - παπούτσια. Κοσμήματα: Καδένες - σκουλαρίκια - βραχιόλια - δαχτυλίδια - καρφίτσες - σπίλες. Καλλωπισμός. Φωτογραφίες. Αποσπάσματα από συνεντεύξεις. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Λευθεριώτη Ξανθή (Φιλ), **Η παραδοσιακή γυναικεία φορεσιά στους Γαρδελάδες της Κέρκυρας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, τ. 10: Α-Λ, σ. 369-507.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Η καθημερινή φορεσιά. Εσώρουχα: Βρακί - μπουστίνια - φανέλα - μεσορόκετο. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο ή ρουτί - πέτο - τζιπούνι - σεγκούνι ή σιγκούνι - ροκέτο ή κότολο ή βελέσι - φασκιά - μπροστούρα - σιάλλα. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. Καλλωπισμός. 2. Η νυφική φορεσιά. Εσώρουχα: Βρακί - μπουστίνια - ασπροβέλεσο - φανέλα. Εξωτερικά ενδύματα: Πουκάμισο - πέτο - τζιπούνι - πεσελί - καμιζιόλα - βελέσι - φασκιά - ποδιά. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα: Χρυσός λαιμοδέτης - καδένα - καρφίτσες - σπίλα - ήλιος ή άστρο - κουμπιά - πεντάγιες - μποκολέτες - σκουλαρίκια - δαχτυλίδια - βραχιόλια. Καλλωπισμός. 3. Η γιορτινή φορεσιά. 4. Η πένθιμη φορεσιά(σύντομες παρατηρήσεις). Παράθεση αποσπασμάτων από τις συνεντεύξεις με τους πληροφορητές στο τοπικό ιδίωμα. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Παξοί και Αντίπαξοι

Βελλιανίτη Καρολίνα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η ενδυμασία των κατοίκων των νήσων Παξοί και Αντίπαξοι**. Νέα Σειρά, 1978-79, Β-Κ, σ. 1-29.

Βοηθήματα. Παξός - Αντίπαξος. Θέση. Έκταση. Πληθυσμός. Γλώσσα. Κάτοικοι. Τα προικοσύμφωνα. Παρατηρήσεις. Ενδυματολογικές πληροφορίες από τον Λουδοβίκο Σαλβατόρ.

Λευκάδα

Σταμιτέλιου Άννη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η λευκαδίτικη ενδυμασία**. Νέα Σειρά, 1975-79, Α-Σ, σ. 559-604.

Εισαγωγικά. 1. Ανδρική ενδυμασία: Φλοκάτη - κάπα - χλαίνη - παλτό - πουκάμισο - σταυρογέλεκο - μπουραζάνα - κοντοβράκι - κάλτσες - ζωνάρι - μαντίλι - τραγιάσκα - κοντογούνι - κοντέσι - τσαρούχια - γεμενιά - μισογόβες. 2. Γυναικεία φορεσιά: Σαγιάδες - κότολο - ποδιά - καμιζέτο - στέκα - σπαλέτα - σπίλα - ποντάλι - φεριέτες - μπόκολες - πασαμέντο - δέμα - κεφαλοπάνι - κοϊδα - μπέρτα - σάρπα. 3. Η νύφη: Τζουμπές - φέσι - τρέμουλα - τσουλούφια ή ρόλια - γεμενιά - πασουμάκια. 4. Το λευκαδίτικο κέντημα: Η καρσάνικη βελονιά. Λεξιλόγιο. Βιβλιογραφία. Πληροφορητές.

Τυπάλδου Όλγα (Φ.Π.Ψ.), **Η νυφική στολή στο χωριό Καρυά Λευκάδος**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1987-88 και 1989-90 (Συμπλήρωμα) τ. 4: Α-Ω, σ. 127-201.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Εσώρουχα: Βρακί - πουκάμισο - γελέκι - καμπζέτο ή στέκα - κότολο. Εξωτερικά ενδύματα: Φουστάνι - τσουμπές - κρέπι. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα: Φέσι - κεφαλοπάνι. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα: Καρφοβέλονοι - σκουλαρίνια - σταυρός - ποντάλι - σπίλα - καρφίτσα - δαχτυλίδια - στριφτό. Οι κοσμηματοθήκες: Μπούσουλες - κοκοτσέλια. Καλλυντικά. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι.

Κεφαλονιά

Αντανέλλος Σπύρος (Μ.Ν.Ε.Φ.), **Η φορεσιά της Κεφαλονίτισσας**. Νέα Σειρά, 1983-84, Α - Β, σ. 1-167.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Το γεωγραφικό πλαίσιο. Η ιστορική πορεία της Κεφαλονιάς. Η διαμόρφωση της προσωπικότητας της Κεφαλονίτισσας. Η φορεσιά. 1. Η αγροτική: Μπούστος ή κορσές - μπουστάκι - βρακί - ρασέτα - σοταμπάρκα - πουκάμισο - σοτοβέλεσο - ζιπούνι - βελέσι - σακάρδι - ποδιά - σπαλέτα - μαντίλι κεφαλιού. Το άμπιτο. Κάλτσες: Σκαρτσούνια. Υποδήματα. Κοσμήματα. 2. Η αστική φορεσιά. Το φόρεμα στις περιόδους 1700 - 1734, 1870 - 1876, 1880 - 1885, 1890 - 1900,

1900 - 1920, 1920 - 1935. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. Φωτογραφίες. Η κατοποίηση των ενδυμασιών από τους εκπολιτιστικούς κ.λπ. συλλόγους. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Ζάκυνθος

Ακτύπη Χριστίνα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ζακυνθινή ενδυμασία**. Νέα Σειρά, 1978-79, Α-Β, σ. 57-82.

Σύντομη παρουσίαση της ενδυμασίας κατά τις περιγραφές του Ντίνου Κονόμου, του Λεωνίδα Ζώη και ντόπιων πληροφορητών. Φωτογραφικό υλικό από την Εθνική Βιβλιοθήκη Ζακύνθου.

Ν Η Σ Ι Α Α Ι Γ Α Ι Ο Υ**Λέσβος**

Πράπα Ταξιαρχούλα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Παραδόσεις, Γάμος, Τοπικές ενδυμασίες από τη Μυτιλήνη Λέσβου**. Σειρά Πέμπτη, 1968-69, 6, Π, σ. 1153-1175.

Σύντομες πληροφορίες για τη φορεσιά.

Κ Υ Κ Λ Α Δ Ε Σ**Πάρος**

Ρούσου Υπαπαντή (Μ.Ν.Ε.Φ.), **Η γυναικεία φορεσιά στη Νάουσα της Πάρου (1900 - 1940)**. Νέα Σειρά, 1983-84, Πλ-Ρ, σ. 339-503.

Εισαγωγικά. Πληροφορητές. 1. Η φορεσιά της γυναίκας του λαού. Της ανύπαντρης κοπέλας: Πουκαμίσια - μπούστος - πορτελάτο - μισοφόρι - πουκαμισάκι - φούστα - φουστάνι. Η φορεσιά της νύφης: Πουκαμισάκι - φούστα. Η φορεσιά της παντρεμένης: Πουκαμίσια - μπούστος - πορτελάτο - μισοφόρι - καμιζόρα - φούστα - πουκαμισάκι - τσεμπέρι - ποδιά ή μπροστοποδιά. Μποξάς. Στιβαλέτα. Κοσμήματα. Καλλυντικά. Κόμμωση. 2. Η φορεσιά της αρχόντισσας. Διαφορές από τη φορεσιά της γυναί-

κας του λαού: Υλικά - σχέδια - στηθούρι - μπέρτα. Καπέλο. Κοσμήματα: Καδένες - τούμπλες - φαναράτα - σκουλαρίκια - βραχιόλια. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Λ Ω Δ Ε Κ Α Ν Η Σ Α

Κάλυμνος

Χαλκίτη Φωτεινή (Μ.Ν.Ε.Φ.), **Η φορεσιά της Καλυμνιάς (γιορτινή, νυφιάτικη, καθημερινή), Τέλη του 19ου αιώνα - αρχές 20ού.** Νέα Σειρά, 1983-84, Χ-Ω, σ. 1-277.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Γεωγραφικό πλαίσιο. Ιστορική πορεία του νησιού. Η προσωπικότητα της Καλυμνιάς. Χρονολογική τοποθέτηση της φορεσιάς. Προέλευση. 1. Η φορεσιά: Πονκάμισο - καβάδι - καλύμνικο - πρόχειρη φορεσιά - ζώνη - κοντογέλεκο. Μαντίλα - Τσεμπέρι. Κόμμωση. Κάλτσες. Μπότηνες. Κοσμήματα. 2. Μεταχείριση της φορεσιάς. Η δύση της φορεσιάς. Φωτογραφίες. Προικοσύμφωνα. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Κ Ρ Η Τ Η

Μαυρομουστακάκη Καλλιόπη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Κρητική φορεσιά.** Νέα Σειρά, 1978-79, Α-Σ, σ. 237-269.

Ανδρική φορεσιά. Γυναικεία φορεσιά. Παρατηρήσεις. Η κρητική φορεσιά από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι το 1940. 1. Η επίσημη ανδρική: Βράκα - γιλέκι - μιτάνι ή μεϊντάνι - καπότο - ζώνη - φέσι - στιβάνια - καρτσόνια - μαντίλι - πονκάμισο - μπασαλής - καδένα. Η καθημερινή. Τι φορούν οι Αορίτες και ριζίτες: Βράκα - ρασόκαρτσα ή ρασόβρακα - γιλέκι - ρασοζίπονο - ζώνη - μαχαίρι - πονκάμισο - σαρίκι - στιβάνια - δόμοι - κάλτσες - βουργιάλι - σακαδέλο - κατσούνα - καπότο. Τι φορούν οι καμπίτες της Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης. Φορέματα των χωρικών. Μέρη της βράκας. 2. Η γυναικεία φορεσιά: Η εξέλιξή της. Νυφικά φορέματα από το 19ο αιώνα και εξής. Ανωγειανή

νύφη. Νύφη Κεντρικής Κρήτης. Συμπληρώματα της φορεσιάς. Υποδήματα. Κάλτσες. Χρυσαιφικά.

Πεδιαδιδάκη Νικητούλα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Γυναικεία φορεσιά των Ανωγείων.** Νέα Σειρά, 1980-81, Ν-Χ, σ. 369-449.

Εισαγωγικά. 1. Υλικά κατασκευής της σάρτζας. Κατεργασία του μαλλιού. Κατεργασία του μεταξιού. 2. Η φορεσιά. Γενικά. Εσώρουχα: Μπούστο - πονκαμίσια - μεσοφίστανο - βράκα. Σκολιανή φορεσιά, σάρτζα: Ποκάμισο - ζιπότι - βράκα - σάρτζα - ποδιά - ζώνη - κάλτσες - παπούτσια. Κάλυμμα του κεφαλιού και κόμμωση. Κοσμήματα: Μποτόνια - κοσάρια - μαμουτιές - αμπρακάμοι ή μπροκάδες - μανιάκι - μιρμίδια ή μιρμίγια - πεντόλιρα - καμπάνες - λοῦγγια - σκουλαρίκια - δαχτυλίδι - βέρα - μανέλι - μπασαλάκι. Κολώνια. Καθημερινή φορεσιά: Φούστα - σάκκος. Τσεμπέρι - μπολίδα. Πονκάμισο - καλίκωση - στιβάνι - παντούφλες - φελλοί ή τσόκαρα. Κάλτσες. Φουστάνι - σάκκος. 3. Φορεσιά βρεφικής, νηπιακής και παιδικής ηλικίας: Πονκαμισάκι - βρακάκι - κολοπάνια - φασκιόνι - φασκιά - σκουφάκι - φιστανάκι - ζακετούλα. 4. Νυφική φορεσιά. Χρυσόπλεχτο ή ρούχο. 5. Πένθιμη φορεσιά. Επίλογος. Σχέδια. Φωτογραφίες. Περιεχόμενα. Πληροφορητές.

Τσαγκαράκη Μαρία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η ανδρική φορεσιά της Κρήτης.** Νέα Σειρά, 1980-81, Ν-Χ, σ. 733-777.

Εισαγωγικά. 1. Γιορτινή φορεσιά: Φεσάκι - πέτσα - σαρίκι - μαντίλι. Κόμμωση. Εσώρουχα: Φανέλα - ποκάμισο - σάβρακο. Εξωτερικά ρούχα: Γιλέκι - μεϊτάνι - βράκα ή χιαλβάρι - γάμπες - ζώνη - γαμπάς ή καπότο - στιβάνια. 2. Η καθημερινή φορεσιά: Γιλέκο - γαμπαδάκι - βράκα - ζώνη - γαμπάς ή ρασί - δόμοι ή στιβάνια. 3. Κοσμήματα και άλλα εξαρτήματα: Μαχαίρι - δαχτυλίδι - χαιμαλί - ρολόι - σακαδέλο ή σκαδέλο - βούργια ή βουργιάλι - μεγαλόβουργια ή σπυρόβουργια - βέρα ή κατσούνια. 5. Συντήρηση των ρούχων. 6. Η σημερινή φορεσιά. Φωτογραφίες. Περιεχόμενα.

Κύπρος

Χαριλάμπτους Ανδρούλα (Μ.Ν.Ε.Σ.). **Κυπριακές παραδοσιακές φορεσιές.** Νέα Σειρά, 1979-80, Π-Χ, σ. 617-655.

Πρόλογος. Παρατηρήσεις. 1. Η γυναικεία ενδυμασία. Η σαγιά. Το ρουτζιέτιν. Υποδήματα: Τσαγγαροποίνες - ίσια- βερουτιανά. 2. Η ανδρική ενδυμασία: Σάβρακον - βράκα - ζώνα - ποικάμισο - ζιμπούνι - τσαγγαροποίνες - κάλτσες - φέσια.

Χριστοδούλου Χαρίκλεια (Μ.Ν.Ε.Φ.), **Η παραδοσιακή φορεσιά (ανδρική - γυναικεία) στη Βάσα Κοιλανίου Λεμεσού Κύπρου.** Νέα Σειρά, 1983-84, Χ-Ω, σ. 283-407.

Πρόλογος. 1. Ανδρική ενδυμασία. Καθημερινή, καλοκαιρινή: Φανέλα - σάβρακο - πονκάμισο - γιλέκο - βράκα - ζώστρα - κλάτσες - παπούτσια. Γιορτινή, καλοκαιρινή: Φανέλα - σάβρακο - πονκάμισο - γιλέκο - βράκα - ζώστρα - κλάτσες - παπούτσια. Καθημερινή, χειμερινή: Φανέλα - σάβρακο - τρικό - βράκα - παρτεσού ή ταπάρο - ζώστρα - κλάτσες - ποίνες. Γιορτινή, χειμερινή: Φανέλα - σάβρακο - τρικό - βράκα - ταπάρος - ζώστρα - κλάτσες - κομιτά - ποίνες. 2. Γυναικεία ενδυμασία. Γιορτινή, χειμωνιάτικη: Βρατζί - γιλέκο - μεσοφόρι - φόρεμα - ποθιά - μαντίλι - πελερίνα. Κλάτσες. Παπούτσια. Κοσμήματα. Καλλυντικά. Κόμμωση. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Β. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΕΙΔΗ

Εξωτερικά ενδύματα

Ποδιά

Τζώρτζη Σταματία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ηπειρώτικη ποδιά.** Νέα Σειρά, 1975-79, Σ-Χ, σ. 169-195.

Αποδελτίωση βιβλιογραφικών δεδομένων χωρίς αναφορά στις πηγές.

Σιγκούνι

Μπαλαμάτσιαν Αν., **Το σιγκούνι (της περιοχής Περιστερίου Τζουμέρκων).** Νέα Σειρά, 1968-1973, Α-Ω, σ. 631-637.

Περιγραφή της διαδικασίας κατασκευής και στολισματος του σιγκουνιού.

Κόμμωση - Κεφαλοκαλύμματα

Βήγα Όλγα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Κόμμωση.** Νέα Σειρά, 1978-79, Β-Κ, σ. 33-45.

Παρουσιάζεται συνοπτικά η κόμμωση στον ελλαδικό χώρο διαχρονικά.

Βαδεδούλη Κλεονίκη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Τα μαντίλια του κεφαλιού και το κέντημά τους στο Μέτσοβο.** Σειρά Πρώτη, 1964-65, Ι, Α-Κ, σ. 167-170.

Σύντομη παρουσίαση. Μαντίλια για τις καθημερινές κατά ηλικία. Για τις γιορτές. Για το πένθος.

Τσιαντής Κωνσταντίνος (Ιστ), **Η κατασκευή του ηπειρώτικου (γιανιώτικου) μαντιλιού από το 1920 ως τις μέρες μας.** Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 2: Τ-Ω, σ. 251-399.

Εισαγωγή. Πληροφορητές. 1. Τύποι μαντιλιών: Γραβάνι ή γιαν-

νωτικό ή ζαγορίσιο - τ' αετού - τα πέννας - κουτσοχέρ' - φιδόγκος - κιαριόσι - αιλιαρος - φτερό - στενόγυρο - γαρούφαλλο - τρεις ντάλιες - πουλιού - σταφύλι - φίδι. 2. Περιοχές όπου φορέθηκαν. 3. Υφάσματα. 4. Βαφές. Βαφική. 5. Κατασκευή: Με κριμέζιομα - με ξέβαμα - με επικάλυψη. Η κατασκευή των μαντιλιών σήμερα (1983 - 84). 6. Το δέσιμο του μαντιλιού. Επίλογος. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Κάλτσες - Υποδήματα

Παπαθανασίου Βασιλική (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Οι κάλτσες και η υπόδεση των Ηπειρωτών**. Νέα Σειρά, 1978-79, Α-Σ, σ. 511-547.

Η εργασία βασίζεται σε βιβλιογραφικά δεδομένα. Εισαγωγή. Κορυτσά. Δάρδα. Χουλιαράδες. Χειμάρα. Αργυρόκαστρο. Δέλβινο. Βοϊγκο Δέλβινου. Μέτσσοβο. Ζαγόρι. Δρόπολη. Γαρίτσα. Μπεράτι. Λιούντζη. Ρίζα. Ζαγοριά. Παραμυθιά. Πωγώνι. Σούλι. Σαρακατσάνοι. Μονολίθι. Κωστάνα Φιλιατών. Ανθοχώρι Μετσόβου. Επίλογος. Λεξιλόγιο. Βιβλιογραφία.

Παπούλια Κλεοπάτρα (Ιστ-Αρχ), **Τα υποδήματα της ελληνικής λαϊκής φορεσιάς**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Θερινό εξάμηνο, τ. 11: Μ-Ω, σ. 501-529.

Η παρουσίαση βασίζεται και εδώ στην υπάρχουσα γενική βιβλιογραφία. Επιχειρείται μια πρώτη κατάταξη των ειδών υπόδησης, ανδρικών και γυναικείων, κατά ονομασία, τόπο, περίπτωση και χρήση τους με σύντομη περιγραφή κάθε είδους.

Κοσμήματα - Φυλαχτά

Παιπάς Λάζαρος (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Περιγραφή χαίμαλιών από τη Σαγιάδα**. Σειρά Δευτέρα, 1965-66, Α-Ω, σ. 423-427.

Σύντομες πληροφορίες.

Γλάρου Κονδυλία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Τα σύγχρονα αργυρά κοσμήματα στα Γιάννενα**. Νέα Σειρά, 1982-83, Α-Γ, σ. 189-369.

Η εργασία βασίζεται κυρίως σε επιτόπια έρευνα σε εργαστήρια αργυροχοΐας στα Γιάννενα το έτος 1982-83. Πρόλογος. Πλη-

ροφορητές. Εισαγωγή. Σύντομη ιστορική αναδρομή στην ηπειρωτική παραδοσιακή αργυροχοΐα κατά την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Πρώτες ύλες. Κατεργασία: Αργυρος ή ασήμι - άλλα μέταλλα - πέτρες - θεικό οξύ - βόρακας. Κολλήσεις. Εργαλεία: Χειρός - ηλεκτροκίνητα. Τεχνικές: Χαρακτή - καλεμιστή - συμμετερή ή φιλιγκράν - φουσιωτό ή χτυπητό - σεγαριστή - χυτή - σμάλτο - σαβάτι. Παραστάσεις και διακοσμητικά μοτίβα. Η σημερινή κατάσταση του επαγγέλματος στα Γιάννενα. Ονομαστικός κατάλογος αργυροχόων στα Γιάννενα. Σχέδια και εικόνες. Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Καλλωπισμός

Μαχά Αθηνά (Ιστ-Αρχ), **Το άρωμα από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, τ. 16: Κρα-Μα, σ. 241-266.

Εισαγωγικά. Η ιστορική πορεία του αρώματος. Τρόποι παραγωγής των αρωμάτων. Τρόποι παρουσίασης στο καταναλωτικό κοινό. Αρώματα και κόστος. Επίλογος. Βιβλιογραφία.

Γ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ. ΜΕΣΑ. ΥΦΑΝΤΙΚΗ

Αναστασέλου Αγγελική (Αετής), **Ο αργαλειός**. Σειρά Πρώτη, 1964-65, I, Α-Κ, σ. 113-116.

Σύντομες παρατηρήσεις και πληροφορίες χωρίς αναφορά στις πηγές.

Οικονόμου Χρυσούλα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η νεροτριβιά στην Αραχωβίτσα Ιωαννίνων**. Σειρά Δεύτερα, 1965-66, Α-Ω, σ. 371-373.

Σύντομη περιγραφή του τρόπου λειτουργίας της νεροτριβής.

Τζαμουράνη Δήμητρα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ύφανση καλαματιανών μαντιλιών**. Σειρά Τετάρτη, 1967-68, VII, Τζα-Ω, σ. 1-2.

Σύντομη αναφορά.

Ζιώγα Σοφία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ο ριχτός αργαλειός στη Σμίξη Γρεβενών Κοζάνης**. Νέα Σειρά, 1968-73, Α-Ω, σ. 37-41.

Ονοματολογία. Είδη αργαλειού. Υλικά και τρόπος ύφανσης. Είδη υφαντών. Δοξασίες και έθιμα.

Νακοπούλου Ανδριάννα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Προετοιμασίες του αργαλειού στον Χορηγό Κοζάνης**. Νέα Σειρά, 1968-73, Α-Ω, σ. 707-719.

Επεξεργασία μαλλιού. Ίδισμα. Πέρασμα στα μιτάρια.

Μιχελινάκη Μαρίνα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Πλέξιμο και ύφανση στην Κρήτη**. Νέα Σειρά, 1968-73, Α-Ω, σ. 587-593.

1. Πλέξιμο. Σύνεργα: Καλτσοβελόνες - βελονάκι. Ύλες. Πλεκτά χειροτεχνήματα. 2. Ύφανση. Ο αργαλειός. Περιγραφή και ονοματολογία. Το αντί - μίτοι ή μιτάρια - πέταλο - ξύγγλες - σφίκτης - άδρακτος - θρομήλι - ανέμη. Επεξεργασία. Προϊόντα. Δοξασίες και έθιμα.

Ζαγκανίκα Ελένη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η επεξεργασία του μαλλιού στη Δεσκάτη Γρεβενών**. Νέα Σειρά, 1982-83, Α-Ο (Συμπλήρωμα), σ. 207-279.

Πρόλογος. Πληροφορητές. 1. Είδη υφαντών. 2. Επεξεργασία του μαλλιού: Κούρεμα. Διάλεγμα. Πλύσιμο. Ξάσιμο - Λανάρισμα. Γνέσιμο. Κουβάρισμα. Ίδισμα φλόκου, ίδισμα στιμονιού. Τύλιγμα. Αναβόδισμα. 3. Ο αργαλειός. Εξαρτήματα του αργαλειού. Στήσιμο. 4. Η οικονομία του μαλλιού. Γλωσσάρι. Φωτογραφίες.

Ράπτη Παρθένα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η επεξεργασία του μαλλιού στην Άνω Ράχη Πρεβέζης**. Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω, σ. 323-411.

Πρόλογος. 1. Είδη υφαντών. 2. Επεξεργασία του μαλλιού: Κούρεμα. Διάλεγμα. Πλύμα. Γράνσιμο. Τουλούπες. Γνέσιμο. Διασίδα. Ανέμη. Ζεμάτισμα. Ρίξιμο. Μάζωμα. 3. Ο αργαλειός: Μίτωμα. Ύφανση. 4. Νεροτρούβισμα. 5. Βάψιμο. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Δ. ΤΟ ΕΝΔΥΜΑ ΣΤΟ ΓΡΑΠΤΟ ΛΟΓΟ

Αρχαία ποίηση

Θεοδωράκη Παρασκευή (Κλασ). **Ενδυμασία, κοσμήματα και έργα γυναικών στα έπη του Ομήρου**. Σειρά Δεύτερη, 1965-69, Τμήμα Κλασσικό, Δ-ΚΙ, 2, χωρίς σελιδοποίηση.

Εισαγωγή. Πέπλος - φάρος - οθόνη - ζώνη - κρηδεμνον - καλύπτρα - κεκρύφαλος - άμπυξ-αναδέσμη - πέδιλα. Κοσμήματα: Περόνη - πόρπη - έρματα - κάλυξ - έλιξ - όρμος. Το ίσθμιον. Έργα γυναικών. Ευρετήριο.

Γεώργιανα Μαρία (Μ.Ν.Ε.Σ.). **Η ενδυμασία στον Όμηρο**. Νέα Σειρά, 1982-83, Α-Γ, σ. 1-149.

Αποδελτίωση των ενδυματολογικών στοιχείων στα Ομηρικά έπη και παρουσίασή τους σε επιμέρους κεφάλαια. 1. Γυναικεία φορεσιά. 2. Ανδρική φορεσιά. 3. Πολεμική αμφίεση - όπλα. Επίσης: Ύφανση. Υπόδηση. Κομμώσεις. Καθαριότητα του σώματος. Παρατηρήσεις. Φωτοτυπημένες φωτογραφίες από αγγειογραφίες με σχετικές παραστάσεις. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία.

Ευαγγελάτου Μαρία (Ιστ-Αρχ). **Η αρχαία ελληνική ενδυμασία μέσα από τα κείμενα του Αισχύλου**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 5: Α-Ε, σ. 325-547 και τ. 6: Ε-Ρ, σ. 1-221.

Πρόλογος. Συντομογραφίες. Εισαγωγή. 1. Οι ενδυματολογικές μαρτυρίες στις τραγωδίες του Αισχύλου. Ανδρική ενδυμασία. Γυναικεία ενδυμασία. Βρεφική ενδυμασία. Τα προσώπεια. Η σκηνική λειτουργία της ενδυμασίας μέσα από τα αισχύλεια κείμενα. Τα υφάσματα. 2. Η εξέλιξη της δραματικής ενδυμασίας από τον 5ο π.Χ. αιώνα ως τους ρωμαϊκούς χρόνους με βάση τις αρχαιολογικές μαρτυρίες και τις απόψεις των μελετητών. Τα ενδύματα. Τα υποδήματα. Τα προσώπεια. Η αρχιτεκτονική εξέ-

λιξη του θεατρικού χώρου. Σατιρικό δράμα. Καμωδία. 3. Αντικεφαλαίωση. Συμπεράσματα. Σημειώσεις. Συμπλήρωμα. Κατάλογος εικόνων. Εικόνες. Κατάλογος σχεδίων. Σχέδια. Λεπτοθήκη. Ευρετήριο.

Κατσαρού Βασιλική και Λευθεριώτη Ξανθή (Φιλ). **Η ενδυμασία στις τραγωδίες του Ευριπίδη**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 6: Ε-Ρ, σ. 269-475.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Σύντομη ανάλυση των έργων του Ευριπίδη. 1. Ανδρική ενδυμασία. Ανώτερα κοινωνικά στρώματα. Κατώτερα κοινωνικά στρώματα. Πολεμικός εξοπλισμός. 2. Γυναικεία ενδυμασία. Ανώτερα κοινωνικά στρώματα. Κατώτερα κοινωνικά στρώματα. 3. Τελετουργικά ενδύματα. 4. Βρεφική ενδυμασία. Συμπεράσματα. Αποσπάσματα από τις τραγωδίες με ενδυματολογικές αναφορές. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία. Περιεχόμενα.

Μακρή Σταματίνα (Φιλ). **Ενδυματολογικά στοιχεία στις τραγωδίες του Σοφοκλή**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 6: Ε-Ρ, σ. 477-581.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Για τον Σοφοκλή και το έργο του. Οι υποθέσεις των έργων. Η ενδυμασία. 1. Η ενδυμασία στην αρχαία Ελλάδα. 2. Το τραγικό κοστούμι. 3. Η ενδυμασία στις τραγωδίες του Σοφοκλή. Μορφολογία. 4. Κοινωνική διαστρωμάτωση και ένδυμα. 5. Στρατιωτικά ενδύματα. 6. Ο ρόλος του στεφανιού. Παράθεση αποδελτιωμένων στοιχείων κατά τραγωδία και πρόσωπα. Παρατηρήσεις. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Συγκούνα Ιωάννα (Φιλ). **Το ένδυμα στον Αριστοφάνη**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 7: Σ-Χα, σ. 1-209.

Πρόλογος. Εισαγωγή. 1. Ανδρικά κοστούμια. Ανώτερα κοινωνικά στρώματα. Καθημερινή φορεσιά. Επίσημη. Κατώτερα κοινωνικά στρώματα. Καθημερινή φορεσιά. Επίσημη. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα - κεφαλοδέματα. Υποδήματα. Κοσμήματα. Άλλα εξαρτήματα. Καλλωπισμός. 2. Γυναικεία κοστούμια. Ανώτερα κοινωνικά στρώματα. Καθημερινή φορεσιά. Επίσημη. Κατώτερα κοινωνικά στρώματα. Καθημερινή φορεσιά. Επίσημη. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα και κεφαλοδέματα. Υποδήματα. Κοσμήματα. Άλλα εξαρτήματα. Καλλωπισμός. 3. Συμπεράσματα.

Επίλογος. Παράρτημα: Παράθεση αποδελτιωμένου υλικού κατά τραγωδίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Δημητρίου Γιαννοίλα (Ιστ-Αρχ), **Ενδυματολογικά στοιχεία στο Σοφοκλή**, Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, Χειμερινό εξάμηνο 1991-92, τ. 20: Χ και Τσι, σ. 1-103.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Συνοπτική παρουσίαση του περιεχομένου των τραγωδιών. Χρονολόγηση του υλικού. Παράθεση αποδελτιωμένου υλικού. 1. Υλικά κατασκευής των ενδυμάτων. Η κατασκευή τους. 2. Ανδρική ενδυμασία. Οικονομική και κοινωνική διάσταση των ενδυμάτων στο Σοφοκλή. Τελετουργική - θρησκευτική διάσταση. Η αναγκαιότητα των ενδυμάτων. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα. Κοσμήματα: Στεφάνια - διαδήματα - δαχτυλίδια με σφραγίδα. Άλλα εξαρτήματα: Σκήπτρα. Η ενδυμασία των πολεμιστών: Ζώνη - τόξο - ασπίδα - θώρακας - κράνος. Η σημασία των όπλων στη ζωή των πολεμιστών. 3. Η γυναικεία ενδυμασία: Πέπλος - Ζώνη. Η κοινωνική διάσταση των γυναικείων ενδυμάτων. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα: Η Θεσσαλίσκυνή. Υποδήματα. Κοσμήματα: Περόνες - δαχτυλίδια με σφραγίδες. Καλλωπισμός. Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Βυζαντινά κείμενα

Ζάρπα Φραγκίσκα και Σεβαστάκη Αικατερίνη (Ιστ-Αρχ), **Τα βυζαντινά κοστούμια κατά τις γραπτές πηγές**, Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 9: Ζ και Σ, σ. 1-725.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Κατάλογος των έργων που αποδελτιώθηκαν κατά συγγραφείς: Νικήτας Παφλαγών - Κλήμης Α' - Κλήμης Αλεξανδρεύς - Παχώμιος - Άγιος Αθανάσιος - Μακάριος Αιγύπτιος - Κύριλλος Ιεροσολύμων - Γρηγόριος Θεολόγος - Μέγας Βασίλειος - Γρηγόριος Νύσσης - Αμασείας Αστέριος - Νείλος Αββάς - Ιωάννης Χρυσόστομος - Παλλάδιος Ελενουπόλεως - Συνεσίου Δίων - Θεοδώρητος επίσκοπος Κύρου - Ισίδωρος Πηλουσιώτης - Φίλων Καρπασίου - Βασίλειος Σελευκείας - Προκόπιος Καισαρέως - Κοσμάς Αιγύπτιος μοναχός - Οσίου πατρός ημών Δωρόθεος - Ιωάννης της Κλίμακος - Ιωάννης Μόσχος - Σωκρότιος Ιεροσολύμων - Αντίοχος μοναχός της Λαύρας του

αββά Σάββα - Βαρλαάμ και Ιωάσαφ - Βίος και πολιτεία και αγώνες του οσίου πατρός ημών Ιωαννικίου - Στέφανος Διάκονος - Θεόδωρος Στουδίτης - Ιωάννης Διάκονος - Συμεών Μεταφράστης - Θεοφύλακτος αρχιεπίσκοπος - Βουλγαρίας - Θεσσαλονίκης Ευστάθιος - Θεόδωρος Πρόδρομος - Νικήτας Χωνιάτης - Νικηφόρος Γρηγοράς - Πανδέκται - Βασιλικά - Λέων Στ' ο Σοφός - Κωνίνος Ζ' ο Πορφυρογέννητος - Ψευδοκακιδίνος ή Κωδινός Γεώργιος. Επεξεργασία του υλικού. 1. Χώροι ένδυσης. Υπηρετικό προσωπικό που βοηθά στην ένδυση. Έπιπλα φύλαξης των ενδυμάτων. 2. Υφάσματα. Βαφές. Κεντήματα. Διακόσμηση υφασμάτων. 3. Ανδρική ενδυμασία. 4. Γυναικεία ενδυμασία. Κοινωνικές παρατηρήσεις. Αποσπάσματα από τις πηγές. 5. Αυτοκρατορικές διατάξεις. Νόμοι. Τυπικά. Λεξιλόγιο. Παράρτημα φωτογραφιών. Κατάλογος προέλευσης των φωτογραφιών.

Νεοελληνική λογοτεχνία

Σκόδρα Αλεξάνδρα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Απογραφικά στοιχεία ενδυμασίας εις τα "Άπαντα" του Κρυστάλλη (με συσχετισμούς προς τοπικά όμοια)**, Σειρά Δευτέρα, 1965-69, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Πα-Σ, 7, σ. 845-915.

Η ζωή και το έργο του Κώστα Κρυστάλλη. Λαογραφικά στοιχεία ενδυμασίας κατά έργο: Ο γάμος της στάνης - Αι Απόκρεια εν Ιωαννίνους - Η πανήγυρις της Μεταμορφώσεως εν Ιωαννίνους - Οι Βλάχοι της Πίνδου - Καραγκούνιοι - Σαμαρίνα - Ζαγόρι - Το Μέτσοβον κατά την Επανάστασιν - Ήθη και έθιμα Συρράκου και Καλαρρυτιών - Πολεμιστήριον σάλπισμα Κυλέττη. Συσχετισμοί προς τοπικά όμοια. Οι Βλάχοι της περιφέρειας Φιλιατών. Σαρακατσάνοι. Γενικά κρίσεις.

Μανίκα Ανδρομάχη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ενδυματολογικά στοιχεία στην πεζογραφία του Ανδρέα Καρκαβίτσα**, Νέα Σειρά, 1982-83, Κου-Ο, σ. 159-337.

Εισαγωγή. Παράθεση αποδελτιωμένου υλικού. Επεξεργασία. 1. Η γυναικεία ενδυμασία κατά τόπους και κατά κοινωνικά στρώματα: Λεχαινά Ηλείας - Νησιά - Θεσσαλία - Ρούμελη. Υφάσματα. Χρώματα. Γενικές Παρατηρήσεις. 2. Η ανδρική ενδυμασία κατά τόπους και κατά επαγγέλματα: Λεχαινά - Θεσσαλία - Ρούμελη - Νησιά. Υφάσματα. Χρώματα. Γενικές Παρατηρήσεις. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Παπαϊωαννίου Κων/να (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η οικιαθίτικη φορεσιά όπως παρουσιάζεται στην πεζογραφία των Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και Αλέξανδρου Μωραϊτίτη**. Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω, σ. 1-205.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Παράθεση αποδελτιωμένου υλικού. Επεξεργασία του υλικού. 1. Ανδρική φορεσιά. Παρατηρήσεις. 2. Γυναικεία φορεσιά. Παρατηρήσεις. 3. Εφηβική φορεσιά. Παρατηρήσεις. 4. Παιδική φορεσιά. Παρατηρήσεις. Επίλογος. Σχέδια. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Αρμόνη Αγγελική (Ιστ-Αρχ), **Αποδελτίωση ενδυματολογικών πληροφοριών μέσα από λογοτεχνικά κείμενα της περιόδου 1850 - 1880**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 12: Α-Καν, σ. 1-103.

Αποδελτιωμένο υλικό από τα έργα των: Δ. Βικέλα: *Λουκίης Λάρας (1879) και Διηγήματα (1845 - 47)*; Ε. Ροΐδη: *Πάπισσα Ιωάννα (1866)*; Π. Καλλιγά: *Θάνος Βλέκας (1855)*; Στ. Ξένου: *Η ηρωΐς της Ελληνικής επανάστασης (1861)*; Ιω. Ζαμπέλιου: *Κρητικοί γάμοι (1871)*. Παράθεση του αποδελτιωμένου υλικού κατά συγγραφέα. 1. Παρατηρήσεις για τις ανδρικές φορεσιές. 2. Παρατηρήσεις για τις γυναικείες. Επίλογος. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Κανδαράκη Αρτεμισία (Ιστ-Αρχ), **Ενδυματολογικά στοιχεία από το έργο του Ιωάννη Κονδυλάκη**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 12: Α-Καν, σ. 269-701.

Πρόλογος. 1. Η Κρητική φορεσιά (κυρίως της Βιάννου) κατά την περίοδο 1860 - 1895. Γενικά στοιχεία για τη Βιάννο. Περιλήψεις των σχετικών έργων που αποδελτιώθηκαν. Παράθεση αποδελτιωμένου υλικού. Ανδρική φορεσιά. Γυναικεία φορεσιά. Παιδική φορεσιά. Παρατηρήσεις. 2. Η Αθηναϊκή φορεσιά κατά την περίοδο 1860 - αρχές του 20ού αιώνα. Γενικά στοιχεία για την Αθήνα. Περιλήψεις των έργων που αποδελτιώθηκαν. Παράθεση του αποδελτιωμένου υλικού. Ανδρική φορεσιά. Γυναικεία φορεσιά. Παιδική και εφηβική φορεσιά. Φορεσιά των περιθωριακών τύπων. 3. Ενδυματολογικό υλικό στα χρονογραφήματα του Κονδυλάκη. 4. Γενικές εκτιμήσεις για την αθηναϊκή και κρητική φορεσιά όπως παρουσιάζονται στο έργο του Κονδυλάκη. Λεξιλόγιο. Βοηθήματα. Παράθεση 8 χρονογραφημάτων του συγγραφέα με αναφορές σε ενδυματολογικά θέματα.

Καραγιάννη Μαρία (Ιστ-Αρχ), **Η λαϊκή φορεσιά του 19ου αιώνα (ελληνική - τουρκική - αρβανίτικη), όπως παρουσιάζεται στα έργα του Κώστα Κρυστάλλη και Χρίστου Χριστοβασιλή**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 14: Καρ, σ. 1-613.

Πρόλογος. Τα έργα που αποδελτιώθηκαν. Βιογραφικά και έργο των συγγραφέων. Σύντομη παρουσίαση της υπόθεσης των έργων. Παράθεση αποδελτιωμένου υλικού. Επεξεργασία του υλικού. 1. Ανδρική φορεσιά (Κατά γεωγραφικές περιοχές - κατά επαγγελματικές και άλλες ασχολίες). 2. Γυναικεία φορεσιά. 3. Παιδική φορεσιά. 4. Εφηβική φορεσιά. 5. Φορεσιά περιθωριακών κοινωνικών ομάδων. Παρατηρήσεις. 6. Υλικά κατασκευής των ενδυμασιών. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία.

Κρασιά Βασιλική (Ιστ-Αρχ), **Ενδυματολογικά στοιχεία στην πεζογραφία του Ανδρέα Καρκαβίτσα**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 15: Κρα, σ. 1-731.

Πρόλογος. Κατάλογος των έργων που αποδελτιώθηκαν. Η ζωή και το έργο του Α. Καρκαβίτσα. Γεωγραφικό, ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο των τόπων που αναφέρεται ο συγγραφέας. Υποθέσεις των έργων που αποδελτιώθηκαν. Χρονολογική τοποθέτηση των έργων. Παράθεση αποδελτιωμένου υλικού. Παρατηρήσεις. 1. Επεξεργασία του υλικού κατά τόπο (Πελοπόννησος - Ρούμελη - Αθήνα - Θεσσαλία - Νησιωτική Ελλάδα) και φύλο. Παρατηρήσεις. 2. Η γυναικεία φορεσιά του πένθους στον ελλαδικό χώρο. 3. Η παιδική φορεσιά. 4. Ιερατικές ενδυμασίες. 5. Τουρκικά ενδυματολογικά στοιχεία στη Ρούμελη και Θεσσαλία. 6. Ενδυματολογικά στοιχεία από τη Σμύρνη, Θεσσαλονίκη, Γιλδίξ Κων/πολης, Ούνια, Βάρνα και Μασσαλία. 7. Τα υφάσματα. Επίμετρο: Αναφορά του σ. στα αρχαία και βυζαντινά κοστούμια. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία.

Κρασιά Βασιλική (Ιστ-Αρχ), **Ενδυματολογικά στοιχεία σε διηγήματα του Γιάννη Βλαχογιάννη**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 16: Κρα-Μα, σ. 1-97.

Πρόλογος. Κατάλογος των έργων που αποδελτιώθηκαν. Η ζωή και το έργο του Γιάννη Βλαχογιάννη. Γεωγραφικό, ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο των τόπων που απασχόλησαν το συγγραφέα. Χρονολογική τοποθέτηση των ενδυμάτων. Παράθεση αποδελ-

τιωμένου υλικού. Επεξεργασία. Παρατηρήσεις. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία.

Λ α ῖ κ ῆ λ ο γ ο τ ε χ ν ῖ α κ α ι γ λ ῶ σ σ α

Νούση Μάνθα (Μ.Ν.Ε.Σ.). Λαογραφικά στοιχεία υφαντικής, κεντητικής, πλεκτικής στα Δημοτικά τραγούδια: (α) Συλλογή Ἄγιδος Θέρου, "Τα τραγούδια των Ελλήνων", Α΄ Έκδοση, Αθήναι 1951, και Συλλογή Ειρήνης Σπανδωνίδη, "Τραγούδια της Αγόριανης", Αθήνα 1937. Σειρά Δεύτερη, 1965-69, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Μ-Ν, 5, σ. 717-797.

Αποδελτίωση στοιχείων. Λεξιλόγιο.

Τσεκούρα Λαμπρινή (Μ.Ν.Ε.Σ.), Αποδελτίωση των λαογραφικών στοιχείων λατρείας και ενδυμασίας από τα "Γλωσσικά ιδιώματα της Ηπείρου" του Ευάγ. Μπόγκα (Τόμος Α΄). Σειρά Δεύτερη, 1965-69, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., 8, Τ-Ω, σ. 133-231.

Παράθεση του αποδελτιωμένου υλικού σε δύο μέρη όσον αφορά στο θέμα ενδυμασία (α) ανδρών και (β) γυναικών.

Κηπουρίδου Ολυμπία (Μ.Ν.Ε.Σ.), Η ενδυμασία στα παραμύθια. Νέα Σειρά, 1978-79, Κ-Λ, σ. 274-327.

Πρόλογος. Βιβλιογραφία. Το υλικό. 1. Ενδυμασίες φτωχών - πλούσιων. 2. Διακοσμητικά θέματα στις φορεσιές. 3. Ενδυμασία και μαγεία. 4. Εξαρτήματα της φορεσιάς. 5. Υποδήματα. 6. Στολίδια και κεντήματα. 7. Χρώματα. 8. Μεταμορφώσεις - Μεταμφιέσεις. Επίλογος.

Νάσιουτζικ Αρετή (Μ.Ν.Ε.Σ.), Η ενδυμασία στο δημοτικό τραγούδι. Νέα Σειρά, 1978-79, Λ-Σ, σ. 415-455.

Πρόλογος. Εισαγωγή. 1. Γυναικεία φορεσιά: Νυφιάτικη. Πένθιμη. Μαντίλι - ποδιά. Μαλλιά. Κεφαλοκαλύμματα. Βάνιμο των χειρών. 2. Ανδρική φορεσιά: Φέσι. Φυλαχτά. Οπλισμός. Ζώνη. Κοσμήματα. Βιβλιογραφία.

Φαρμάκη Αρετή (Μ.Ν.Ε.Σ.), Η λειτουργία του ενδύματος στα ελληνικά δημοτικά τραγούδια. Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω, σ. 513-727.

Πρόλογος. Τα έργα που αποδελτιώθηκαν: Γ. Χρ. Χασιώτου,

Συλλογή των κατά την Ἠπειρον δημοτικῶν αἰμιῶτων (Αθήναι 1866)· Χαρ. Ρέμπηλη, Κονιτωίτικα (Αθήναι 1953)· Π. Αραβαντινού, Συλλογή Δημοτικῶν Ἀσμάτων τῆς Ἠπείρου (Αθήναι 1880)· Δ. Πετρόπουλου, Ἑλληνικά Δημοτικά τραγούδια (Αθήναι 1958)· Α. Passow, Δημοτικά Τραγούδια (Αθήναι 1958)· Ν. Γ. Πολίτου, Ἐκλογαί ἀπό τα τραγούδια του ἐλληνικοῦ λαοῦ (Αθήναι 1978). 1. Ἑλλάδα, γενικά. 2. Ἠπειρος. Ἐπισημαίνονται τα ἐξῆς: Γελέκι - ζωνάρι - κεφαλόδεσμος - κοσμήματα - κονμπιά - μαντίλι - παπούτσια - ποδιά - πουκάμισο - τσέπη, πουγγί - φόρεμα, φουστάνι - κάπα. Καθημερινά και ἐπίσημα ἐνδύματα. Υφάσματα. Χρώματα.

Ε υ ρ ω π α ῖ κ ῆ λ ο γ ο τ ε χ ν ῖ α

Κρασιά Βασιλική (Ιστ-Αρχ), Ενδυματολογικά στοιχεία στη διηγηματογραφία του Ἄντον Τσέχοφ. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Χειμερινό ἐξάμηνο, τ. 21: Κ, σ. 1-473.

Πρόλογος. Κατάλογος των ἔργων που αποδελτιώθηκαν. Υποθέσεις των ἔργων (σύντομη ἀπόδοση). Ἡ ζωὴ και το ἔργο του Ἄντον Παύλοβιτς Τσέχοφ. Γεωγραφικό, ἱστορικό και κοινωνικό πλαίσιο τῆς Ρωσίας. Παρατηρήσεις. Χρονολογικὴ τοποθέτηση των ἐνδυμάτων που περιγράφονται. Επεξεργασία ἀποδελτιωμένου υλικού κατὰ φύλο, κοινωνικὴ τάξη, επαγγελματικὴ ἀπασχόληση, σε καθημερινές και γιορτινές περιστάσεις. Παρατηρήσεις. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία. Περιεχόμενα.

Κρασιά Βασιλική (Ιστ-Αρχ), Ενδυματολογικά στοιχεία στο ἔργο του Μαξίμ Γκόρκι. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Χειμερινό ἐξάμηνο, τ. 21: Κ, σ. 475-693.

Πρόλογος. Κατάλογος των ἔργων που αποδελτιώθηκαν. Περιλήψεις των ἔργων. Ἡ ζωὴ και το ἔργο του Μαξίμ Γκόρκι. Γεωγραφικό, ἱστορικό και κοινωνικό πλαίσιο τῆς Ρωσίας. 1. Επεξεργασία ἀποδελτιωμένου υλικού κατὰ φύλο, κοινωνικὴ τάξη, επαγγελματικὴ ἀπασχόληση, σε καθημερινές και γιορτινές περιστάσεις. 2. Χρονολογικὴ τοποθέτηση των ἔργων. Παρατηρήσεις. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία. Περιεχόμενα.

τιωμένου υλικού. Επεξεργασία. Παρατηρήσεις. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία.

Λ α Ύ κ ή λ ο γ ο τ ε χ ν ί α κ α ι γ λ ώ σ σ α

Νούση Μάνθα (Μ.Ν.Ε.Σ.), Λαογραφικά στοιχεία υφαντικής, κεντητικής, πλεκτικής στα Δημοτικά τραγούδια: (α) Συλλογή Αγίδος Θέρου, "Τα τραγούδια των Ελλήνων", Α' Έκδοση, Αθήναι 1951, και Συλλογή Ειρήνης Σπανδωνίδη, "Τραγούδια της Αγόριανης", Αθήνα 1937. Σειρά Δεύτερη, 1965-69, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Μ-Ν, 5, σ. 717-797.

Αποδελτίωση στοιχείων. Λεξιλόγιο.

Τσεκούρα Λαμπρινή (Μ.Ν.Ε.Σ.), Αποδελτίωση των λαογραφικών στοιχείων λατρείας και ενδυμασίας από τα "Γλωσσικά ιδιώματα της Ηπείρου" του Ευάγ. Μπόγκα (Τόμος Α'). Σειρά Δεύτερη, 1965-69, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., 8, Τ-Ω, σ. 133-231.

Παράθεση του αποδελτιωμένου υλικού σε δύο μέρη όσον αφορά στο θέμα ενδυμασία (α) ανδρών και (β) γυναικών.

Κηπουρίδου Ολυμπία (Μ.Ν.Ε.Σ.), Η ενδυμασία στα παραμύθια. Νέα Σειρά, 1978-79, Κ-Λ, σ. 274-327.

Πρόλογος. Βιβλιογραφία. Το υλικό. 1. Ενδυμασίες φτωχών - πλουσίων. 2. Διακοσμητικά θέματα στις φορεσιές. 3. Ενδυμασία και μαγεία. 4. Εξαρτήματα της φορεσιάς. 5. Υποδήματα. 6. Στολίδια και κεντήματα. 7. Χρώματα. 8. Μεταμορφώσεις - Μεταμφιέσεις. Επίλογος.

Νάσιουτζικ Αρετή (Μ.Ν.Ε.Σ.), Η ενδυμασία στο δημοτικό τραγούδι. Νέα Σειρά, 1978-79, Λ-Σ, σ. 415-455.

Πρόλογος. Εισαγωγή. 1. Γυναικεία φορεσιά: Νυφιάτικη. Πένθιμη. Μαντίλι - ποδιά. Μαλλιά. Κεφαλοκαλύμματα. Βάψιμο των χειλιών. 2. Ανδρική φορεσιά: Φέσι. Φυλαχτά. Οπλισμός. Ζώνη. Κοσμήματα. Βιβλιογραφία.

Φαρμάκη Αρετή (Μ.Ν.Ε.Σ.), Η λειτουργία του ενδύματος στα ελληνικά δημοτικά τραγούδια. Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω, σ. 513-727.

Πρόλογος. Τα έργα που αποδελτιώθηκαν: Γ. Χρ. Χασιώτου,

Συλλογή των κατά την Ήπειρον δημοτικών ασιμάτων (Αθήναι 1866)· Χαρ. Ρέμπηλη, Κοιτισιώτικα (Αθήναι 1953)· Π. Αρμυραντινού, Συλλογή Δημοτικών Ασμάτων της Ηπείρου (Αθήναι 1880)· Δ. Πετρόπουλου, Ελληνικά Δημοτικά τραγούδια (Αθήναι 1958)· Α. Passow, Δημοτικά Τραγούδια (Αθήναι 1958)· Ν. Γ. Πολίτου, Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού (Αθήναι 1978). 1. Ελλάδα, γενικά. 2. Ήπειρος. Επισημαίνονται τα εξής: Γελέκι - ζωνάρι - κεφαλόδεσμος - κοσμήματα - κουμπιά - μαντίλι - παπούτσια - ποδιά - ποικάμισο - τσέπη, πουγγί - φόρεμα, φουστάνι - κάπα. Καθημερινά και επίσημα ενδύματα. Υφάσματα. Χρώματα.

Ε υ ρ ω π α ῦ κ ή λ ο γ ο τ ε χ ν ί α

Κρασιά Βασιλική (Ιστ-Αρχ), Ενδυματολογικά στοιχεία στη διηγηματογραφία του Άντον Τσέχωφ. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92. Χειμερινό εξάμηνο, τ. 21: Κ, σ. 1-473.

Πρόλογος. Κατάλογος των έργων που αποδελτιώθηκαν. Υποθέσεις των έργων (σύντομη απόδοση). Η ζωή και το έργο του Άντον Παύλοβιτς Τσέχωφ. Γεωγραφικό, ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της Ρωσίας. Παρατηρήσεις. Χρονολογική τοποθέτηση των ενδυμάτων που περιγράφονται. Επεξεργασία αποδελτιωμένου υλικού κατά φύλο, κοινωνική τάξη, επαγγελματική απασχόληση, σε καθημερινές και γιορτινές περιστάσεις. Παρατηρήσεις. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία. Περιεχόμενα.

Κρασιά Βασιλική (Ιστ-Αρχ), Ενδυματολογικά στοιχεία στο έργο του Μαξίμ Γκόρκι. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92. Χειμερινό εξάμηνο, τ. 21: Κ, σ. 475-693.

Πρόλογος. Κατάλογος των έργων που αποδελτιώθηκαν. Περιλήψεις των έργων. Η ζωή και το έργο του Μαξίμ Γκόρκι. Γεωγραφικό, ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της Ρωσίας. 1. Επεξεργασία αποδελτιωμένου υλικού κατά φύλο, κοινωνική τάξη, επαγγελματική απασχόληση, σε καθημερινές και γιορτινές περιστάσεις. 2. Χρονολογική τοποθέτηση των έργων. Παρατηρήσεις. Επίλογος. Γλωσσάρι. Βιβλιογραφία. Περιεχόμενα.

Ε. ΑΛΛΑ ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Το σύγχρονο αστικό ένδυμα

Διαφήμιση

Καλογεράς Νίκος και Σουφλήρη Εύη (Ιστ-Αρχ), **Διαφήμιση και ένδυμα**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1987-88, Χειμερινό εξάμηνο (Συμπλήρωμα), τ. 3: Κ και Σ, 2 τεύχη.

Α' τεύχος: Η διαφήμιση. Εικόνες του εαυτού. Εικόνες της διαφήμισης. Το σήμα. Διαφήμιση και ένδυμα. Το περιοδικό στην υπηρεσία του ενδύματος. Διαφημίσεις και ημερήσιος τύπος. Περιγραφικές διαφημίσεις. Διαφημίσεις συγκεκριμένου είδους. Διαφημίσεις με διάσημες φίρμες. Σε πρώτο πλάνο το όνομα του καταστήματος. Διαφημίσεις με προσωπικότητες. Παιδικό ένδυμα. Β' τεύχος: Σπορ ένδυση και διαφήμιση. Φορέματα εγκυμοσύνης. Μαγιό. Εσώρουχα. Καλσόν. Γούνες. Αξεσουάρ. Καλλυντικά. Ένδυμα και διαφήμιση κατά την περίοδο των εκπτώσεων: Ειδικά διαφημιστικά τεύχη. Διαφημίσεις στον ημερήσιο τύπο. Διαφημίσεις των γιορτινών ημερών. Χριστουγεννιάτικες αγορές. Παρατηρήσεις. Συμβουλές. Προτροπές. Κατάλογος των διαφημίσεων που συγκεντρώθηκαν και μελετήθηκαν (αριθμ. 140) κατά είδος ενδύματος και περιοδικό ή εφημερίδα (αναφέρεται εδώ το τεύχος και η ημερομηνία της κυκλοφορίας τους).

Χαρίση Άννα (Ιστ-Αρχ), **Παιδικό ένδυμα και διαφήμιση στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο των ετών 1984 - 1990**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 7: Σ-Χα, σ. 271-507.

Πρόλογος. Εισαγωγή. 1. Μωρουδιακά - Βαπτιστικά (για αγόρια και κορίτσια). 2. Κοστούμια νηπιακής και παιδικής ηλικίας: Εσώρουχα - καθημερινά, για αγόρια και κορίτσια. Κομμώσεις. Υπόδηση. Αθλητικά ρούχα. Γιορτινά. Μάλλινα και πλεχτά. Νυχτικά. Κοσμήματα. Άλλα εξαρτήματα: Γυαλιά - γάντια. Κεφαλοκαλύμματα. 3. Κατάλογος διαφημιστικών μηνυμάτων. Συμπεράσματα. Παράθεση εικόνων - διαφημίσεων επιλεγμένων από τον Τύπο (αριθμ. 100).

Τσοκανά Αργυρούλα (Ιστ-Αρχ), **Διαφήμιση και παιδικό ένδυμα στον Τύπο των ετών 1989 - 1990**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 19: Τσο, σ. 1-329.

Πρόλογος. Εισαγωγή. 1. Εξωτερικά ενδύματα: Καθημερινά και γιορτινά. Αθλητικά. Μπλουζες - πουλόβερ. Φορέματα. Επενδύσεις. Κομμώσεις. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υπόδημα. Εξαρτήματα. Συμπεράσματα. 2. Κατάλογος διαφημιστικών μηνυμάτων. Παράρτημα με το αντιπροσωπευτικό διαφημιστικό υλικό που μελετήθηκε.

Τσοκανά Αργυρούλα (Ιστ-Αρχ), **Διαφήμιση και εφηβικό - νεανικό ένδυμα στον Τύπο των ετών 1989-91**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, Χειμερινό εξάμηνο, 1991-92, τ. 22: Τσο, σ. 1-497.

Το θέμα εξετάζεται όπως ακριβώς και το προηγούμενο.

Μπλου τζηνς

Αλεξοπούλου Θεοδώρα (Ιστ-Αρχ), **Τα μπλου τζηνς στο σύγχρονο κόσμο (Συμπλήρωση και επεξεργασία ερωτηματολογίου - Έρευνα περιοδικού Τύπου)**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 5: Α-Ε, σ. 1-185.

Εισαγωγή. 1. Προβληματισμοί για την επικράτηση των μπλου τζηνς και τη σημασία της. 2. Μορφολογία των μπλου τζηνς και διαφήμιση. 3. Εικόνες (Φωτογραφικό υλικό από τον περιοδικό τύπο). 4. Πίνακες ερωτήσεων - απαντήσεων. 5. Ποσοστά.

Σύγχρονα γαμήλια κοστούμια

Θεοδωροπούλου Ελένη (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Το σημερινό νυφικό**. Νέα Σειρά, 1979-80, Γ-Λ, σ. 529-559.

Παρατηρήσεις βασισμένες σε βιβλιογραφικά δεδομένα και στον περιοδικό Τύπο.

Καραπατά Αναστασία (Φιλ), **Γαμήλια κοστούμια και δεισιδαιμονικές αντιλήψεις στο Ευνοχώρι Μεσολογγίου**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 6: Ε-Ρ, σ. 215-267.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Πληροφορητές. Παρατίθεται το υλικό που

οιγκεντρώθηκε κατά δεκαετίες (από τη δεκαετία του 1910 - 20 μέχρι τη δεκαετία 1980-90) για την ανδρική και τη γυναικεία γαμήλια ένδυση. Συμπεράσματα. Παρατηρήσεις. Φωτογραφίες. Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Μωραϊτού Αικατερίνη (Ιστ-Αρχ), **Γυναικείες γαμήλιες αμφιέσεις στην ηπειρωτική Ελλάδα (Λάρισα, Τρίκαλα, Καρδίτσα, Δράμα, Ιωάννινα)**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Θερινό εξάμηνο, τ. 11: Μ-Ω, σ. 1-203.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Τα νυφικά φορέματα κατά δεκαετία (από τη δεκαετία του 1930-40 μέχρι τη δεκαετία 1980-90): Εσώρουχα της νύφης. Εξωτερικά ενδύματα. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. Καλλωπισμός. Άλλα εξαρτήματα. Προλήψεις. 2. Παρατηρήσεις κατά δεκαετία. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Παπαπούλου Αγλαΐα (Ιστ-Αρχ), **Ανδρική και γυναικεία γαμήλια ενδυμασία στην ηπειρωτική Ελλάδα (Αθήνα, Βόλος, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Μικρό Βουνό Λαρίσης, Ξυλαγανή Κομοτηνής, Ζάχο Τρικάλων)**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Θερινό εξάμηνο, τ. 11: Μ-Ω, σ. 207-499.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Ανδρική γαμήλια ενδυμασία κατά τις δεκαετίες 1940 - 50 μέχρι τη δεκαετία 1980 - 90: Εσώρουχα. Εξωτερικά ενδύματα. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. Άλλα εξαρτήματα. Προλήψεις. 2. Γυναικεία γαμήλια ενδυμασία κατά τις ίδιες δεκαετίες με την ίδια κατάταξη του υλικού. 3. Συμπεράσματα. Παρατηρήσεις. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Φραγκίδου Αθανασία (Ιστ-Αρχ), **Δεισιδαιμονίες και αντιβασκάνια κατά την ένδυση του γαμπρού και της νύφης στον ελλαδικό χώρο**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 7: Σ-Χα, σ. 211-269.

Εισαγωγή. 1. Παραδείγματα από όλη την Ελλάδα. Το πλέξιμο της νύφης. Το ντύσιμο του γαμπρού. Το στόλισμα της νύφης. Άλλες συνήθειες. Τα στέφανα. Δεισιδαιμονίες κατά τη στέψη. 2. Αναφορά στο γάμο του παλιού καιρού στα Γρεβενά. Σημειώσεις. Βιβλιογραφία.

Χριστοδούλου Ιουλία (Π.Τ.Δ.Ε.), **Γαμήλια ενδύματα απ' όλη την Ελλάδα (1920 - 1980)**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 8: Χε - Ω, σ. 135-321.

Πρόλογος. Εισαγωγή. Τόποι έρευνας: Ιωάννινα - Άνω Πεδινά Ζαγορίου - Αρτεσιανό Καρδίτσας - Ηράκλειο Κρήτης. Κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Τρόπος έρευνας. Δυσκολίες. Παρατηρήσεις. Διάρθρωση της εργασίας. Αναφορά στο φωτογραφικό υλικό. 1. Ανδρικά γαμήλια κοστούμια κατά τόπο και δεκαετία: Εσώρουχα. Εξωτερικά ενδύματα. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Κοσμήματα. Άλλα εξαρτήματα. Καλλωπισμός. 2. Γυναικεία νυφικά ενδύματα κατά τόπο και δεκαετία με την ίδια διάταξη του υλικού. 3. Παρατηρήσεις και συγκρίσεις. Συμπεράσματα. Φωτογραφίες. Ευρετήριο. Περιεχόμενα.

Μπαράκου Αθανασία (Ιστ-Αρχ), **Οίκοι ενοικιαζομένων νυφικών της περιοχής Αγρινίου**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 17: Μπα - Παυλη, σ. 153-301.

Συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο που αφορά την οργάνωση και λειτουργία των επαρχιακών οίκων ενοικιαζομένων νυφικών καθώς και τη σημασία του λευκού νυφικού στα αστικά κέντρα και τα χωριά της μεταπολεμικής Ελλάδας μέχρι τις ημέρες μας. Φωτογραφίες.

Παυλή Ελένη (Ιστ-Αρχ), **Η γυναικεία γαμήλια αμφιέση στην Αθήνα κατά την περίοδο 1964-1989**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 17: Μπα - Παυλη, σ. 331-503.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. Εσώρουχα. Το νυφικό φόρεμα. Κόμμωση. Κεφαλοκαλύμματα. Κάλτσες. Υποδήματα. Καλλωπισμός. Άλλα εξαρτήματα. Προλήψεις. Γενικά συμπεράσματα και παρατηρήσεις κατά δεκαετίες. Φωτογραφίες. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Σίμου Φωτεινή (Ιστ-Αρχ), **Η γυναικεία γαμήλια ενδυμασία κατά την περίοδο 1934 - 1983 στα Φάρσαλα, Τρίκαλα, Σοφάδες, Καρδίτσα, Ιωάννινα. Η συμβολή των οίκων ενοικιαζομένων νυφικών στην καθιέρωση του λευκού νυφικού φορέματος**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Θερινό εξάμηνο, τ. 18: Παυλι - Τσι, σ. 61-161.

Εισαγωγή. Πληροφορητές. 1. Παρουσίαση των νυφικών φορεμά-

των κατά δεκαετία. 2. Οι οίκοι ενοικιαζομένων νυφικών. 3. Ερωτηματολόγιο. Απαντήσεις. Φωτογραφίες.

Τσίγκα Ζωή (Ιστ-Αρχ), **Οίκοι ενοικιαζομένων νυφικών της περιοχής Τρικάλων**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 20: Δ και Τσι, σ. 105-221.

Συνεντεύξεις με ιδιοκτήτες οίκων ενοικιαζομένων νυφικών στην περιοχή των Τρικάλων για τη λειτουργία και το ρόλο που διαδραματίζουν στη συνέχιση της "παράδοσης" του λευκού νυφικού φορέματος. Φωτογραφίες.

Τσίγκα Ζωή (Ιστ-Αρχ), **Οίκοι ενοικιαζομένων νυφικών περιοχής Καρδίτσας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 25: Τσι - Ω, σ. 1-99.

Συνεντεύξεις με ιδιοκτήτες οίκων ενοικιαζομένων νυφικών στην περιοχή Καρδίτσας για τη λειτουργία τους και το ρόλο που διαδραματίζουν στη συνέχιση της "παράδοσης" του λευκού νυφικού φορέματος. Φωτογραφίες από τους χώρους επιδείξεων και εκθέσεων. Φωτογραφίες από γάμους της περιόδου 1958 - 1990 με πληροφορίες για τα εικονιζόμενα πρόσωπα, το επάγγελμά τους, τόπο κατοικίας, τόπο και ημερομηνία γάμου, προέλευση του νυφικού φορέματος.

Χασιώτου Ελένη (Ιστ-Αρχ), **Οίκοι ενοικιαζομένων νυφικών της περιοχής Κατερίνης**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1991-92, Θερινό εξάμηνο, τ. 25: Τσι-Ω, σ. 337-419.

Συνεντεύξεις με ιδιοκτήτες οίκων ενοικιαζομένων νυφικών όπως και παραπάνω. Φωτογραφίες από γάμους στην Πιερία κατά την περίοδο 1945-1991 με σχετικές πληροφορίες.

Ρούχα του πένθους

Καλαφάτης Κων/νος (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Το πένθιμο ρούχο στην Αθήνα**. Νέα Σειρά, 1980-81, Α-Κ, σ. 561-597.

Εισαγωγή. Το πένθιμο ρούχο σήμερα. Παρατηρήσεις. Αλόψεις. Φωτογραφίες.

Σ τ ο λ έ ς

Σχολικές αμφιέσεις

Ζιάκα-Σόφου Ζωίτσα (Αετής), **Η σχολική αμφίεση κατά την περίοδο 1960 - 1986 στην περιοχή Λούρου του νομού Πρέβεζας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 1: Α-Σ, σ. 247-351.

Πρόλογος. Πληροφορητές. Εισαγωγή. 1. Η αμφίεση των αγοριών: Νηπιαγωγείο - Δημοτικό - Γυμνάσιο και Λύκειο. 2. Η αμφίεση των κοριτσιών: Νηπιαγωγείο - Δημοτικό - Γυμνάσιο και Λύκειο. 3. Η αντιμετώπιση του θέματος. Φωτογραφίες. Περιεχόμενα.

Τσακίρη Ελένη (Π.Τ.Δ.Ε.), **Η σχολική αμφίεση στο νομό Πέλλας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1984-86, τ. 2: Τ-Ω, σ. 175-245.

Εισαγωγή. Πληροφορητές. 1. Η σχολική αμφίεση στη Δημοτική εκπαίδευση, στο Γυμνάσιο και το Λύκειο. 2. Η σύγχρονη αντιμετώπιση του θέματος. 3. Η κατάργηση της σχολικής ποδιάς. Φωτογραφίες. Περιεχόμενα.

Επαγγελματικά ενδύματα

Ελεφαντή Μαρία (Παιδ), **Το επαγγελματικό ένδυμα. Οι πωλήτριες της Αθήνας**. Νέα Σειρά, 1981-82, Α-Ε, σ. 279-354.

Το θέμα αφορά στη διερεύνηση της ένδυσης των πωλητριών σε καταστήματα της ελληνικής πρωτεύουσας: 1. Σε καταστήματα νεωτερισμών. 2. Σε μεγάλα πολυκαταστήματα. 3. Σε "μπουτίκ". Γίνεται προσπάθεια να επισημανθούν και να ερμηνευθούν οι διαφορές κατά περίπτωση. Φωτογραφίες.

Αντίοχος Κων/νος (Ιστ-Αρχ), **Στολές ενόπλων δυνάμεων και σωμάτων ασφαλείας**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1987-88 και 1989-90, τ. 4: Α-Ω (Συμπλήρωμα), σ. 1-125 .

Πρόλογος. 1. Οι στολές. Γενικές παρατηρήσεις. 2. Στολές εκστρατείας ή επιχειρήσεων. 3. Διακριτικά βαθμών. 4. Διακριτικά αστυνομίας. 5. Αστυνομικές στολές. Βιβλιογραφία.

Μαχά Αθηνά (Ιστ.-Αρχ), **Η ποδιά ως επαγγελματικό ένδυμα**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Φερινό εξάμηνο, τ. 16: Κρα-Μα, σ. 267-320.

Εισαγωγή. 1. Η ποδιά της νοικοκυράς. 2. Η ιατρική ποδιά. 3. Η ποδιά - φόρμα του σιδηρουργού. 5. Η ποδιά του ψαρά. 6. Η ποδιά της καθαρίστριας. 7. Η ποδιά της πωλήτριας. 8. Η ποδιά της "πωλήτριας" στη λαϊκή αγορά. Φωτογραφίες.

Ενδυμασία του κλήρου

Κουρελή Αθανασία (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Η ενδυμασία του κλήρου**. Νέα Σειρά, 1982-83, Κου-Ο, σ. 1-157.

Πρόλογος. Πρώτο μέρος: Ιστορική εξέλιξη. Δεύτερο μέρος: Το εκκλησιαστικό ένδυμα σήμερα (επιτόπια έρευνα σε ιεροραφεία των Ιωαννίνων, Αθηνών και Αιγίου). 1. Εργαστήρια. 2. Κατασκευαστές. 3. Τα μέρη της ιερατικής αμφίεσης. Είδη. Κατασκευή. Χρώματα και συμβολισμός. Οικονομία. 4. Απόψεις ιερέων για τα ράσα και τα άμφια. Φωτογραφίες. Δείγματα υφασμάτων και παραστάσεων. Γλωσσάρι. Περιεχόμενα.

Καπάλα Ευφροσύνη (Φιλ), **Τα εκκλησιαστικά ενδύματα των ορθοδόξων. Ιστορική εξέλιξη - Μορφολογία - Λειτουργία από τα Αποστολικά χρόνια μέχρι σήμερα**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1990-91, Φερινό εξάμηνο, τ. 13: Καπ, σ. 1-381.

Πρώτο μέρος: Πρόλογος. Βιβλιογραφία. Πληροφορητές. Ιστορική αναδρομή. 1. Προέλευση. Θεωρίες. 2. Ιστορική εξέλιξη του ράσου (εξώρασο - αντερί ή ζωστικό ή εξώρασο). 3. Τα επιμέρους στοιχεία της ιερατικής στολής: Στην Παλαιά Διαθήκη - στην Παπική εκκλησία - στην εκκλησία των Διαμαρτυρομένων - στην Ευαγγελική εκκλησία - στην αγγλικανική εκκλησία. 4. Η Κοινή αμφίεση: προέλευση των εξαρτημάτων της ιερατικής στολής των Ορθοδόξων. 5. Οι διάφορες τάσεις για τον συμβολισμό των ιερατικών και αρχιερατικών αμφίων. Συμβολισμός των αμφίων. Διαχωρισμός των αμφίων κατά ιερατική βαθμίδα. 6. Θεωρίες για τα αρχιερατικά άμφια. 7. Χρωματισμοί των αμφίων. 8. Παραστάσεις στα υφάσματα. 9. Εικονογραφία. Επιγραφές. 10. Τεχνίτες και εργαστήρια. 11. Συλλογές. Οικονομία. Είδη υφασμάτων. Κεντήματα. Εργαστήρια. Κατασκευαστές. Περιγραφή χώρων,

παράδοση εργαστηρίων, υπαλληλικό προσωπικό. 12. Απόψεις για τα ράσα και την ενδεχόμενη κατάργησή τους από τοπική ή Πανορθόδοξη Σύνοδο. Δεύτερο μέρος: Φωτογραφικό υλικό και Γλωσσάρι. Τρίτο μέρος: Δειγματολόγιο υφασμάτων με παρατηρήσεις για τις παραστάσεις σ' αυτά.

Θεατρικά κοστούμια

Καρφοπούλου Δέσποινα (Μ.Ν.Ε.Σ.), **Ενδυματολογία και Θέατρο στον ελληνικό χώρο**. Νέα Σειρά, 1982 - 83, Δ-Κα, σ. 231-379.

Πρόλογος. Πληροφορητές. 1. Η λειτουργικότητα του θεατρικού κοστούμιού. 2. Ενδυματολόγος - Συγγραφέας - σκηνοθέτης. 3. Ενδυματολογία και σκηνογραφία. 4. Υλικά - Κατασκευαστές - Παραγωγός. 5. Θεατρική κριτική. 6. Η ενδυματολογία ως επάγγελμα σήμερα. Ανακεφαλαίωση. Συμπεράσματα. Φωτογραφίες και Σχέδια. Περιεχόμενα.

Χρηστίδη Σταματική (Φιλ), **Τα θεατρικά κοστούμια**. Φροντιστήριο Μ. Βρέλλη-Ζάχου, 1989-90, Χειμερινό εξάμηνο, τ. 8: Χ-Ω, σ. 1-133.

Εισαγωγή. 1. Το ένδυμα στο θέατρο. Λίγα λόγια για τον όρο θεατρικό κοστούμι. 2. Η λειτουργικότητα του θεατρικού κοστούμιού. Η σχέση του ηθοποιού με το κοστούμι. 3. Ο ρόλος του ενδυματολόγου και η συνεργασία του με το συγγραφέα, το σκηνοθέτη και τους άλλους συντελεστές της παράστασης. 4. Τρόποι σκηνογραφικής και ενδυματολογικής ερμηνείας. 5. Τρόποι έρευνας του ενδυματολόγου. 6. Αναζητώντας την αρμονία μέσα από το υλικό, το χρώμα και τη γραμμή. 7. Οι κατασκευαστές. 8. Οι παραγωγοί. 9. Το ένδυμα στα διάφορα θεατρικά είδη. 10. Η θεατρική κριτική. 11. Συνοπτική επισκόπηση της ιστορίας της ενδυματολογίας στο νεώτερο ελληνικό θέατρο. 12. Η ενδυματολογία ως επάγγελμα σήμερα. 13. Πρωτοβουλίες από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Σχέδια. Φωτογραφίες (Προέλευση: Θεατρικό Μουσείο - Αίθουσα Κατίνας Παξινού - Βεστιάριο Θεάτρου Κοτοπούλη - Ρεξ, Συλλογή Λεπενιώτη). Βιβλιογραφία. Περιεχόμενα.

Ε Π Ι Μ Ε Τ Ρ Ο

Λαογραφικό Αρχείο Φιλοσοφικής Σχολής
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Χειρόγραφα Λαογραφίας Φοιτητών Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων

(α) Έδρα Λαογραφίας : Καθηγητής Δ. Λουκάτος

Σειρά Πρώτη, 1964-1965, Ι, Α-Κ
Σειρά Πρώτη, 1964-1965, ΙΙ, Α-Ω

Σειρά Πρώτη, 1964-1968, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Α-Γ, 1
Σειρά Πρώτη, 1964-1968, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Δ-Κ, 2
Σειρά Πρώτη, 1965-1968, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Λ-Ν, 3
Σειρά Πρώτη, 1964-1968, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Π-Ρ, 4
Σειρά Πρώτη, 1964-1968, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Σ-Χ, 5

Σειρά Πρώτη, 1964-1969, Τμήμα Κλασσικό, Α-Γ, 1
Σειρά Πρώτη, 1964-1969, Τμήμα Κλασσικό, Δ-Ι, 2
Σειρά Πρώτη, 1964-1969, Τμήμα Κλασσικό, Κ-Κον, 3
Σειρά Πρώτη, 1964-1969, Τμήμα Κλασσικό, Κον-Μα, 4
Σειρά Πρώτη, 1964-1969, Τμήμα Κλασσικό, Μ-Ν, 5
Σειρά Πρώτη, 1964-1969, Τμήμα Κλασσικό, Ν-Π, 6
Σειρά Πρώτη, 1964-1969, Τμήμα Κλασσικό, Ρ-Χ, 7

Σειρά Πρώτη, 1967-1968, Τμήμα Κλασσικό, Α-Ω

Σύμμεικτα, 1964-1969

Θροσσελικά, Σειρά I-III, 1964-1967

Σειρά Δευτέρα, 1965-1966, Α-Ω

Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Α-Β, 1
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Γ-Δ, 2
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Ε-Κα, 3
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Κα-Λ, 4
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Μ-Ν, 5
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Ο-Πα, 6
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Πα-Σ, 7
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Τ-Ω, 8

Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Κλασσικό, Α-Γ, 1
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Κλασσικό, Δ-Κι, 2
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Κλασσικό, Κι-Λ, 3
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Κλασσικό, Μ, 4
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Κλασσικό, Ν-Πα, 5
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Κλασσικό, Πα-Πο, 6
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Κλασσικό, Σ-Τζ, 7
 Σειρά Δεύτερη, 1965-1969, Τμήμα Κλασσικό, Τρ-Χ, 8

Σειρά Τρίτη, 1966-1967, I, Α-Κ
 Σειρά Τρίτη, 1966-1967, II, Λ-Π
 Σειρά Τρίτη, 1966-1967, III, Ρ-Ω

Σειρά Τετάρτη, 1967-1968, I
 Σειρά Τετάρτη, 1967-1968, II
 Σειρά Τετάρτη, 1967-1968, III, Ε-Κ
 Σειρά Τετάρτη, 1967-1968, IV, Λ-Μ
 Σειρά Τετάρτη, 1967-1968, V, Ν-Πε
 Σειρά Τετάρτη, 1967-1968, VI, Πη-Τα
 Σειρά Τετάρτη, 1967-1968, VII, Τζα-Ω

Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 1, Α-Ε
 Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 2, Α-Ε
 Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 3, Ζ-Ι
 Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 4, Κ-Λ

Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 5, Μ-Ο
 Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 6, Π
 Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 7, Ρ-Σ
 Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 8, Τ-Υ
 Σειρά Πέμπτη, 1968-1969, 9, Φ-Ω

(β) Έδρα Λαογραφίας: Καθηγητής με ανάθεση Ν. Μ. Παναγιωτάκης

Σειρά Εβδόμη, 1970-1974, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Α-Γ, 1
 Σειρά Εβδόμη, 1970-1974, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Δ-Ι, 2
 Σειρά Εβδόμη, 1970-1974, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Κ, 3
 Σειρά Εβδόμη, 1970-1974, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Λ-Ν, 4
 Σειρά Εβδόμη, 1970-1974, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ., Ο-Ρ, 5
 Σειρά Εβδόμη, 1970-1974, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ.
 Σειρά Εβδόμη, 1970-1974, Τμήμα Μ.Ν.Ε.Σ.

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1968-1973, Α-Ω

(γ) Έδρα Λαογραφίας: Καθηγητής Μ. Γ. Μερκελός (με τη συνεργασία των βοηθών Μηνά Αλ. Αλεξιάδη, Κωνσταντίνος Μπάδα-Τσομάκου, Βασιλικής Ρόκου, και της επιστημονικής συνεργάτιδος Μαρίνας Βρέλλη-Ζάχου).

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1973-1978, Α-Ω
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1975-1976, Α-Ω

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1975-1979, Α-Σ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1975-1979, Σ-Χ

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1978-1979, Α-Β
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1978-1979, Β-Κ,
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1978-1979, Κ-Λ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1978-1979, Λ-Σ

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1979-1980, Α-Γ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1979-1980, Γ-Λ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1979-1980, Λ-Π

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1979-1980, Π-Χ

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1980-1981, Α-Κ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1980-1981, Κ-Ν
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1980-1981, Ν-Χ

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1981-1982, Α-Ε
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1981-1982, Ι-Μ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1981-1982, Μ-Π
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1981-1982, Π-Ρ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1981-1982, Τ-Χ

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1982-83, Α-Γ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1982-83, Δ-Κα
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1982-83, Κου-Ο
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1982-83, Α-Ο (Συμπλήρωμα)
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1982-83, Π-Ω (Συμπλήρωμα)

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1983-84, Α-Β
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1983-84, Γ-Λ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1983-84, Μ-Πα
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1983-84, Πλ-Ρ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1983-84, Σ-Φ
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1983-84, Χ-Ω

Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1984, Α-Λα (Θερινό Εξάμηνο)
 Συλλογή Φοιτητών, Νέα Σειρά, 1984, Λο-Ω (Θερινό Εξάμηνο)

(δ) Τομέας Λαογραφίας: Λέκτορας Μηνάς Αλ. Αλεξιάδης

Φροντιστήριο Μηνά Αλ. Αλεξιάδη
 Συλλογή Φοιτητών, 1984-85, Γ-Κ
 Συλλογή Φοιτητών, 1984-85, Κ-Χ
 Συλλογή Φοιτητών, 1984-85, Ζ-Π

Συλλογή Φοιτητών, 1985-86, Α-Κ
 Συλλογή Φοιτητών, 1985-86, Μ-Σ

(ε) Τομέας Λαογραφίας: Λέκτορας Μαρίνα Βρέλλη-Ζάχου

Φροντιστήριο Μαρίνας Βρέλλη-Ζάχου
 Συλλογή Φοιτητών, 1984-86, 1, Α-Σ
 Συλλογή Φοιτητών, 1984-86, 2, Τ-Ω

Συλλογή Φοιτητών, 1987-88, Χειμερινό Εξάμηνο, 3, Κ και Σ
 Συλλογή Φοιτητών, 1987-88 και 1989-90 (Συμπλήρωμα), 4, Α-Ω

Συλλογή Φοιτητών, 1989-90, Χειμερινό Εξάμηνο, 5, Α-Ε
 Συλλογή Φοιτητών, 1989-90, Χειμερινό Εξάμηνο, 6, Ε-Ρ
 Συλλογή Φοιτητών, 1989-90, Χειμερινό Εξάμηνο, 7, Σ-Χα
 Συλλογή Φοιτητών, 1989-90, Χειμερινό Εξάμηνο, 8, Χε-Ω
 Συλλογή Φοιτητών, 1989-90, Χειμερινό Εξάμηνο, 9, Ζ και Σ

Συλλογή Φοιτητών, 1989-90, Θερινό Εξάμηνο, 10, Α-Λ
 Συλλογή Φοιτητών, 1989-90, Θερινό Εξάμηνο, 11, Μ-Ω

Συλλογή Φοιτητών, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, 12, Α-Καν
 Συλλογή Φοιτητών, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, 13, Καπ
 Συλλογή Φοιτητών, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, 14, Καρ
 Συλλογή Φοιτητών, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, 15, Κρα
 Συλλογή Φοιτητών, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, 16, Κρα-Μα
 Συλλογή Φοιτητών, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, 17, Μπα-Παυλη
 Συλλογή Φοιτητών, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, 18, Παυλι-Τσι
 Συλλογή Φοιτητών, 1990-91, Θερινό Εξάμηνο, 19, Τσο

Συλλογή Φοιτητών, 1991-92, Χειμερινό Εξάμηνο, 20, Δ και Τσι
 Συλλογή Φοιτητών, 1991-92, Χειμερινό Εξάμηνο, 21, Κ
 Συλλογή Φοιτητών, 1991-92, Χειμερινό Εξάμηνο, 22, Τσο

Συλλογή Φοιτητών, 1991-92, Θερινό Εξάμηνο, 23, Α-Λ
 Συλλογή Φοιτητών, 1991-92, Θερινό Εξάμηνο, 24, Μ-Τσα
 Συλλογή Φοιτητών, 1991-92, Θερινό Εξάμηνο, 25, Τσι-Ω

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Α΄ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Αθανασούλα Ελένη 41	Δημητρίου Γιαννούλα 50, 64
Αθηναίου Καλλιόπη 49	Δράμαλη Δήμητρα 26
Ακρίβος Κωστής 41	Δρόσου Χριστίνα 22
Ακτύπη Χριστίνα 53	Ελεφαντή Μαρία 75
Αλεξοπούλου Θεοδώρα 71	Ευαγγελάτου Μαρία 62
Αναστασέλου Αγγελική 60	Ευθυμίου Παναγιώτης 38
Αναστοπούλου Μανθούλα 29	
Ανδρεάδου Μαρία 30	Ζαγκανίκα Ελένη 61
Αντίοχος Κων/νος 75	Ζαμάνη Κωνσταντινά 33
Αντωνέλλος Σπύρος 52	Ζάρπα Φραγκίσκα 64
Αντωνίου Μαρία 30	Ζεϊμπέκη Ασπασία 23
Αραμπατζή Χριστίνα 23	Ζηκούδης Ιωάννης 20
Αρίδα Παρασκευή 42	Ζηλιασκοπούλου Σμαρούλα 19
Αρλέτου Βασιλική 35	Ζιάκα Σόφου Ζωίτσα 75
Αρμόνη Αγγελική 66	Ζιώγα Σοφία 60
	Ζιώγας Δημήτριος 21
Βαγενά - Παντούλα Ελένη 34	
Βαδεβούλη Κλεονίκη 57	Θεοδωράκη Παρασκευή 62
Βάντζου Αγνή 30	Θεοδωροπούλου Ελένη 71
Βελλιανίτη Καρολίνα 51	
Βήχα Όλγα 57	Ιωάννου Ευαγγελία 31
Βούρδα Χαρίκλεια 24	
	Καλαφάτης Κων/νος 74
Γαλάνη Κυριακή 43	Καλογεράς Νίκος 70
Γεώργαινα Μαρία 62	Καπάλα Ευφροσύνη 76
Γλάρου Κονδυλία 58	Καραγιάννη Μαρία 67
Γούλα Γραμματική 25	Καραπαπά Αναστασία 44, 71
	Καρούτα Αλεξάνδρα 25
Δεδέ Αικατερίνη 23	Καρφοπούλου Δέσποινα 77
Δεληστεργίου Σταυρούλα 41	Κανδαράκη Αρτεμισία 66

Κατσιροπού Άννα 28
 Κατσιροπού Βασιλική 50, 63
 Κατσιροπούλου Θωμαΐς 46
 Κηπουρίδου Ολυμπία 68
 Κίγκα Ελένη 29
 Κολίτσα Μαρία 22
 Κοιφελή Αθανασία 76
 Κοιπτάγιαρ Αικατερίνη 49
 Κοιταλίδου Πολυξένη 21
 Κρινια Βασιλική 67, 69
 Κιοτσάκη Καλλιόπη 31

Λάμπρου Ουρανία 19
 Λευθεριώτη Ξανθή 51, 63
 Λυκαίου Ελένη 36

Μακρή Σταματίνα 63
 Μαιμαλούδη Μαρία 44
 Μανίκα Ανδρομάχη 65
 Μαντζουτσο Ευθυμία 46
 Μαυρομουστακάκη Καλλιόπη 54
 Μαχά Αθηνά 47, 59, 76
 Μήτση Έλλη 42
 Μιχελινάκη Μαρίνα 60
 Μοΐζα Γεωργία 37
 Μούσιου Ελένη 36
 Μπάδα Ελένη 43
 Μπαλαμάτσιαν Αν. 57
 Μπανάσιου Ευαγγελία 42
 Μπαντελά Αικατερίνη 38
 Μπαράκου Αθανασία 73
 Μπαρδάκας Λάμπρος 29
 Μπέη Κατερίνα 46
 Μπέλλου Αλεξάνδρα 32
 Μπίζελα Άννα 27
 Μπριτζολάκη Ελένη 19
 Μπρότση Αικατερίνη 37
 Μωραΐτου Αικατερίνη 72

Νακοπούλου Ανδριάντα 60
 Νάσιουτζικ Αρετή 68
 Νικηφόρου Αλίκη 49
 Νούση Μάνθα 68
 Ντόλυρα Ελένη 32

Οικονόμου Παναγιώτα 38
 Οικονόμου Χρυσούλα 60

Παπαευσταθίου Κων/να 66
 Παπαθανασίου Βασιλική 58
 Παπακωνσταντίνου Ιωάννα 44
 Παπακωνσταντίνου Παναγιώτα 41
 Παπαντόνη Ιουλία 42
 Παπαπούλιου Αγλαΐα 72
 Παπιγκιώτη Κων/να 47
 Παπούλια Κλεοπάτρα 58
 Παππάς Λάζαρος 58
 Παυλή Ελένη 73
 Παυλίδης Χαράλαμπος 40
 Πεδιαδιτάκη Νικητούλα 55
 Πλιακοπάνος Κώστας 32
 Πολίτσου Δήμητρα 31
 Πράπα Ταξιαρχούλα 53

Ράπτη Παρθένα 61
 Ρούσου Υπαπαντή 53

Σαρακατσάνη Δήμητρα 40
 Σγούρου Αικατερίνη 50
 Σγούρου Καίτη 34
 Σεβαστάκη Αικατερίνη 64
 Σίμου Φωτεινή 73
 Σκόδρα Αλεξάνδρα 28, 65
 Σουφλέρη Εύη 70
 Σταθάκη Φωτεινή 38
 Σταθοπούλου Δήμητρα 45
 Σταματέλου Άννα 52
 Σταματοπούλου Πολυτίμη 45

Σταυρίδου Καίτη 27
 Συγκούνα Ιωάννα 63

Τζαμουράνη Δήμητρα 60
 Τζέρπου Παρασκευή 34
 Τζιόρα Ευαγγελία 24
 Τζιόλα-Γερογιάννη Αικατερίνη 39
 Τζουμερκιώτη Αγγελική 46
 Τζώρτζη Σταματία 57
 Τρούπουλη Χρυσούλα 45
 Τσαγκαράκη Μαρία 55
 Τσακίρη Ελένη 75
 Τσαμπάκαλος Σπυρίδων 47
 Τσατσάνης Ευάγγελος 29
 Τσεκούρα Λαμπρινή 68
 Τσιαντής Κωνσταντίνος 57
 Τσιάπαλη Ζωίτσα 30
 Τσιάτσιου Ευαγγελία 40
 Τσίγκα Ζωή 74
 Τσιρώνη Βασιλική 32
 Τσοκανά Αργυρούλα 71

Τσουμάνη Κωνσταντίνη 33
 Τυπάλδου Όλγα 52

Υφαντή Αμαλία 43

Φαρμάκη Αρετή 68
 Φασούλα Ιωάννα 39
 Φείδη Ερασμία 35
 Φραγκίδου Αθανασία 72
 Φτάκα Ευαγγελία 26

Χαλκίτη Φωτεινή 54
 Χαραλαμπίδης Γεώργιος 21
 Χαραλάμπους Ανδρούλα 56
 Χαρίση Άννα 70
 Χασιώτου Ελένη 74
 Χατζηστεργίου Δήμητρα 25
 Χρηστίδη Σταματική 77
 Χριστοδοπούλου Ιουλία 73
 Χριστοδοπούλου Χαρίκλεια 56
 Χρυσανθοπούλου Φωτεινή 33
 Χύτη Ευθυμία 36

Β' ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΟΠΩΝ

- Άγιος Νικόλαος Δαδώνης Ιωαννίνων 31
Αγναντερό (ή Μεσodάνι) Καρδίτσας 39, 42
Αγρίνιο 73
Αθήνα 67, 72, 73, 74, 75
Αιανή Κοζάνης 26
Αιτωλικό 43
Ανατολική Ρωμυλία 20
Αντίπαξι 51
Ανώγεια Κρήτης 54, 55
Άνω Κορακιάνα Κερκύρας 49
Άνω Πεδινά Ζαγορίου 73
Άνω Ράχη Πρεβέζης 61
Αράχωβα 44
Αραχωβίτσα Ιωαννίνων 60
Ατρεμισία Μεσσηνίας 45
Αρτεσιανό Καρδίτσας 38, 73
Αυγερινός Κοζάνης 25
- Βέροια 22
Βαρβάρα Χαλκιδικής 28
Βάρνα 67
Βάσα Κοιλανίου Κύπρου 56
Βιάννος Ηρακλείου 66
Βιτάστα (ή Κρηνίδα) Σερρών 27
Βοβούσα Ιωαννίνων 35
Βόλος 72
- Γαλλιάνα Πόντου 21
Γαρδελάδες Κερκύρας 51
Γαστούρι Κερκύρας 49
- Γέρμας Καστοριάς 24
Γεροπλάτανος Πωγωνίου Ιωαννίνων 34
Γιάννενα (βλ. και Ιωάννινα) 57, 58, 65, 72, 73
Γιλδίξ Κων/πολης 67
Γρατινή Ροδόπης 19
Γρεβενά 72
- Δάφνη Καλαβρύτων Αχαΐας 45
Δεσκάτη Γρεβενών 61
Δουμνίστα Ευρυτανίας 44
Δράμα 72
- Έβρος 19
Έδεσσα 26
Ελασσόνα 46
Ελευθεροχώριο Δαδώνης Ιωαννίνων 32
Ελληνόπυργος Καρδίτσας 38
Ευηνοχώρι Μεσολογγίου 71
- Ζαγκλιβέρι Θεσσαλονίκης 23
Ζαγορά Πηλίου 41
Ζαγόρι Ιωαννίνων 33, 34, 65
Ζάκυνθος 53
Ζάγκο Τρικάλων 72
Ζίτσα Ιωαννίνων 36
Ζωτικό Σουλίου Ιωαννίνων 32
- Ήπειρος 28, 47, 57, 58, 65, 67, 68, 69
Ηράκλειο 73

- Θεσσαλία 37, 65, 67
 Θεσσαλονίκη 67, 72
 Θράκη 19
- Ιωάννινα (βλ. και Γιάννενα) 57, 58, 65, 72, 73
- Καβακλί 23
 Καλαμάτα 60
 Καλαρρύτες Ιωαννίνων 35, 65
 Καλλιπτόκη Λαρίσης 40
 Καλπάκι Ιωαννίνων 46
 Κάλυμνος 54
 Καρδίτσα 37, 72, 73, 74
 Καρδίτσομάγουλα 38
 Καρνά Λευκάδος 52
 Καρυές Λακωνίας 45
 Κατερίνη 74
 Καστανέα Κονίτσης Ιωαννίνων 36
 Κεφαλονιά 52
 Κοζάνη 25
 Κουφάλια Θεσσαλονίκης 23
 Κρήτη 54, 55, 60, 66
 Κρίκελλος Ευρυτανίας 43
 Κύπρος 56
- Λάβδα Γρεβενών 21
 Λάρισα 72
 Λεχαινά Ηλείας 65
 Λευκάδα 52
 Λούρος Πρεβέζης 75
- Μαγουλάδες Κερκύρας 50
 Μασσαλία 67
 Μεγάλα Καλύβια Τρικάλων 41, 42
 Μεγαλοχώρι (ή Μπουχούνιστα) Τρικάλων 42
- Μελίβουα Λαρίσης 40
 Μέτσοβο 30, 33, 34, 57, 65
 Μηλιά Μετσόβου 31
 Μικρό Βουνό Λαρίσης 72
 Μόλιστα Κονίτσης Ιωαννίνων 29
 Μοναστηράκι Βονίτσης Αιτωλο-ακαρνανίας 42
 Μυτιλήνη 53
- Νάουσα Ημαθίας 22
 Νάουσα Πάρου 53
 Νέα Βύσσα Έβρου 19
 Νέο Μοναστήρι Φθιώτιδος 44
- Ξηροβούνι Ιωαννίνων 32
 Ξυλαγανή Κομοτηνής 72
- Ορεινή Τριχωνίδας Αιτωλοακαρ-
 νανίας 43
 Όρος Κερκύρας 49
 Ούνια 67
- Παξοί 51
 Πέλλα 75
 Πελοπόννησος 45, 67
 Περιστέρι Τζουμέρκων Ιωαννίνων 57
- Πεντάλοφος Κοζάνης 25
 Πήλιο 40, 41
 Πολυπλάτανος Φλωρίνης 27
 Πυργετός Λαρίσης 39
 Πωγώνι Ιωαννίνων 29, 30, 31
- Ριζοβούνι Πρεβέζης 36
 Ρόδα Κερκύρας 50
 Ρούμελη 65, 67 (βλ. και Στερεά Ελλάδα)
 Ρουμλούκι Ημαθίας 23
 Ρούσο Καρδίτσας 38
 Ρωσία 69

- Σαγιάδα Θεσπρωτίας 58
 Σαμαρίνα Γρεβενών 65
 Σκιάθος 66
 Σκλίβανη Ιωαννίνων 32
 Σμίξη Γρεβενών 60
 Σμύρνη 67
 Σούλι Ιωαννίνων 30, 32
 Σοχός Θεσσαλονίκης 24
 Σοφάδες 73
 Σταυράκι Ιωαννίνων 30
 Στυλίδα Φθιώτιδος 47
- Συνιές Κερκύρας 50
 Συρράκο Ιωαννίνων 65
- Τραπεζούντα Πόντου 21
 Τρίκαλα 33, 72, 73, 74
 Τρίκερι Μαγνησίας 41
 Τσαμαντάς Θεσπρωτίας 29
- Φάρσαλα 46, 73
 Φιλιάτες Θεσπρωτίας 28
- Χορηγός Κοζάνης 60

Κεντρική διάθεση: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τμήμα Δημοσιευμάτων
45 110 Ιωάννινα
Τηλ. 0651/41.801 FAX 44.112

 Τυπογραφικές Εργασίες
Γ. Δούβαλης - Ε. Αποστόλου ο.ε
ΙΩΑΝΝΙΝΑ, 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 42 (Εξοχ. Κοιμητήρι) Τηλ. (0651) 27.845 - 20.544